

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cs.

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön rap. n:o 1.

Ministeri Astrom.

10/2 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
WASHINGTON, D. C.

Tammikuun 10 päivänä 1933.

n:o 220.

3 145 h.		33
12.33		
5	09	

Herra Ulkoasiainministeri.

Minulla on kunnia lähettää oheisena tämän
vuoden raporttini n:o 1,

Katsaus tilanteeseen ennen hallituksen vaih-
dosta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
mitä suurimman kunnioitukseni vakuutus.

L. Ahtonen

Herra Ministeri A. Hackzell,
Suomen Ulkoasiainministeri,
Helsinki.

WASHINGTON

I. SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 1

Washington, D.C. ssa 10 p:nä helmi kuuta 19 33.

3

145 Re.

33

3 33

5 C8

Asia: Katsaus tilanteeseen ennen
hallituksen vaihdosta.

Tämän kuun 6 päivänä valtiosihteeri Stimson julkaisi tiedon, että kolmen neljänneksen osavaltioista ratifioitua kongressin päättämän perustuslain 20:n lisäyksen se nyt muodostaa osan maan perustuslaista. Käytännössä se tulee sovellettavaksi lokakuun 15 päivästä ja sen varsinaiset muutokset oloihin tulevat näkyviin vasta seuraavien vaalien jälkeen. Tämä perustuslain lisäys nimittäin säätää, että uusi kongressi sekä uusi presidentti ja varapresidentti vastaisuudessa tulevat astumaan toimeensa lyhyemmän ajan kuluttua vaalien tapahduttua kuin tähän saakka on ollut asianlaita. Kongressi tulee kokoontumaan tammikuun 3 päivänä ja presidentti astumaan toimeensa tammikuun 20 päivänä eikä, kuten nykyään, vasta maaliskuun 4 päivänä.

Tämä uusi säädös antaa takeita siitä, ettei Yhdysvalloissa enää tulevaisuudessa presidentin vaihdoksen edellä jouduta kokemaan sellaista pitkää epätietoisuuden ja epävarmuuden aikaa kuin nyt tänä talvena on koettu. Vanhat, Amerikan politiikkaa kautta monien vuosikymmenien läheisesti seuranneet henkilöt vakuuttelevat, ettei sellaista tilannetta kuin nyt pa-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

1) Tavallinen.

2) Tavallinen ja lisäksi

lle.

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

lle.

rin viime kuukauden kuluessa on vallinnut, heidän muistiinsa ole sattunut edes sellaisessa tapauksessa, että vallassa olevan puolueen hävittyä vaaleissa toiseen puolueeseen kuuluvan miehen odotetaan astuvan toimeensa maaliskuun 4 päivänä. Nykyisen tilanteen erikoisuuteen myös vaikuttaa luonnollisesti se, että nykyisen (ajankohtana on niin lukuisia vaikeasti ratkaistavia probleemeja, joihin suhtautumisesta vallitsee monta eri mieltä yksinpä kummankin puolueen omissa riveissä. Tilanteen sekavuutta sitä paitsi lisää se seikka, että maaliskuun alussa loppuu nykyisen kongressin valtakausi, ja syksyllä valitun uuden kongressin valtakausi alkaa. Kun kokoonpano vaaleissa muodostui kongressin entisestä kokoonpanosta huomattavasti poikkeavaksi siinä suhteessa, että nyt demokraateilla tulee ilman niin sanottujen progressiivisten republikaanien apuakin olemaan määrävä enemmistö, on tästä ollut seurauksena, että koossa olevana kongressikautena on saatu varsin vähän uutta lainsäädäntöä syntymään demokraattien ollessa nyt jo riittävän vahvat saamaan aikaan tärkeämpien kysymysten ratkaisun lykkäämisen ensi kongressiin, milloin he ovat sen katsoneet politikalleen edullisemmaksi.

Vallinnut epätietoisuus ja epävarmuus on muodostanut kiittollisen maaperän kaikennäköisten huhujen ja perättömien tietojen levittämiseksi. Sanomalehtienhän on ollut tyydytettävä lukijakuntansa uutisnälkä, sen huolestunein mielin odottaessa, mitä tulevaisuudessa tapahtuman pitää. Ja asiatietojen puutteessa ne ovat entistä suuremmassa suhteessa turvautuneet kaikenlaisten huhupuheiden kertomiseen. Varsinkin uutiset siitä, mitä se ja se valitun presidentin puheilla käynyt henkilö tai hänen läheiseen kutsuttu poliitikko on lausunut tai sanottu lausuneen enemmän tai vähemmän varmasti tietävänsä vastaisuudessa johonkin asiaan nähden noudatettavasta politiikasta, ovat panneet kiertelemään paljon perättömiä puheita. Mr. Roosevelt on toistaiseksi lausunut hyvin harvoista asioista kantansa.

Niihin asioihin, joista hän on kantansa lausunut, kuuluu kaksi, jotka läheisesti koskevat ulkopolitiikkaa. Keskustelun jälkeen valtiosihteeri Stimsonin kanssa hän nimittäin lausui olevansa "täysin halukas tekemään selväksi, että Amerikan ulkopolitiikka

ken täytyy ylläpitää kansainvälisten sopimusten pyhyyttä". Niin ylimalkainen kuin tämä lausunto olikin, se sanomalehtisähkeillä ympäri maailman levitettyinä näyttää kaikkialla aiheuttaneen samanlaiset johtopäätökset, nimittäin että nyt lähinnä Kaukaisen-Idän selkkauksessa Yhdysvaltain politiikka tulee säilymään entisellään. Nämä johtopäätökset ovat tukeneet ne lausunnot, joita valtiodepartementissa olen saanut kuulla. Toinen ulkomaisia suhteita koskeva asia, josta presidentiksi valittu Mr. Roosevelt on jotakin ilmaissut, on sotavelkakysymys, josta olen toisessa yhteydessä tiedoittanut sen verran, mitä hänen kannastaan tässä asiassa varmuudella tiedetään.

Käsityksen muodostamista noudatettavasta politiikasta olisi epäilemättä suuresti helpoittanut, jos valittu presidentti jo olisi ilmoittanut, kutka hän on valinnut kabinettiinsa jäseniksi. Niin monen henkilön ympärillä kuin huhut kabinetin jäsenyydestä ovatkin kierrelleet, niin ollaan tämän kirjoittamisen hetkellä vielä täysin epävarmat siitä, minkälaisen kokoonpanon kabinetti tulee saamaan. Mr. Rooseveltin oleskellessa Warm Springs'issä hänen ympärillään tietenkin on ollut joukko sanomalehtimiehiä, jotka ovat sähkötelleet lehdilleen pitkiä arveluita. Ennen eräälle merihuvimatkalta lähtemistään Mr. Roosevelt oli kiukustuttanut joitakin sanomalehtimiehiä panemalla leikiksi heidän uteliasuutensa tämän kysymyksen ympärillä lausuen lyövänsä vetoa siitä, ettei kabinetin kokoonpanosta tule olemaan tietoa ennen hänen kalaretkensä ja että hän luulee tähän saakka esiintyneiden arvelujen olevan 80 % väärää.

Jo jonkin aikaa on pidetty todennäköisenä, että presidentiksi valitun Mr. Rooseveltin vaalitaistelun johtaja James A. Farley tulee olemaan uudessa kabinetissa postidepartementin johtaja. On vanha tapa, milteipä traditioni Amerikan politiikassa, että postidepartementin päälliköksi nimitetään voittaneen puolueen vaalitaistelun johtaja, koska tässä toimesta olevan hallituksen jäsenen tehtäviin lasketaan kuuluvaksi "saaliin jako" virka- paikkojen muodossa. Ja otaksuttavasti varmuus, millä yleensä päätellään Farley'stä tulevan "Postmaster-General" suureksi osaksi perustunee tuon vanhan traditionin tuntemiseen sekä päätelmiin

siitä, että "aurinkoinen Jim" tullaan huomaamaan erikoisen arvokkaaksi kabinetin jäseneksi. Hänen väitetään nimittäin osoittaneen kerrassaan ihmeellistä kykyä tyynnyttämään kiihtyneitä mieliä puolueensa eri ryhmäkunnissa vakuuttavalla, yksinkertaisen herttaisella esiintymisellään. Henkilö, josta puhutaan jokseenkin varmana ehdokkaana, on montaanalainen senaattori Thomas J. Walsh. Hänestä huhuillaan tulevan "Attorney-General", siis oikeusministeri-oikeuskansleri. Häntä pidetään yhtenä senaatin terävimmistä lainoppineista ja hän tuli erityisesti kuuluisaksi johtessaan senaatin kuulustelukomiteaa, joka aikoinaan paljasti Hardingin hallituksen aikaisia väärinkäytöksiä. Huolimatta 74 vuoden iästään, hän liikkuu paljon Washingtonin seuralämässä ja on erikoisen pidetty hiljaisena, miellyttävänä gentlemanina. Hän itse hymyilee tyytyväisesti partaansa, kun puhe johdetaan hänen todennäköiseen jäsenyyteensä kabinetissa. Kolmas henkilö, josta jo pitemmän aikaa on jonkinlaisella varmuudella puhuttu kabinetin jäsenenä, on senaattori Carter Glass Virginiasta, presidentti Wilsonin hallituksen valtiovarainsihteerin. Hänen nimitämistään samaan toimeen on pidetty todennäköisenä. Kuulin kuitenkin eräältä hänen puolisonsa hyvältä ystävältä, että rouva Glass olisi kertonut miehensä syvästi huolissaan kuljeksivan edes takaisin öisin hokien, ettei hän voi ottaa vastaan valtiovarainsihteerin tointa. Tämä on käsitettävissä yksin jos senkin tähden, että senaattori Glass on 75 vuoden ikäinen ja hänen terveytensä on ollut viime aikoina varsin häilyvä.

Kysymys siitä, kuka uudessa kabinetissa tulee kabinetin päiksi ja samalla ulkoasiainministeriksi, toisin sanoen valtiosihteeriksi, on luonnollisesti eniten askaruttanut mieliä Washingtonissa. Montakin eri nimeä on tässä yhteydessä eri aikoina mainittu ehdokkaina suurella varmuudella. Huolimatta omasta julkisuuteen antamastaan kieltäytymisestään Owen D. Young on ehkä pisimmän aikaa säilynyt todennäköisyytenä. Tällä hetkellä puhutaan tennesseeläisestä senaattori Cordell Hullista, josta muuten myös on puhuttu mahdollisena valtiovarainsihteerinä. Hän on 61 vuoden ikäinen, ollut pitkät ajat kongressissa edustajahuoneen jäsenenä, viime aikoina senaattorina ja ottanut tehok-

kaasti osaa demokraattisen puoluen johtoelinten toimintaan. Syrjässä pysyttelevänä miehenä häntä harvat Washingtonissa tuntevat lähemmin. Ulkoasiain kanssa hänellä ei tiedetä olleen mitään erikoista tekemistä, mutta diplomaattien keskuudessa huhuja hänen nimittämistään on tervehditty suurella tyydytyksellä, sillä tiedetään hänen eri tilaisuuksissa esiintyneen tullien lievennyksen ja yleensä liberaalisen kauppapolitiikan puolesta. Eräs ulkoasiain johdossa oleva republikaani, joka sanoi hänet hyvin tuntevansa, karakterisoi hänet minulle sanoilla: "a gentleman and a safe man", jolla viime mainitulla epiteetillä minä tiedän hänen tarkoittaneen intohimottoman tyyneesti ja asiallisesti asioita kaikissa olosuhteissa harkitsevaa miestä.

Mahdollistahan on, että Mr. Roosevelt noudattaa presidentti Wilson'in esimerkkiä ja ilmoittaa kabinettinsa kokoonpanon vasta toimeenastumisensa edellisenä päivänä. Olen tosin kuullut johtavien demokraattienkin lausuvan arveluita tällaisen menettelytavan käytännöllisyydestä, varsinkin ajankohtana, jolloin kaikilla departementeilla on ratkaistavana erinomaisen vaikeita probleemeja, joihin ennakolta perehtymisen voisi edellyttää olevan hyödyksi uuden kabinetin jäsenille, jotta hallituksen vaihdos kävisi mahdollisimman tuskattomasti.

Epätietoisuuden väritystä joulukuun alusta saakka vallinneeseen hermostuneeseen mielialaan on kongressinkin toiminta osaltaan antanut. Laajakantoisimmista esillä olevista asioista on ainoastaan Filippiinien itsenäistymistä koskeva laki ~~on~~ saatu säädetyksi. Toivon piakkoin saavani aikaa tämän kysymyksen tarkempaan selostamiseen. Mainittakoon tässä vain, että kysymystä ajettiin innolla etupäässä taloudellisista syistä Filippiinien nyt vapaan sokerin ja öljyntuonnin estämistä silmällä pitäen. Päätöksen aikaansaannin väitetään myöskin johtuneen osaksi siitä, että päättämisen hetkellä oltiin useilla tahoilla taipuvaisia käsittämään päätös eleeksi, joka ei saisi käytännöllistä merkitystä, koska lain määräysten toteuttaminen jäi riippumaan Filippiinien hyväksymisestä ja väitettiin, ettei tällaista hyväksymistä tultaisi antamaan

Nykyisten taloudellisten probleemien ratkaisuun tähtää-

vistä laeista dollarin inflatiota aikaan saamaan pyrkivät ovat ehkä näyttäneet eniten harrastusta herättäviltä. Tähän alaan kuuluvia ehdotuksia on esitetty kokonaista yli puoli sataa. Tällaiseen suureen ehdotusten määrään sisältyy luonnollisesti mitä/erilaisimpia samaan päämäärään pyrkiviä suunnitelmia. Joissakin suorastaan ehdotetaan paperirahan painattamista joko niin sanotun veteraanilisäkorvauksen käteisellä heti maksamiseen taikka valtiotrahaston vajausten peittämiseen. Useat ehdotukset tarkoittavat hopean ottamista setelikatteeksi kullan rinnalla, toiset setelin antoa maatilain ensimmäistä kiinnitystä vastaan annettujen velkasitoumusten pohjalla. Vielä on ehdotuksia, jotka tarkoittavat kullan arvoisen dollarin devaluoimista siten, että dollaria vastaava kultamäärä asetettaisiin alemmaksi. Joissakin ehdotuksissa ehdotetaan kokonaista 50 %:n virallista kultahinnan koroitusta. Lisäksi on viime kongressi-istuntokaudelta perintönä esimerkiksi Goldsborough'in ehdotus hintatason kontrolloimisesta Federal Reserve'n arvopaperimarkkina operationeilla.

Valtiovarainsihteeri Mills on moneen kertaan ilmaissut inflatioon tähtääviä toimenpiteitä vastustavan kantansa väittäen, etteivät inflatooriset toimenpiteet vähimmissäkään määrin helpotaisi depressionia, vaan voisivat kylläkin johtaa täydelliseen finanssiromahdukseen. Hän on m.m. lausunut, että joskin otaksutaisiin, että olisi aikaansaataavissa luoton volymin kasvu ja kiertokulun lisääntyminen, josta ehkä seuraisi yleinen hintain kohoaminen, ei se kuitenkaan viittaa siihen, että tämän kautta saataisiin palautetuksi oikea suhde eri tuotteiden ja tuoteryhmien hintojen välillä. Päinvastoin hän pitää uskottavana, että haitallinen epäsuhde vain tällaisten toimenpiteiden kautta lisääntyisi. Inflatiota on ehkä huomatuimmin puoltanut republikaanien leirissä senaattori Borah, joka on jatkanut vaatimusta saada palautetuksi rehellinen dollari. Hän erityisesti on asettanut vastattavaksi sen kysymyksen, mitenkö veronmaksajat pystyvät suorittamaan budjetin tasapainoon saattamiseen tarvittavan rahan ennen kuin tavarain hinnat on saatu kohoamaan. Dollari, josta on maksettava 3 kertaa enemmän vehnää, 3 tai 4 kertaa enemmän puuvillaa, 2 tai 3 kertaa enemmän sikoja vuonna 1933 kuin siitä maksettiin vuonna 1929, on

hänen mielestään epärehellinen dollari, ja hän katsoo nykyhetken pääprobleemin olevan siinä, että saadaan syntymään kohtuullinen ja oikea suhde velkojain ja velallisten välillä. Viime aikoina on yksinpä vanhoillinen, senaatin finanssikomitean monivuotinen puheenjohtaja Smoot esiintynyt inflation puolesta. Demokraattien puolella inflatiolla on myöskin useita innokkaita kannattajia, joskaan kannattajien joukossa ei ole puolueen johtavimpia miehiä. Valittu presidentti on moneen kertaan vaalitaistelun jälkeenkin lausunut kannattavansa dollarin terveenä säilyttämistä, ja tämä on yleisesti tulkittu siten, että on käsitetty hänen vastustavan inflatiota.

Nyt jo näyttää aivan selvältä, ettei ainakaan mitään laajakantoisempaa inflatioon tähtäävää lakisäädöstä saada nykyisen kongressin aikana päätetyksi. Senaatin määrättyä kantansa hopeaan nähden erittäin selvästi ei ole syytä olettaa, että istuntokauden lopussa esiintyvässä tavanmukaisessa kiireessä mitään silläkään pohjalla saataisiin yllätyskeinoin läpi ajetuksi. Joskin voi olettaa samojen asioiden tulevan esille uudessa kongressissa, kun se, kuten todennäköiseltä näyttää, jo huhtikuulla taikka mahdollisesti jo maaliskuulla kokoontuu ylimääräiseen istuntoon, niin tänä istuntokautena ilmenneet voimasuhteet kuitenkin panevat epäilemään, voidaanko uudessakaan kongressissa ainakaan moneen kuukauteen saada jonkin ehdotuksen taakse sellainen kannatus, että sen läpiajaminen kävisi mahdolliseksi. Huolimatta siitä, että täällä talven kuluessa on ilmaantunut paljon hermostumista pelättyä, että jonkin muotoinen inflatio saataisiin lähitulevaisuudessa aikaan, nyt jo voi, mikäli kongressissa vallitsevista mielialoista yleensä voi luottettavia johtopäätöksiä tehdä, päätellä, että tuo mahdollisuus on ainakin siirtynyt hyvän verran etemmäksi tulevaisuuteen.

Toinen asia on, ettei nyt näytä olevanminkäänlaisia mahdollisuuksia saada budjetti tasapainoon kuluvaksi enempää kuin tulevaisikaan vuodeksi. Jos se nimellisesti saataisiinkin sillä tavoin, että lainavaroilla suoritettavat erät erotettaisiin pois varsinaisesta budjetista, se tosiasiassa ei muutu, että edessä on jättäjälaismittaisten lainojen liikkeen laskemisen tarve. Missä määrin tämä välttämättömyys johtaa inflatioon, siitä tietenkin olisi liian rohkeaa lausua arveluita. Pienten pankkien maksukyvyttömyksi joutu-

miset ovat viime aikoina jälleen olleet kasvamaan päin uhkaavasta näyttävässä määrässä. Monet sellaisetkin pikkupankit, joille R.F.C. (Reconstruction Finance Corporation) on valtion varoja lainannut, ovat nyttemmin suljettu. Tämä on aiheuttanut jälleen keskustelua siitä, missä määrin tuollainen avustus R.F.C:n taholta on auttanut asiota. Monet väittävät avunannosta tulevan pankkien tallettajille lopullisesti vain vahinkoa, sillä avustuksiaan vastaan R.F.C. on ottanut vakuudeksi pankkien likvidit varat ja tallettajilla ei nyt ole niinkään suuria mahdollisuuksia saada varojaan takaisin kuin niillä olisi ollut, jos pankit olisivat menneet kumoon aikaisemmin ja R.F.C. ollut niitä auttamatta.

Kongressissa on esillä lakiehdotuksia pankkilainsäädännön uusimiseksi m.m. siinä suhteessa, että pankit oikeutetaan pitämään haarakonttoreita ympäri maata, mikäli osavaltioiden lainsäädäntö sen sallii. Sekä presidentti Hooverin että Mr. Rooseveltin lausuttua kannatuksensa tälle lakiehdotukselle, joka muuten käy pankkiasian komitean puheenjohtajan senaattori Glass'in nimellä, on varsin mahdollista, että se vielä saadaan tämän istuntokauden kuluessa päätetyksi. Silloin tarjoutuu mahdollisuus pelastaa suuri määrä heikkoja pienpankkeja sulattamalla ne vahvoin suuriin rahalaitoksiin. Mutta tilanne alkaa nyt olla yleensäkin sillä asenteella, että odotetaan, kuten rauhoittavasti sanotaan "ikävältä näyttävistä pintailmiöistä talouselämän mukautumisprosessissa", jotka ilmenisivät m.m. entistä suursuuntaisempien pankkiromahdusten muodossa.

Saman aikaisesti tilanne muuallakin, varsinkin maanviljelysseuduilla Keski-Lännessä, on ihan viime viikkoina muodostunut entistä ikävävämmän näköiseksi. Jo pitemmän aikaa lainojen korkoja ja kuolletuksia ei laajoilla alueilla ole pystytty säännöllisesti maksamaan. Tilanne on monessakin tapauksessa ollut hiljaisen moratoriumin olemassaolon tunnustamisen kaltaista, sikäli, että lainan antajat pitäen varojen perimistä nyky aikana tarkoituksettomana, ovat pidättäytyneet pakkotoimenpiteistä. Kun viime viikkoina tässä suhteessa jotkut vakuutuslaitokset ja niiden mukana muutkin lainan antajat ovat nähneet itsensä pakotetuiksi muuttamaan politiikkaansa ja ryhtymään pakkomyynteihin, mieliala maanviljelijä-

väestön keskuudessa on paikatellen käynyt lailliselle järjestykselle uhkaavaksi. Rautatieyhtiöillä ja muilla suuryrityksillä idässä on omat suoritusvaikeutensa. Näin ollen on varsin käsitettävää, että viime aikoina on entistä yleisemmin alettu puhua pakotoimenpiteitä välttävien menettelytapojen kehittamisestä vieläpä, varsinkin maanviljelykseen nähden, moratooriostakin.

Kongressissa on esillä lakiehdotus konkurssilainsäädännön uudistamiseksi tarkoituksella tehdä mahdolliseksi velkain järjestely ja alentaminen turvautumatta entisen lainsäädännön edellyttämiin summittaisiin pakotoimenpiteisiin. Tämä on myös niitä lakiehdotuksia, joilla on niin nykyisen kuin tulevan valtionpäämiehen kannatus ja jonka voi edellyttää mahdollisesti ehtivän muutua laiksi tällä istuntokaudella. Kongressissa on myös esillä lakiehdotus moratoorian säätämisestä kahdeksi vuodeksi, jotta maatilain pakkomyynnit saataisiin ainakin määrätyksi ajaksi lyketyksi. Senaatissa pankkiasiaivaliokunnan alikomitea on laajentanut ehdotuksen käsittämään myöskin kaupunkiasunohypoteekkejä, jotka ovat myönnetty korkeintaan 8000 dollarin arvoisille kiinteistölle. Tätä laajennusta maatalousjärjestöt jyrkästi vastustavat, ja on pidettävä mahdollisena, että tämä ristiriita estää ehdotuksen muuttumasta laiksi tällä istuntokaudella.

Maanviljelijäin suoranaista avustamista tarkoittavista lakiehdotuksista on tällä istuntokaudella ollut esillä varsinaisesti eräs, jota on kutsuttu "Domestic allotment bill". Sen mukaan maataloutta avustettaisiin siten, että maanviljelijöille, heidän sitoutuessaan vähentämään tuotantoaan 20%:lla, suoritettaisiin lisähintaa heidän kotimaassa kulutetusta tuotannostaan. Tällä lisähinnalla tarkoitetaan korottaa hintaa niin, että se vastaisi ennen sotaa vallinnutta suhdetta maataloustuotteiden ja teollisuustuotteiden välillä. Lisähintaan tarvittavat varat hankittaisiin verottamalla vastaavasti maataloustuotteiden jalostajia, myllyjä, teurastamoita, tekstiilitehtaita j.n.e. Alkuaan lakiehdotus tarkoitti mainitunlaisen lisähinnan maksamista vehnästä, puuvillasta ja sianlihasta. Käsittelyn aikana edustajahuoneessa ehdotukseen lisättiin tupakka, riisi, maapähkinät ja meijerituotteet. Senaatin maatalouskomitea on poistanut ehdotuk-

sesta muut tuotteet jättäen vain vehnän ja puuvillan jällelle. Tämä komitea on ehdotuksesta käytännössä toteutumattomana ja kontrolloimattomana poistanut määräyksen tuotannon rajoittamisen asettamisesta ehdoksi lisähinnan maksamiseksi maanviljelijöille. Komitea on sitävastoin kannattanut erästä lakiehdotusta, joka aiheuttaisi 30 % puuvillatuotannon rajoittamisen v. 1933 ottamalla osaa hallituksen järjestettäväksi suunniteltuun "pool'iin". "Domestic allotment" ehdotusta vastaan alusta lähtien esitettiin hyvin painavia huomautuksia sekä sen täytäntöönpanomahdollisuuksien suhteen että periaatteelliselta kannalta. Osoitettiin sen tarkoittavan toisen köyhtyneen kansanluokan verottamista toisen hyväksi. Oli mielenkiintoista huomata, kuinka esim. edustajahuoneen keskusteluissa lain puolesta puhujat olivat heikkoja argumenteerauksessa. Pääargumentti näytti olevan, ettei kukaan ole parempaakaan ehdotusta esittänyt, ja koska maanviljelijäin hätätila vaatii korjausta lainsäädäntötoimenpitein, tämä ehdotus olisi hyväksyttävä. Huomautukseen, etteivät lain kannattajat itsekään näyttäneet erikoisen innostuneilta, ehdotuksen alkuperäinen tekijä kysyi, onko kukaan huomannut mitään innostusta jonkin sairaalan leikkaushuoneessa, kun suoritetaan verensiirtoa hengen pelastamiseksi. Joka tapauksessa tämä lakiehdotus on osoittautunut siksi kompliseeratuksi, ettei ole varmuutta sen laiksi muuttumisesta tänä istuntokautena edes siinä yksinkertaistetussa muodossa, missä se nykyään esiintyy senaatin komiteassa.

Olen toisessa yhteydessä tiedoittanut kongressissa tällä istuntokaudella esillä olevasta yrityksestä saada lisää tariffisuojausta alentuneiden valuuttain maista tuotavaa tuontia vastaan lausuen pitäväni todennäköisenä, ettei mihinkään päätökseen tällä istuntokaudella päästä siinäkään asiassa. Tässä huomauttakaan erästä tämän asian yhteydessä selvästi ilmenneestä seikasta. Presidentti Hoover on innokkaasti kannattanut ehdotettuja lisätulleja, vieläpä harjoittanut painostusta asian edesauttamiseksi. Asiantuntijalautakunnan puheenjohtaja on käyttänyt suunnitelmasta hyvin voimakkaita sanoja sitä arvostellen. Kuitenkin tariffikomissionin puheenjohtaja O'Brien on republikaani ja

periaatteessa korkean suojelun kannattaja. Yksityistietä kuul-
 lin tässä, että valtiovarainsihtööri Mills on samalla kannalla
 kuin Mr. O'Brien, joskaan hän kabinetin jäsenenä ei katso voi-
 vansa julkisesti esittää presidentin kannasta poikkeavaa mieli-
 pidettään. Tämä siis viittaa siihen, että presidentti Hoover
 aivan itsepäisesti vastoin omia asiantuntijoitaan ajaa viime
 hetkeen saakka korkeaa suojelua omana politiikkanaan. Tosin
 tässä on huomattava, että presidentti Hoover tällä hetkellä pi-
 tää ennen kaikkea tärkeänä, että varsinkin suuret talousmaat,
 tietenkin lähinnä Iso-Britannia alusmaineen mahdollisimman pian
 palaa kultakannalle. Siinä yhteydessä puheena olevat tariffiko-
 roitukset ehkä hänen mielestään esiintyvät tehokkaana keinona
 tarkoituspäran saavuttamiseksi.

Mainittakoon tässä vielä kongressissa esillä olevana
 suoranaisesti ulkomaisiin suhteisiin vaikuttavana asiana senaat-
 tori Borah'in esittämä päätösehdotus presidentin valtuuttamiseksi
 kieltämään aseiden kuljetuksen ja sotavarustusten maasta vien-
 nin tai myynnin maasta vientiä varten sellaisessa tapauksessa,
 että niiden vienti voi kehoittaa käyttämään väkivaltaa kansain-
 välisissä ristiriidoissa. Tämän päätösehdotuksen esittäminen lä-
 hinnä aiheutuu presidentti Hooverin valtiosihtööri Stimsonin a-
 loitteesta esittämästä pyynnöstä, että kongressi joko ratifioisi
 aseiden kuljetusta koskevan vuosikaudet senaatissa maanseen
 kansainvälisen sopimuksen tai ainakin varustaisi presidentin val-
 tuuksilla estää aseiden vienti. Lähimpänä syynä asian esille ot-
 tamiseen oli ilmoitukset siitä, että Amerikasta olisi myyty a-
 seita riitapuolille Bolivian-Paraguain ristiriidassa. Ei ole ol-
 lenkaan varmaa, tuleeko tämä ehdotus hyväksytyksi tämän istunto-
 kauden kuluessa. Asian käsittelyn aikana on väitetty, että pää-
 asiallinen molempien riitapuolien sotavarustuksilla varustaja
 olisi Englanti eikä Amerikka, ja joittenkin lainsäätäjien mielessä
 näkyy olevan epäilyksiä asian suhteen silläkin perustalla, että
 Yhdysvallat voisivat joutua intressejään vahingoittaen kieltä-
 mään aseiden viennin Kiinaan.

Edellä esitetty lyhyt katsaus hahmottelee muutamia hal-
 lituksen vaihdoksen edellä vireillä olevia problemeja. Se li-

säksi osoittaa, että kongressin ratkaistaviksi joutuneet kysymykset pääosalta jäivät ratkaisematta. Tämä on vastoin niitä suunnitelmia, joita demokraattisen johdon taholla haudottiin ennen istuntokauden alkua. Silloin toivottiin saatavan ensi kädessä täytettäväksi vaalitaistelussa ilmoitetut lainsäädäntötoimenpiteet ajetuiksi läpi tai pannaiksi hyvälle alulle, jotta uutta kongressia ei heti uuden hallintokauden alussa tarvittaisi kutsua kokoon, ennenkuin hallitus olisi päässyt hyvään vauhtiin hallitusasioiden hoidossa. Aivan istuntokauden alussa, jo ennenkuin kongressi oli järjestäytynyt, esitettiin ehdotus vaalitaistelussa varsin etualalla olleen lupauksen täyttämiseksi kieltoain lakauttamisesta. Mutta edustajahuoneessa toimitetussa äänestyksessä kuusi ääntä puuttui tarvittavasta kahden kolmanneksen enemmistöstä, ja silloin alettiin pitää selvänä, että ylimääräinen istunto oli kokoonkutsuttava. Kutsuttakoon se huhtikuuksi tai kuten viime päivinä on alkanut kuulua, jo maaliskuun loppupuoleksi, se saa ikävimmäksi tehtäväkseen demokraattien lupauksen täyttämisen budjetin tasapainoon saattamisesta. Tämä kun edellyttää menojen alentamista ja verojen korottamista, on nyt jo huomattavissa demokraattisissa lehdissä jyrkkää puoluejohtoon suuntautuvaa arvostelua, ettei tuota vastenmielistä asiaa ole ajettu läpi republikaanien valtakautena, johon mahdollisuuksia olisi ollut, jos demokraatit olisivat olleet yksimielisiä. Presidentti Hoover olisi, ilmoituksensa mukaan allekirjoittanut sen suuntaisia päätöksiä. Kiitos negatiivisen kantansa demokraatit saavat yrittää vastenmielisimpäinkin asiain järjestämistä kokonaan omaan laskuunsa.

L. A. H. A. H.

90p.
SUOMEN LÄHETYSTÖ
WASHINGTON, D. C.

Helmikuun 22 päivänä 1933.

n:o 270.

Ulkoasiainministeriö,

Helsinki.

Täydennys raporttiin n:o 1.

Kieltolain peruuttamisen siirtäminen osa-

valtioiden ratifioitavaksi.

Helsinki.	
ad	3 / 145 fac. 33
6/3.33	1
5	CS
	ASIA

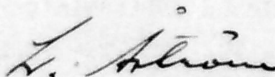
Tiedoitatan kunnioittaen seuraavaa:

Demokraattinen puolue on nyt saanut yhden vaali-
taistelussa esittämistään päälupauksista täytetyksi, kongres-
sin päätöstä myöten. Senaatin äänestettyä t.k:n 16 päivänä
63 äänellä 23 vastaan kieltolain (18 Amendment) kumoamista sää-
tävän lain puolesta, edustajahuone t.k. 20 päivänä teki yhtä-
pitävän päätöksen 289 äänellä 121 vastaan. Puolesta annetut
äännet ylittivät 15 äänellä 2/3 enemmistön tarvittavan äänimää-
rän. Täten oli saatu korjatuksi tammikuun 5 päivänä lukkoon
menneeltä näyttänyt asia.

Tavatessani eilen edustajahuoneen "märkien" joh-
tajan Mr. James M. BECKin, hän sanoi tulokseen pääsemisen ole-
van vietävän erään lisäyksen laskuun, joka oli sisälletty eh-
dotukseen sen joutuessa kiireellisesti senaatissa käsiteltäväk-
si, ja joka myös sisältyi edustajahuoneessa tällä kertaa esillä
olevaan ehdotukseen. Tämä lisäys sisälsi kiellon kuljettaa tai
myydä väkijuomia sellaiseen osavaltioon, jossa niiden myynti

on kielletty. Mr. BECK arveli tämän lisäyksen aiheuttaneen sen, että ehdotuksen puolesta nyt äänesti 20 jäsentä, jotka joulukuun alussa äänestivät vastaan ja hän oletti lisäyksen tulevan vaikuttamaan edullisesti osavaltioiden asiasta päättäessä. Asiallisesti hän (tunnettu perustuslain tuntija) sanoi lisäyksen merkitsevän vähäsen, sillä perustuslaissa jo olevat kauppamääräykset olisivat riittäneet mainitunlaisen kiellon aikaansaamiseen.

Kongressin päätös on jo lähetetty osavaltioiden ratifioitavaksi sen astuessa voimaan kun 3/4 valtioista on sen hyväksynyt. Koska joissakin valtioissa on odotettavissa ankaraa taistelua kysymyksen ympärillä, Mr. BECK sanoi laskevansa kestävän vielä kaksi vuotta ennenkuin kieltolain kohtalo selviää.

Lähettiläs.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön rap. n:o 2.

Ministeri Isström.

24/2 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
WASHINGTON, D. C.

n:o 279.

Helmikuun 24 päivänä 1933.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
4/10/33	10/5/33	33
8/6-33	2	124
5	C8	

Herra Ulkoasiainministeri.

Minulla on kunnia lähettää oheisena tämän
vuoden raporttini n:o 2,

Mahdolliselta näyttäviä suuntaviivoja demo-
kraattisen hallituksen kauppasopimuspolitiikassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
mitä suurimman kunnioitukseni vakuutus.

L. Aho

Herra Ulkoasiainministeri A. HACKZELL,
Suomen Ulkoasiainministeriö,
H e l s i n k i.

WASHINGTON

SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 2.

Washington issa 24 p:nä helmikuuta 1933.

4/145 R. 33		
8/3-33	LL	
ASIA	ASIA	ASIA
5	Es	

Asia: Mahdolliselta näyttävistä
suuntaviivoja demokraattisen halli-
tuksen kauppasopimuspolitiikassa.

Kysymys siitä, minkälaiseksi demokraattisen hallituksen kauppasopimuspolitiikka todennäköisimmin muodostuu, askaruttaa tällä hetkellä täkäläisten diplomaattien mieltä. Meitä kysymys lähinnä kiinnostaa siltä kannalta, onko olemassa mahdollisuuksia, että uusi hallitus allekirjoittaa valmistuneen suosituimmuus-sopimuksenne.

Kuten olen aikoinaan tiedoittanut, demokraateilla on ohjelmassaan tullimuurien alentaminen vastavuoroisiin alennuksiin tähtäävien sopimusten avulla. Tällaista politiikkaa ajoivat jo jotkut demokraattien johtomiehet, huomattavimmin ehkä nyt valtiosihteeriksi nimitettäväksi aiottu senaattori Cordell HULL, viime tariffilain käsittelyn yhteydessä vuosina 1929-30. On sentähden mielenkiintoista tarkastaa joitakin tulevan valtiosihteerin asiaa koskevia lausuntoja tuohon aikaan.

Suomennan tähän NEW YORK HERALD TRIBUNEN poimimia muutamia lausuntoja. "Sen sijaan, että Yhdysvallat edelleen asetettaisiin superlatiivisen tariffisuojelelun alaisiksi, niiden on tulevaisuudessa pyrittävä rakentamaan ja vapaamieliseen tariffi- ja kauppapolitiikkaan, soveltamalla yhdenmukaista kohtelua siinä va-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

laistuksessa, minkä asioille antaa finanssi- ja kauppa-asioittemme kehitys vuodesta 1914 lähtien". Toinen sitaatti: "Uusien ja muuttuneiden sodanjälkeisten olosuhteiden oikea selitys selvästi vaatii ulkomaisia markkinoita, pikemminkin kuin ylenpalttista tariffisuojausta". Seuraava sitaatti suorastaan viittaa nyt esillä olevaan ohjelmaan vastavuoroisesta tariffipolitiikasta. "Tämä maa olisi voinut käyttää hyväkseen, ja voi yhä edelleenkin sen tehdä, vastavuoroisista myönnytyksistä neuvottelevaa menettelytapaa suosituimmuus-doktriinin rinnalla; mutta käyttäen ensin mainittua ainoastaan nykyhetkellä keinona monien luonnottoman korkeiden tariffi- ja kauppaesteiden asteettaiseksi alentamiseksi".

Kuten huomataan ensimmäisessä lainauksessa puhutaan yhdenmukaisesta kohtelusta ja kolmannessa lainauksessa suosituimmuusperiaatteen noudattamisesta. Näyttää siis kuin Mr. HULL siihen aikaan kuin tariffikysymykset viimeksi olivat kongressissa aktuaalisia olisi pitänyt mielessä suosituimmuus-periaatteen säilyttämistä. Vaalitaistelun aikana arvostellessaan demokraattien suunnitelmaa sopimustein saada aikaan tariffialennuksia presidentti HOOVER numeroita ja tosiasioita luettelemalla osoitti, kuinka vähällä menestyksellä Yhdysvallat aikaisemmin olivat vastaavanlaista menettelytapaa koettaneet. Varsin harvoja sopimuksia oli paljolla työllä onnistuttu saamaan syntymään ja vielä harvempia ratifioituiksi. Samat vaikeudet, jotka aikaisemmin olivat liittyneet tuon suuntaiseen kauppasopimuspolitiikkaan, todennäköisesti liittyvät siihen vastaisuudessakin, ja realistinen Mr. HULL luultavasti ottaa tämän seikan huomionsa. Olen koettanut valtiodepartementin asiantuntijaelimiltä kysellä heidän käsitystään tämän asian suhteen. Sopimusjaoston Mr. HAWKINS, joka on ollut yhtenä neuvottelijana meidän sopimuksessamme, sanoi toimistossa yleisesti oltavan sitä mieltä, että viime vuosikymmenen kuluessa ajettua suosituimmuusperiaatteelle nojautuvaa sopimuspolitiikkaa ei voitaisi hylätä aiheuttamatta sekasortoa kansainvälisissä kaupallisissa suhteissa. Itä-Euroopan jaoston päällikkö Mr. KELLEY oli sitä mieltä, että uusi valtiosihteeri varsin pian toimeen astumisensa jälkeen huomaisi asian mukaiseksi allekirjoittaa sopimuksemme. Kauppasopimusasioita valtiodepartementissa viime vuosina ylimpänä instanssina hoitanut

apulaisvaltiosihteeri ROGERS pitkässä keskustelussa, joka minulla oli hänen kanssaan asiasta, valaisi asiaa eri puolilta. Hän sanoi keskustelleensa useitten kauppapolitiikasta intreseerattujen demokraattien johtajien kanssa ja tulleen siihen käsitykseen, etteivät he vielä itsekään ole täysin selvillä siitä, minkä muotoiseksi heidän politiikkansa käytännössä tulee muodostumaan. Viime istunto-kauden aikana hän oli ollut kirjeenvaihdossa kabinettiin astuvan Montanan senaattori WALSHin kanssa ja myöhemminkin keskustellut hänen kanssaan suosituimmuus-periaatteen merkityksestä kauppasopimuspolitiikan perusteena. Hän oli silloin saanut sen käsityksen, että WALSH, josta epäilemättä tulee uuden kabinetin vaikutusvaltaisimpia miehiä muissakin kuin oikeusdepartementin alaan kuuluvissa asioissa, oli täysin oivaltanut hänen argumenttiansa pätevyyden.

Kun esitin hänelle keskusteluistani demokraattien johtohenkilöiden kanssa tekemiäni päätelmiä siitä, että uusi hallitus tulisi varsinaisimmin olemaan intreseerattu vastavuoroisten alennusten aikaan-saamisesta sopimustein suurimmissa kauppasuhteissa olevien maiden kanssa, kuten Kanadan ja Ison-Britannian, ja että se jättäisi muiden maiden kohdalta suosituimmuuteen perustuvat sopimukset voimaan, saavuttaen sitä tietä asettamansa päämäärän, verrattain yleisen tariffien alennuksen, Mr. ROGERS sanoi olevansa täysin yhtä mieltä kanssani, että tällainen politiikka oli mahdollisuutena otettava lukuun. Hän kuitenkin samalla huomautti, että hän puolestaan uskoo demokraattien olevan käytännössä varsin varovaisia pitkälle menevien tullialennusten aikaan saamisessa, koska heille ei voi olla tunteamatonta, että yleinen mielipide maassa edelleenkin aivan yleisesti suosii korkeaa suojelua. Hän vielä lisäsi kuulleen keskusteltavan sellaisestakin mahdollisuudesta, että vastavuoroisia alennussopimuksia tehtäisiin jotenkin Oslon-sopimuksen tavoin jonkin rajoitetun ryhmän kesken. Tällainen ryhmäsopimus voisi, hän sanoi, esim. käsittää prosentittain määrättäviä tullialennuksia määrävuosiksi taikka määräjaksoin kohoavia. Muille maille jätettäisiin oikeus päästä osallisiksi tällaisen ryhmäsopimuksen eduista liittymällä siihen. Täten siis suosituimmuus-asemassa olevat maat käsitettäisiin olevan suosituimmuus-asemassa vain sikäli, että niillä olisi sama oikeus kuin muillakin liittyä tällaiseen erikoissopimukseen.

Tämä viimeksi mainittu katsantokanta ei ilmeisesti vielä ole yleisemmin demokraattien keskuuteen levinnyt, sillä en ole siitä demokraattisella taholla kuullut mainittavan. Sitä vastaan jo viime syksynä esittämäni käsitys, että olisi syytä koettaa saada senaatin ratifioimaan sopimus suosituimmuus-asemamme turvaksi, johtui lähinnä siitä, että kuulin noihin aikoihin demokraattiselta taholta esitettyä selityksenä, että heidän vastavuoroisuus-suunnitelmansa tarkoittivat ennen kaikkea tariffialennuksiin pääsemistä. Ja silloin oli luonnolliselta näyttävä asia, että vastavuoroisuus-sopimuksilla saavutetut tulokset muodostettaisiin yleisiksi suosituimmuus-sopimusten avulla. Kolmannessa alussa esittämässäni Mr. HULLin sitaatissa ilmenevä käsitys näyttää myöskin viittaavan siihen, että hänen mielessään tariffilain säätämisen aikana oli jokin mainitun suuntainen ajatus.

Toinen kysymys on luonnollisesti, suostuvatko ne maat, joiden kanssa Yhdysvallat mahdollisesti tekevät vastavuoroisia tullialennuksia myöntäviä sopimuksia siihen, että heidän myönnytyksiä vastaan saavuttamansa edut ilman muuta tulisivat kolmansien maiden hyväksi suosituimmuus-sopimuksen perustalla. Kysymyksen alaista on myöskin, huomaavatko demokraatit ottaessaan lukuun realiteettina maassa vallitsevan mielialan mahdolliseksi toteuttaa maansa tullisuojan alentamista suosituimmuus-klausuulin perusteella. Jos he eivät sitä pidä mahdollisena Mr. ROGERSin mainitseman kaltainen ryhmäsopimus on otettava mahdollisuutena lukuun. Tulevan valtioliiton tiedetään kannattaneen ajatusta, että yleinen kautta maailman toteutettu 10 %:n tullialennus olisi sopiva alkuaskel kansainvälisen kaupan elvyttämiseksi, Kenelläkään ei vielä ole tietoa siitä, tuleeko tämä suunnitelma mahdollisesti esitettäväksi varsinaisissa eri maiden välisissä kauppasopimusneuvotteluissa, sotalainakysymyksen selvittelyn edellä käytävissä keskusteluissa vaiko maailman talouskonferenssissa, vai tullaanko tämän ajatuksen asemasta tosiolojen pakosta esittämään aivan toisenlaisia suunnitelmia.

L. Stimson

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA: _____

Washingtonissa olevan Lähetyskunnan rap. n:o 3.
Ministeri Astorin.

25/2 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
WASHINGTON, D. C.

N:o 294

Helmiukuun 25 p. 1933

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
5714580 23		
15/3.33	9	UL
		ASIA
5	08	

Herra Ulkoasiainministeri:

Minulla on kunnia lähettää oheisena tämän vuoden
raporttini no. 3, joka koskee

Sotavelkakysymyksen viime vaiheita.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, mitä
suurimman kunnioitukseni vakuutus.

L. Aström

Herra Ulkoasiainministeri A. Hackzell

Suomen Ulkoasiainministeriö

Helsinki

Salainen

WASHINGTONISSA OLEVA LÄHETYSTÖ

RAPORTTI no. 3

Vashingtonissa 25 p:nä helmikuuta 1933

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 5145/ae. 1933		
15/3.33.2	LII	
RY-A	Uusinta	Asia
5	Cg	

Asia: Sotavelkakysymyksen
viime vaiheista.

Ilmoittaessani kutsusta sotalainen-neuvotteluihin (läh. kirje no. 154, 27/I, 1933) mainitsin Ison-Britannian antamasta vastauksesta ja sen eräillä tahoilla herättämistä reaktioneista. Vastaukseen sisältynyt lause, jonka mukaan päätöksiä sellaisissa asioissa, jotka muodostavat lähestyvän talouskonferenssin ohjelman, tai jotka koskevat muita valtoja, ei voitaisi tehdä ennen mainittua talouskonferenssia, aiheutti täällä eräillä tahoilla johtopäätöksen, että Englanti ei ollut saamaansa kutsua hyväksynyt. Tämä oli osoitus siitä, että Amerikassa pantiin erittäin suurta painoa sille, että neuvottelujen yhteydessä saatiin päätehtyiksi yleisluonteisia taloudellisia kysymyksiä.

Vielä voimakkaamman reaktion herätti täällä Englannin valtionrahastoministeri Neville Chamberlain'in puhe, jossa hän voimakkaasti sanoi koetti tehdä selväksi, että olisi yhtä hyvin amerikkalaisten kuin brittiläistenkin eduksi järjestää velka-asiat sellaisenaan, ilman minkäänlaisia vaihtokauppaa muihin aloihin kuuluvista asioista. Oli ilmeistä, että puhe täällä oli omiansa vahvistamaan vastustusta velka-asiaain järjestellistä järjestelyä vastaan. Senaatissa reaktioni tuli näkyviin useiden huomattavien

Jakelu

Tavallinen

johtomiesten lausunnoissa. Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Borah puhui varsin selvää kieltä, hänen lausueksaan, että mikäli puhe oli käsitettävä siten, ettei Englanti ollut halukas keskustelemaan neuvotteluissa mistään muusta kysymyksestä kuin veloista, "silloin säästäisimme aikaa ja rahaa peruuttamalla koko neuvottelut". Hän lisäsi: "On oleva vaikea, luulenpa totisesti mahdotonkin, saada aikaan edes velkamaksujen lykkäystä, vielä vähemmän velkojen redusointia, jollei muita taloudellisia probleemeja harkita ja järjestetä samalla kertaa. Näin ollen, jos Iso-Britannia jo on tullut johtopäätöksiin näiden asiain suhteen, meille ei jää muuta vaihtoehtoa kuin pitää kiinni jo tehdyistä sopimuksista."

Kysymyksessä^{oli} ilmeisesti kaksi toisistaan jyrkästi eroavaa kantaa asetettuina vastakkain, ja oli selvää, että jos kumpaakin linjaa myöten edelleen kummallakin puolen toimittaisiin, niin minäkäänlaisiin tuloksiin pääsemisestä ei olisi toiveita. Tammikuun 27 päiväksi valittu presidentti Roosevelt kutsui Englannin ambassadööriⁿ Ronald Lindsay'n luokseen Warm Springs'iin, jossa heillä oli neljä tuntia kestävä keskustelu. Heti sen jälkeen Sir Ronald matkusti Lontooseen. Sanomalehdet lähipäivinä kirjoittelivat pitkälti ja lavealti Englannin hallituksen kannasta. Esitettiin kaikenlaisia arvailuja siitä, kuinka Englanti tulisi järjestämään lainan. M.m. puhuttiin pitkälti, että kysymyksessä olisi velkain kokonaissumman alentaminen 80 %:lla. - Huomioonottaen täällä vallitseva mieliala ja yleisesti tunnettu helppous, millä nykyoloissa vastustusta vahvistetaan, tuntuu loogilliselta olettaa, että Sir Ronald'in keskustelut Lontoossa pääasiallisesti tarkoittivat käsityksen elävöittämistä siitä, mitä täytyi ottaa huomioon, jotta minkäänlaisia edellytyksiä tuloksiin johtaville neuvotteluille olisi olemassa.

Matkaltaan palattuaan Sir Ronald New Yorkissa tapasi valitun presidentin. Seuraavana päivän Ranskan ambassadöörillä oli tapaaminen Mr. Rooseveltin kanssa.

On käsitettävää, että tšekäliset velallismaiden edustajat ovat olleet uteliaita saadaakseen tietoonsa mitä noissa keskuste-

luissa todella on käsitelty ja mihin suuntaan asia on kehitty-
ssä. Asianosaiset eivät ole katsoneet voivansa kertoa välittömäs-
ti mitään. Välillisesti heidän puheistaan on kuitenkin voitu pää-
tellä sen verran, että nykyään tunnustetaan välttämättömäksi antaa
neuvotteluille laajalla pohjalla tapahtuvien neuvottelujen luon-
teen, jotta voidaan toivoa, mikäli suuremmilta onnettomuuksilta,
suurilta pankkikriisilähdöksiltä, tai muusta sellaisesta täällä sillä
välin vältytään, että Yhdysvaltain kansa ja sitä edustava kongres-
si, on jonkun ajan kuluttua taipuvainen hyväksymään jonkunlaisen
järjestelyn velkakysymyksen ympärillä.

Tshekkoslovakian ministeri, muodostettuaan jonkunlaisen
kuvan tilanteesta keskusteluissa virkaveljiensä kanssa oli, sen
valtiosihteeri Stimsonille esittäessään, saanut tältä kuulla sen
verran, että Mr. Stimson käsitti velkakysymysten tulevan pitkiksi
ajoiksi olemaan syrjäisiä sivuseikkoja keskustelujen yhteydessä,
ja joutuvan ratkaistaviksi vasta myöhemmin, mahdollisesti vasta
Lontoossa pidettävän maailman talouskonferenssin yhteydessä tai
sen jälkeen. (Koska voi edellyttää Mr. Stimsonin olevan hetken
tilanteesta selvillä, ja hän siis oli vahvistanut puheet neuvot-
telujen luonteen muuttumisesta toisellaisiksi kuin miltä ne kir-
jelmää no. 154 kirjoittaessani näyttivät, lähetin sähkeeni no. 21
informationarkoituksessa.)

Kukaan ei toistaiseksi näy olevan selvillä siitä, minkä
luontoisiksi edessä olevat neuvottelut tulevat muodostumaan. Ole-
tetaan että niistä joko tulee jonkunlaisia maailman konferenssin
ennakkoneuvotteluja, joissa kysymykset valmistetaan sille asteelle,
että maailman konferenssissa tulee esille vain valmiita asioita
ratkaistaviksi. Toiset, kuten esim. Romanian ministeri, ovat taipu-
vaisia päättelemään, että edessä olevat neuvottelut ainoastaan tar-
koittavat olla jonkunlainen utuverho Amerikan yleisen mielipiteen
tyydyttämiseksi, ja että velkakysymykset sen suojissa sittenkin
ratkaistaan. Tämä kuitenkin näyttää vähemmän todennäköiseltä, kun
ottaa huomioon julkisuuden, jolla kaikki asiat tässä maassa käsi-
tellään heti kun ne käsiteltäviksi joutuvat. Täytynee siis olettaa,

että neuvotteluilla tullaan tarkoittamaan todellisten tulosten aikaansaamista. Toisinaan hyvin informoitu sanomalehtimies Constantine Brown kirjoitti pari päivää sitten pitkän jutun, jonka mukaan keskustelut pääasiassa tulisivat tarkoittamaan Yhdysvaltain ja Englannin välisen ulkopoliittisen toiminnan vahvistamista ja kehittämistä, silmällä pitäen sekä Kaukaisen-Idän kysymystä että Euroopan rauhallisuutta uhkaavia ilmiöitä. Mitkään diplomaattien keskuuteen toistaiseksi vuotaneet tiedot eivät viittaa siihen, että neuvottelut ainakaan välittömästi saisivat tällaisen laajuuden, mutta mitään ei nykyään voine pitää mahdollomanakaan.

Toistaiseksi ei myöskään olla selvillä siitä, tuleeko näihin neuvotteluihin, niiden jollekin asteelle kehityttyä, ottamaan osaa jokin tai jotkin muut valtat kuin Englanti.

Tässä yhteydessä johtuu mieleeni puheita, joita joku aika sitten liikkui demokraattisissa piireissä, joiden mukaan valitun presidentin aikomus alkuaan oli ollut keskustella velka-asioista yksinomaan Ison-Britannian kanssa. Tämän sanottiin olleen myöskin Mr. Norman Davis'in käsitys. Mutta Mr. Rooseveltin läheinen neuvonantaja viime kuukausien kuluessa, professori Raymond Moley kuulua saaneen aikaan, että myöskin muut valtiot, jotka suorittivat velkamaksunsa jouluk. 15 päivänä, kutsuttaisiin neuvotteluihin. Tätä väitettiin pidetyn erehdyksenä pääasiallisesti sen takia, että siinä loukattiin Ranskaa ilman että tästä loukkauksesta olisi odotettavissa minkäänlaista hyötyä. Ei ole pidettävä mahdollomana, etteivätkö neuvottelut kokonaisuudessaan tule saamaan toisen luonteen ja alan kuin kutsuja annettaessa edellytettiin. Mr. Rooseveltin keskustelut Ranskan ambassadöörin kanssa voivat olla viittaus Ranskan mukaantulosta. Uuden hallituksen valtiosihtööri, Mr. Hull'in on ilmoitettu käyvän ensi tilassa sekä Ranskan että Englannin ambassadöörin puheilla.

Irlannin ministeri oli New Yorkissa juuri käydessään keskustellut useiden pankkimiesten kanssa ja kuullut näiltä, että Ranska on valmis lähipäivinä suorittamaan joulukuun 15 päivänä

maksamatta jättämänsä maksun. Koska tämä ei riippune Ranskan hallituksesta, vaan edustajahuoneesta, noihin pankkimiesten puheisiin lienee suhtauduttava epäillen, kunnes Ranskan edustajahuone muuttaa kantansa.

Minkä muotoisiksi ja laajuisiksi neuvottelut muodostunevatkin, voitaneen nyt jo pitää varsin luultavana, ettei tuloksiin päästä vielä seuraavaan maksupäivään, kesäkuun 15:een, mennessä. Onhan toivottavaa että siinä tapauksessa mieliala kongressissa on ainakin senverran parantunut, että jonkunlainen moratorio saadaan säädetyksi. Meidän kannaltamme on tietenkin toivottavaa, että moratorio, jos se säädetään, tulee yhtä yleinen luonteeltaan kuin oli Hoover-moratorio.

On syytä tässä vielä kerran johtaa mieleen Englannin velka-asiassa alusta alkaen, eli tarkemmin sanoen Balfour'in nootin ajoilta lähtien, ottama kanta olla maksamatta enempää kuin Englanti itse vastaanottaa reparatio- ja velkamaksuina. Koska nyt Lausannen jälkeen mitään reparatio- tai velkamaksuja ei Englannille suoriteta, voi edellyttää sen tarkoittaneen totta ehdolla, jonka se yhdisti viime joulukuun suoritukseen, lausueksaan sen olevan viimeisen nykyisen sopimuksen pohjalla maksetun, joka lopullisessa selvittelyssä olisi sille hyvitettävä lyhennyksenä. Joskaan Yhdysvallat eivät tätä ehtoa hyväksyneet, voi pitää todennäköisenä, että se ilmaisi Englannin aiheet vastaisuuden varalta. Niin ollen voi olettaa, että jollei moratoriosta saataisikaan aikaan sopimusta, Englanti laiminlyö kesäkuun 15 p:n maksun. Suomen harkittavaksi jää kysymys, kannattaako Englannin seurassa laiminlyödä meidän pienen velkamme maksua. Tätä asiaa voimme harkita sillä aikaa kuin meille selviää minkäluontoiseksi neuvottelut Englannin kanssa tosiasiallisesti tulevat muodostumaan.

L. Ahtinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön rap. n:o 4.

Ministeri Isäkon.

18/3 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

WASHINGTON, D. C.

n:o 394.

Maaliskuun 18 p:nä 1933.

6/14660		33.
1/4.33	2	
5	Cg	

Herra Ulkoasiainministeri.

Minulla on kunnia lähettää oheisena tämän vuoden raporttini n:o 4,

Katsaus uuden hallituksen valtakauden kahteen ensimmäiseen viikkoon.

Raportti jakaantuu seuraaviin alaosiin:

Uuden presidentin virkaanastumispuhe,

Pankkipulan järjestäminen,

Valtuutus presidentille säästöjen toimeenpanemiseksi,

Mietojen mallasjuomain ja viinien valmistus uudeksi verolähteeksi,

Lakiehdotus maatalouden avustamiseksi ja

Presidentti Rooseveltin saavuttamasta kannatuksesta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, mitä suurimman kunnioitukseni vakuutus.

L. Aho

Herra Ulkoasiainministeri A. HACKZELL,

Suomen Ulkoasiainministeriö,

H e l s i n k i.

Washingtoni SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 4.

Washingtonissa 18 p:nä maaliskuuta 1933.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		38
6/146 ae		
1/4.33	9	
5	C8	

Asia: Katsaus uuden hallituksen valta-
kauden kahteen ensimmäiseen viikkoon.

Ilmakehä Washingtonissa muuttui maaliskuun 4 päivänä alka-
neena demokraattisena valtakautena niin täydellisesti, että orienta-
tuminen uusiin oloihin tuottaa jonkin verran vaikeuksia. Huolimatta
siitä, että täytyy edellyttää nopeasti toisiaan seuraavien, osaksi
varsin dramaattisten tapahtumien tulleen sanomalehtien sähkösanomapal-
veluksen kautta varsin täydellisinä tiedoitetuksi kautta maailman,
osoittautunee kuitenkin selvimmäksi uuden kauden selostamistavaksi
jo yksin taustan luomistarkoituksessa vastaista kehitystä varten,
esittää katsaus tapahtumiin.

Uuden presidentin virkaanastumispuhe.

Maailman sanomalehdistön kertoma Floridassa tapahtunut
murhayritys Mr. ROOSEVELTia kohtaan oli osaltaan vahvistanut myö-
tämän tunteita valtion päämiestä kohtaan. Tämä myötätunto sekin
puolestaan väritti mielialaa jo itse virkaanastumistilaisuudessa.
Tuosta yrityksestä oli ollut sekin seuraus, että valittu president-
ti murhayrityksen jälkeen oli ollut erittäin tarkan vartiointin a-
laisena. Virkaanastujaistilaisuudessa ilmeni uutena piirteenä Kapi-
tolilla näkyvät vahvat sotilaalliset suojelujoukot. Ne reunustivat
ihmisjoukkojen keskuuteen muodostettuja käytäviä, joiden läpi valit-
tu presidentti kulki Kapitolin käytävien läpi portaille rakennetulle
korokkeelle. Täten hän joutui kulkemaan mies miehen vieressä seiso-
vien sotilasspaljettien läpi. Nämä ylimääräiset suojakeinot kai
osaltaan vaikuttivat senkin, että diplomaattikunta vasta hänen van-
nessaan valansa pääsi sille varatuille paikoille korokkeella.

Jakelu:

Tavallinen.

Uuden presidentin virkaanastujaispuhe oli monessakin suhteessa aikaisemmin kuulemistani vastaavanlaisista puheista poikkeava. Ensiksikin se oli varsin lyhyt, toiseksi se esitettiin kauniisti sointuvalla puhujaaanella ja kolmanneksi se oli luonteeltaan ennen kaikkea vetoamus kansan myötätuntoon ja luottamukseen, sisältäen avoimen selityksen aikeista ottaa poikkeuksellisen tilanteen edellyttämä poikkeuksellisenluonteinen johtaja-asema.

Heti puheensa alussa presidentti ROOSEVELT viittasi siihen, ^{vaatii} että tilanne/koko totuuden rohkeaa lausumista ja olosuhteiden rehellystä silmästä silmään katsomista siinä vakaassa uskossa, että kansa tulee koettelemukset kestämaan, ne sivuuttamaan ja jälleen kohoamaan hyvinvointiin. Ainoa asia, hän sanoi, jota on peljättävä, on pelko itse, nimen, harkitsematon, perusteeton pelon tunne, joka paralysoi tarpeelliset ponnistukset peräytymisen muuttamiseksi etenemiseksi. Hän heti alussa myöskin muistutti siitä, että kansallisen elämän pimeinä hetkinä avomielinen, ponteva johto on saanut osakseen sitä ymmärtämystä ja kannatusta kansan itsensä taholta, joka on oleellista voiton saavuttamiseksi. Hän lausui olevansa vakuutettu, että näinakin vaikeina aikoina tällainen kannatus annettaisiin. Vallitsevaan taloudelliseen tilanteeseen lyhyesti viitattuaan hän huomautti vaikeuksien olevan vain aineellisia eikä verrattavia niihin vaikeuksiin, joita esi-isät aikoinaan olivat voittaneet sentähden, että he uskoivat eivätkä pelänneet.

Uuden presidentin virkaanastuminen tapahtui ajankohtana, jolloin maan pankit osavaltioiden hallituselinten toimenpiteiden kautta olivat suljetut. Hänen virkaanastujaispäivänsä aamuna New Yorkin ja Illinoisin kuvernöörit olivat sulkeneet maan tärkeimpien rahakeskustenkin pankit. Tällaisissa olosuhteissa käsittää, että presidentti virkaanastujaispuheessaan nimenomaan kosketteli pankkitilannetta siinä muodossa, että hän viittasi siihen, että ihmiskunnan tavaravaihdon hallitsijat olivat epäonnistuneet itsepäisyytensä ja epäpätevyytensä takia. Hän sanoi heidän tunnustaneen epäonnistumisensa ja luopuneen valta-asestaan. Hän sanoi häikäilemättömien rahanvaihtajien seisovan yleisen mielipiteen syyttämänä, ihmisten sydänten ja mielten hylkäämänä. Hän myönsi heidän yrittäneen, mutta sanoi heidän pyrkimystensä olleen kuuluneen traditionin muodostama. Menetettyään mahdollisuuden houkutella ihmisiä seuraamaan heidän johtoaan tarjoamalla voittoa, he olivat

koettaneet kehoituksilla ja kyynelsilmäisillä rukouksilla palauttaa luottamuksen. He tunsivat ainoastaan, presidentti ROOSEVELT sanoi, omaneduntavoittelijain sukupolven sääntöt, ollen vailla laajaa näkemystä. Missä näkemys puuttuu, siellä kansa joutuu perikatoon.

Jo nämä muutamat viittailut ovat omiansa valaisemaan, mille tasolle presidentti kohotti edessä olevien kysymysten käsittelyn. Hän edelleen tässä yhteydessä lausui olojen palauttamisen mitan tulevan olemaan siinä, missä määrin pystytään soveltamaan yhteiskunnallisia arvoja, jotka ovat jalompia kuin rahallinen voitto. Onni, hän sanoi, ei ole pelkässä rahan omistamisessa, vaan aikaansaannosten ilossa, luovan ponnistelun tuottamassa tyydytyksessä. Hän nimenomaan korosti, että samalla kuin aineellisen hyvinvoinnin petollisuus menestyksen mittapuuna tunnustetaan, on tehtävä loppu sellaisesta käytöksestä pankitoiminnan ja liike-elämän alalla, joka on kovin usein tehnyt pyhän luottamustehtävän tunnottoman, itsekkään rikollisuuden kaltaiseksi.

Jatkaen samassa ylevässä sävyssä presidentti ROOSEVELT huomautti, että luottamus viihtyy ainoastaan kunniallisuuden ja kunnian varassa, nojautuen sitoumusten pyhyteen, uskolliseen suojeluun ja epäitsekkääseen toimintaan. Ilman näitä ominaisuuksia luottamus ei voi elää, hän sanoi, lisäten, että olojen normaaliseksi palauttaminen ei kysy ainoastaan muutosta eettillisessä pohjassa. Kansaa vaatii, hän sanoi, toimintaa ja toimintaa tällä hetkellä. Lyhyesti lueteltuaan edessä olevia tehtäviä hän viittasi pankkien luottotoiminnan ja rahan sijoituksen vaatimaan tarkkaan valvontaan, jotta muiden ihmisten varoilta tapahtunut keinottelu saadaan loppumaan. Siinä yhteydessä hän myöskin viittasi tervien ja riittävien vaihdon välineiden aikaansaamisen tarpeellisuuteen.

Kansainvälisiä suhteita presidentti ROOSEVELT puheessaan kosketteli varsin niukasti. Hän huomautti, että joskin kansainväliset kauppasuhteet olivat erinomaisen tärkeitä, ne kuitenkin olivat toisarvoisia aikaan ja välttämättömyyteen nähden, verrattuna terveen kansallisen elämän aikaansaamiseen. Hän sanoi kannattavansa ensimmäisten asiain ensisijalle asettamista eikä tulevana säästämään ponnistuksia maailman kaupan palauttamiseksi kansainvälisen taloudellisen uudelleen järjestelyn kautta, mutta kotimaisen tilanteen vaatimukset eivät hänen mielestään voineet odottaa siksi kunnes nuo tehtävät olisi suoritettu.

Maailman politiikkaan nähden hän esitti varsin lyhyen ja yllimalkaisen lausunnon. Hän sanoi omaksuvansa Yhdysvalloille hyvän naapurin politiikan, naapurin, joka päättäväisesti kunnioittaa itseään, ja koska hän sen tekee, hän kunnioittaa myöskin toisten oikeuksia, naapurin, joka kunnioittaa velvollisuuksiaan ja kunnioittaa myöskin sitoumustensa pyhyyttä maailmassa, joka on naapurien maailmaa.

Myöhemmän kehityksen valossa on varsin merkille pantavaa, että presidentti ROOSEVELT puheessaan suorasukaisesti viittasi kurin tarpeellisuuteen nykyisessä tilanteessa ja sanoi tietävänsä, että amerikalaiset nyt ovat valmiit alistamaan elämänsä ja omaisuutensa sellaisen kurin alaisiksi, koska siten käy mahdolliseksi johto, joka tähtää suurempaan hyvään. Hän tarjosi tätä johtoa sitoutuen sitä käyttämään niin, että laajemmat päämäärät sitovat häntä ja kaikkia kansalaisia pyhällä velvollisuudella ja sellaisella velvollisuuden yhteydellä, joka tähän saakka on pantu käytäntöön ainoastaan aseellisen ristiriidan aikana. Hän sanoi empimättä ottavansa johdon ja selitti kuvittelemansa mukaisen toiminnan täysin toteutettavaksi perustuslain rajoissa. Tarpeen vaatiessa hän sanoi olevansa valmis pyytämään kongressilta valtuuksia, jollaisia presidentille annetaan yleensä vain tapauksessa, jolloin vihollinen astuu maan alueelle, tarkoituksella käydä tällaisen valtuutuksen nojalla taistelua vallitsevaa hätätilaa vastaan. Hän vakuutti, ettei Amerikassa epäillä oleellisen demokratian tulevaisuutta, ettei Yhdysvaltain kansa ole epäonnistunut, mutta että tarpeensa mukaisesti se on ilmaissut haluavansa välitöntä, pontevaa toimintaa. Kansa on pyytänyt johdonalaista kuria ja ohjausta, hän sanoi, ja on tehnyt hänestä toivomustensa välikappaleen. Hän sanoi ottavansa lahjan vastaan siinä hengessä kuin se on annettu.

Puheen erinomainen rohkeus herätti vastakaikua kautta maan. Tämän puheen hengessä asiat ovatkin viime päivinä kehittyneet.

Demokraatit olivat halunneet merkitä uuden kauden alkamisen myöskin ulkona ~~sesti~~ huomattavalla tavalla. Virkaanastujais tilaisuuden yhteydessä esiintyneet juhlallisuudet, niihin luettuna virkaanastujaisparaati, olivatkin suursuuntaisemmin suunnitellut ja toteutetut kuin aikaisemmin näkemäni vastaavanlaiset tilaisuudet. Senkään seikan, että uuden hallituksen voimakkaimmaksi mieheksi ^{nimitetty} käsitetty jäsen ^{Attorney-}General, Thomas WALSH, häitä Havannassa vietettyään paluumatkalla ~~ei~~ kuoli, ei sallittu muuttaa juhlamenojen kulkua.

Pankkipulan järjestäminen.

Ensimmäiseksi uuden hallituksen tehtäväksi muodostui pankkipulan selvittäminen. Joskin pankkien toiminta oli lakkautettu osavaltioiden kuvernöörien toimenpiteistä, oli kuitenkin selviö, että niiden avaamiseen tarvittiin federaalihallituksen toimenpiteitä, sillä riippuihan menestyminen yleisön luottamuksen palauttamisesta, ja vain federaalihallituksella oli käytettävissä keinoja, jotka saattoi edellyttää tehokkaaksi.

Maaailman sanomalehdethän jo viikkojen kuluessa olivat kertooneet yleisön kasvavasta hermostumisesta, aluksi Michiganin valtiossa tapahtuneiden pankkien sulkemisen johdosta, myöhemmin myöskin senaatin pankkiasian alikomitean varsinkin National City Bank'in asioihin kohdistuvissa kuulusteluissa esiintulleiden asiain johdosta. Näin järestäpäin olen kuullut sekä erään Federal Reserve Board'in jäsenen että asioita läheltä seuranneitten kongressin jäsenten lausuvan varmana käsityksensä, että nuo kuulustelutulokset lopullisesti aiheuttivat paniikin akuuttimman muodon, eli toisin sanoen muodostivat sen pisan, joka pani epäluottamuksen virtaamaan yli reunojen siinä määrässä, että koko maan pankit olivat suljettavat. Nytemmin julaistusta numeroista selviää, että kolmena viimeisenä sulkemisen edellä käyvässä päivänä reserve pankit olivat laskeneet liikkeelle 818 miljoonaa vaihdonvälineitä ja 101 miljoonaa kultaa. Siten liikkeellä olevat vaihdonvälineet olivat kohonneet yli 7 1/2 miljardiin, eli paria miljaardia korkeampaan määrään kuin vuosi sitten huipun saavuttaessaan.

Pikaisia toimenpiteitä tarvittiin, ja jo virkaanastujaisten jälkeisenä päivänä, sunnuntaina, presidentti ROOSEVELT kutsui uuden kongressin ylimääräiseen istuntoon t.k. 9 päiväksi. Samanasunnuntaina Valkoisessa Talossa tapahtuneiden neuvottelujen jälkeen presidentti puoliyön tienoissa antoi julistuksen täydellisestä, kaikkiin pankkeihin ulottuvasta "bank holiday'sta" 6:sta 9:een päivään. Julistuksessa vedottiin erääseen sodanaikaiseen lainkohtaan, joka valtuutti presidentin säännöstelemään ulkomaista valuuttaa ja ehkäisemään rahojen kasaamista yksityisten taakse. Yleisesti tunnustetaan demokraattien johtomiestenkin taholta, että tuo laki lakkasi olemasta voimassa sodan päättyessä. Mutta poikkeuksellisten tosilojen vaatimalle päättävälle toimenpiteelle saatiin siihen vetoamalla laillisuuden leima.

Kongressille 9 p:nä jätetty lakiehdotus, jonka mukaan presi-

dentin siihenastiset toimenpiteet hyväksyttiin ja hänelle annettiin valta, jota voidaan sanoa diktatoriseksi vallaksi, luotto-, maksuvaline-, kulta-, hopea- ja valuuttatransaktionien suhteen, hyväksyttiin edustajahuoneessa yksimielisesti, senaatissa 73 äänellä 7 vastaan seitsemässä ja puolessa tunnissa. Vähän myöhemmin päätös presidentin allekirjoittamana sai lain voiman. Pankkien "holiday'ta" pidennettiin julistuksella ja valtiorahasto ja Reserve Board'in asiantuntijat ja valtion setelipaino ryhtyivät kuumeisella kiireellä valmistamaan pankkien avaamista seuraavalla viikolla.

Laki sääsi uuden setelilajin, Federal Reserve Bank notes nimeltään. Setelit olisivat lunastettavat, ei kullassa, vaan "Yhdysvaltain laillisessa rahassa" ja niiden vakuudeksi hyväksyttäisiin Yhdysvaltain obligatioita ja liike- ja pankkivekseleitä. Pankkien jälleen avaamisen yhteydessä jouduttiin huomaamaan, että kultaa ja talletuksia virtasi pankkeihin varsin nopeasti. Oli valmistauduttu laskemaan liikkeelle ainakin 2 miljaardia ^{uusia} seteleitä. Kun 15 p:nä tapasin erään Reserve Boardin jäsenen, hän lausui jo silloin olevansa vakuutettu, että uusia seteleitä tuskin tultaisiin käyttämään muuta kuin aivan vähäisessä määrässä.

Jo maaliskuun 6 ja 9 p:n välisenä aikana valtiovarainsihtööri WOODIN, presidentin hänelle antamalla valtuudella, julisti rajoituksia pankkien suljettuna pitämiseen. Niinpä rahojen vaihtaminen ja elintarpeiden ja rehujen kuljetuksen finansioiminen sallittiin, samoin pankeille myönnettiin oikeus ottaa vastaan talletuksia, jotka asetettaisiin erityiselle, suojatulle tilille. Pankit myös saivat oikeuden maksaa ulos elämisen välttämättömiin tarpeisiin tarvittavia eriä sekä laskea tarvittaessa liikkeelle clearinghouse certificates-nimisiä apuvaihdonvälineitä. Pankkilain tultua säädetyksi valtiovarainsihtööri 10 p:nä valtuutti Federal-reserve pankit heti lainaamaan rahoja palkkain maksamiseen. Pankkien avaaminen järjestettiin tapahtuvaksi 13-15 päivinä. 12 p:nä Mr. WOODIN pankeille antamissaan ohjeissaan kielsi niitä suorittamasta talletuksia, jotka saattoi edellyttää otettavan ulos kätköihin panemistarkoituksessa ja valtuutti vaatimaan valallisia vakuutuksia "poikkeuksellisista" rahannostoista. Saman päivän iltana presidentti ROOSEVELT yli koko maan yhdistettyjen radioverkostojen piti puheen, jossa hän yksinkertaisin sanoin, ystävällises-

sä, tekisipä mieli sanoa herttaisessa äänensävyssä selitti tilannetta ja hallituksen toimenpiteitä kehoittaen yleisöä luottamuksella suhtautumaan pankkeihin.

Ottaen huomioon moratorion asteettaiset lievennykset ja luottamusta synnyttävän nopean toiminnan ja vakuuttavat selitykset, käsittää paniikkimielialan nopean häviämisen. Kullan ja ulkolaisen valuutan asettaminen säännöstelyn alaiseksi yhdessä pankeille myönnetyn oikeuden kanssa kieltäytyä maksamasta ulos varoja, jotka ilmeisesti menisivät kätköihin, tietenkin sai aikaan täydellisen muutoksen tilanteessa verrattuna ennen "holiday"ta vallitseviin oloihin.

Lyhyesti mainiten 9 p:nä säädetty pankkilaki sisälsi seuraavat pääkohdat: 1:ksi kullan ja ulkolaisen valuutankauppa asetettiin hallituksen säännöstelyn alaiseksi ja valtiovarainsihtööri valtuutettiin vetämään sisään ja ostamaan kaiken privaattitaholla säilytetyn kullan, milloin hän sen katsoo tarpeelliseksi; 2:ksi kansallispankkeja (federalilakien alaisia, seteleitä antamaan oikeutettuja pankkeja) varten säädettiin uusi reorganisaatio menetelmä, jonka mukaan vaihtovälineiden tarkastaja (Comptroller of Currency) voi nimittää pankeille konservaatoreja ja hyväksyä näiden tekemiä uudelleen-järjestelysuunnitelmia, jotka toteutetaan, kun suunnitelman hyväksyy 75 % tallettajista tai kaksi kolmannelta osakkaista tai molemmat, riippuen siitä, kumpaako ryhmää suunnitelma tulee koskemaan; 3:ksi kansallispankeille annettiin oikeus, vaihtovälineiden tarkastajan luvalla, laskea liikkeelle uusia osakkeita ja valtiovarainsihtööri valtuutettiin kehoittamaan Reconstruction Finance Corporationia tarvittaessa ostamaan kansallis- ja osavaltiopankkien uusia osakkeita; 4 :ksi valtiarahasto valtuutettiin antamaan Federal reserve pankeille uusia vaihtovälineitä, 100 % hallituksen obligatioita vastaan, 90 % kaupallisia ja pankkipapereita vastaan, ja reserve pankeille annettiin lupa maaliskuun 3 p:nä 1934 myöntää lainoja jäsenpankeille muutakin kuin tähän asti hyväksyttäväksi katsottua vakuutta vastaan, sekä yksityisille heidän käyttäessään valtion velkasitoumuuksia vakuutena 90 päiväksi; ja 5 :ksi myönnettiin 2 miljoonaa dollaria lain täytäntöönpanemiseksi.

Valtuutus presidentille säästöjen
toimeenpanemiseksi.

Valtuudet pankki- ja raha-asioissa presidentille antaneen lain säätämisen jälkeisenä päivänä, maaliskuun 10:nä, presidentti ROOSEVELT esitti kongressille viestin, jossa hän pyysi valtuuksia sotaveteraaneille suoritettavien korvausten vähentämiseksi ja siviili- ja sotilasvirkamiesten ja virkailijain palkkain alentamiseksi, jotta federaalivaltion raha-asiat voitaisiin nopeasti saattaa järjestykseen.

Hän viestissään suorasukaisesti lausui federaalihallituksen kolmen pitkän vuoden kuluessa kulkeneen kohti vararikkoa ja viittasi perusteluna seuraaviin numeroihin: Tilivuonna 1931 federaalivaltion vaje oli 462 miljoonaa dollaria, 1932 2,472 miljoonaa ja 1933 se todennäköisesti ylittää 1,200 miljoonaa, ja laskien viime kongressin päätösten perustalla vaje vuonna 1934 tulee ylittämään 1,000 miljoonaa, jollei pikaisiin toimenpiteisiin ryhdytä. Näin ollen mainittuun aikaan vajeesta karttuisi yhteensä 5,000 miljoonaa. Viittaten lisäksi siihen, että talletusten ja vakuutuskirjain varmuus samoin kuin teollisen yritteliäisyyden aktiivisuus, maataloustuotteiden arvo ja työtilaisuuksien esiintyminen riippuu hallituksen luoton järkevyydestä, presidentti viestissään huomautti ajankohdan liian myöhäiseksi sallia, probleemin lähestymistä veltosti ja korosti pikaisen ja päättäväisen toiminnan tarpeellisuutta. Hän nimenomaan korosti pyytävänsä sellaista lainsäädäntöä, joka määritteli vain yleisiä periaatteita toiminnalle jättäen valtion toimeenpanoelimille valtuuden määrätä yksityiskohdista. Hänen viestissään vielä esiintyi seuraava määrittely lainsäätäjäkunnan tehtävästä: "Asianmukainen lakiasäätävä toiminta on menojen suuruuden ja tulojen hankkimiskeinojen määrittäminen sekä yleisten periaatteiden säätäminen, joiden mukaan suoritukset tehdään. Suoritusten yksityiskohtia voidaan, varsinkin huomioonottaen nykyinen suuri hätätila, hoitaa viisaammin ja oikeudenmukaisemmin valtion toimeenpanoelimen kautta" ("thorough the Executive", isolla E:llä).

Sanomalehdissä ennusteltiin tästä asiasta tulevan presidentti ROOSEVELT:n nopean toiminnan taktiikan koetuskivi. Kysymyksessähän oli ennen kaikkea sotaveteraanikorvauksiin käsiksi käyminen, ja tähän mennessähän kongressia ei ole saatu niihin koskemaan muulla tavoin

kuin valtion menoja lisäämällä. Useimpain kongressin jäsenten jälleen valituksi tuleminenhan tunnetusti riippuu siitä, että he kongressissa äänestävät veteraanien hyväksi, sillä veteraanijärjestöt ja niiden kannattajajoukot ovat useimmissa vaalipiirissä riittävän vahvat estääkseen mille epämieluisan henkilön valituksitulemisen. Erotusta ei tässä suhteessa ole demokraattien ja republikaanien välillä. Olen usein aikaisempien vuosien tiedoituksissa kosketellut sitä tilannetta, joka Yhdysvaltain kongressissa veteraanilainsäädännön suhteen on vallinnut, joten tässä ei ole syytä asian yksityiskohtaisempaan valaisuun.

Osoittautui mahdolltomaksi saada asiassa syntymään yksimielistä ryhmä-esiintymistä demokraattien taholla. Edustajahuoneessa laki kyllä jo 11 p:nä hyväksyttiin 266 äänellä 138 vastaan, mutta jos republikaanit olisivat tehneet kiusaa, päätöstä ei olisi saatu aikaan, sillä 266 lain puolesta annetuista äänistä 69 oli republikaanien ääniä. Vastaa äänestäneiden lukuun 138 kuului 92 demokraattia. Senaatti hyväksyi lain 15 p:nä 62 äänellä 13 vastaan tehden pieniä muutoksia. Kun edustajahuone 16 p:nä hyväksyi lain senaatin muuttamassa muodossa, vastustajain lukumäärä oli huvennut 19, puolesta annettiin silloin 373 ääntä. Kapitolilla noina päivinä liikkuneet henkilöt väittävät, että edulliseen tulokseen oli myötävaikuttanut edustajain keskuuteen levitetty huhu, että presidentti vetoisi radiopuheessa suoraan kansaan, jos hän saisi tuloksia odottaa. Myöskin on kuullut kerrottavan, että edustajain valitsijoiltaan saama posti olisi viime päivinä osoittanut, että kansa kautta maan on kannattanut pyydettyjen valtuuksien antamista presidentille. Mitkä vaikuttimet lienevätkään olleet, presidentti ROOSEVELT saavutti voiton, jota asioita Washingtonissa vuosikymmenen seuranneena ei voi olla pitämättä hämmästyttävänä.

Kongressin päätös, joka 20 päivänä varustattanee presidentin allekirjoituksella ja muuttuu laiksi, lakkauttaa maailman sodan ja espanjalaisamerikkalaisen sodan veteraaneille tulevia etuja koskevat lait ja antaa presidentille valtuuden muodostaa uuden eläkejärjestelmän määrättyjen periaatteiden ja perusteiden pohjalla. Senaattorien ja edustajahuoneen jäsenten palkat alennetaan 10,000:sta 8,500 dollariin ja presidentille annetaan valtuus alentaa virkamiesten palkkoja aina 15 %:lla riippuen elinkustannusten alenemisesta vuoteen 1928 verraten, kuluvan tilivuoden loppukuukaueksi ja kesäkuun 30 p:nä päättyväksi tilivuodeksi.

Lakia soveltamalla edellytetään saatavan veteraanikorvauksissa syntymään 360 a 383 miljoonan dollarin säästö. Palkkojen alennuksella lasketaan säästettävän noin 100 miljoonaa dollaria. Siis yhteensä lähes puoli miljardia dollaria.

Edellinen kongressi valtuutti presidentin toimeenpanemaan uudelleen järjestelyjä hallitus- ja hallintoelimissä, jotka järjestelyt kuitenkin on alistettava kongressin hyväksyttäväksi. Tästäkin syystä ei voida varmuudella laskea, paljonko tätä tietä säästöjä saadaan syntymään. Mutta kaiken kaikkiaan presidentillä nyt on riittävät valtuudet saadakseen budjettikysymyksen kokonaan toiselle tolalle, kuin millä se kuluneina pulavuosina on ollut kongressin jäsenten omakohtaisten konsiderationien johdosta.

Mietojen mallasjuomien ja viinien valmistus
uudeksi verolähteeksi.

Maaliskuun 13 p:nä presidentti ROOSEVELT esitti kongressille lyhyen viestin, jossa hän demokraattisen vaaliohjelman sanoja käyttäen suositteli kieltoain toimeenpanolain (Volstead Act'in) sellaista pikais- ta muuttamista, että oluen ja perustuslain salliman vahvuisten juomien valmistus ja myynti sallittaisiin ja että niiden verottamisella hankit- taisiin valtiolle kipeästi tarvittuja lisätuloja.

Viisi tuntia viestin esittämisen jälkeen veroituskomitean (Ways and Means Committee) alikomitea oli saanut lakiehdotuksen, jonka mukaan 3,2 painoprosentin olut ja porteri selitettiin lailliseksi, koska niitä ei voida pitää tosiasiallisesti päihdyttävänä. Ehdotus sääsi 5 dollarin veron 31 gallonan tynnyristä ja 1,000 dollarin veron valmistajil- le. Osavaltioille, joiden lait kieltävät tällaiset juomat annetaan täysi federaalinen suojele. Osavaltioiden asiaksi jätettiin jakelun säännöste- ly edellyttämällä, että alaikäisille ei näitä juomia sallittaisi myytävän

Seuraavana päivänä edustajahuone 316 äänellä 97 vastaan ää- nesti ehdotuksen puolesta. Myönteisesti äänestäneistä 238 oli demokraat- teja, 73 republikaaneja ja 5 maanviljelijä-työpuolueen jäseniä. Kieltei- sesti äänestävistä 58 oli demokraatteja, 39 republikaaneja. Näin ollen siis republikaaneistakin useammat äänestivät puolesta kuin vastaan. Se- naatin käsittelyssä tehtiin joitakin muutoksia, joten sovittelu käy tar- peelliseksi, mutta edellytetään lain joka tapauksessa, pääasiassa edusta- jahuoneen päättämässä muodossa, lähipäivinä tulevan päätetyksi ja astu- van 15 päivää senjälkeen voimaan.

Tuloja tämän lain lasketaan tuottavan noin 100 a 150 miljoonaa dollaria.

Lakiehdotus maatalouden avustamiseksi.

Maaliskuun 16 p:nä kongressille esittämässään viestissä presidentti ROOSEVELT suositteli lain säätämistä maatalouden avustamiseksi. Samanaikaisesti senaatissa esitettiin lakiehdotus, joka oli laadittu muutamia päiviä sitten uuden maatalousministeri Henry A. WALLACEn kutsusta neuvotteluihin kokoontuneiden puolen sadan maatalousjohtajan suosittelujen perustalla.

Ehdotetun lainsäädännön tarkoituksena on maataloustuotteiden hintain saattaminen samaan suhteeseen teollisuustuotteiden hintoihin kuin ne olivat ennen maailmansotaa. Tämän päämäärän saavuttamiseksi maatalousministerille ehdotetaan annettavaksi laajat valtuudet tuotannon supistusten aikaansaamiseksi välipuheilla tai muilla tavoin sekä maataloustuotteiden osavaltioiden välisen ja ulkomaan kaupan säännöstelemiseksi. Maataloustuotteiden jalostajilta ehdotetaan kannettaviksi veroja, joilla suunnitelman tuottamat kustannukset peitettäisiin.

Tuotannon rajoituksia edellytetään aikaansaatavan m.m. siten, että valtio vuokraa viljelysalueita asettaakseen ne tuotannon ulkopuolelle. Lain edellyttämät toimenpiteet koskisivat perustuotteita (basic commodities), joihin luetaan vehnä, puuvilla, maissi, siat, tupakka, karja, lampaat, riisi ja maito ja maitotuotteet. Mutta maatalousministerillä on valta eroittaa sellaiset tuotteet, joihin nähdn suunnitelman toteuttaminen osoittautuu epätehokkaaksi.

Kysymyksessä on siis viime kongressissa esillä olleen n.s. "domestic allotment plan'in" laajennettu käytäntöön ottaminen. Mutta huomattavana erikoisuutena esiintyy tässäkin tapauksessa, että laki määrää vain yleiset periaatteet, ja asianomaiselle hallituselimelle annetaan laajat valtuudet yksityiskohtain päättämiseen.

Presidentin asiaa koskeva viesti sisälsi seuraavan karakteristisen kohdan:

"Syväallinen tutkimus ja yhdistettyjen lukuisain näkökohtain neuvot ovat synnyttäneet ehdotuksen, joka tarjoaa lupauksen hyvistä tuloksista. Lausun Teille avomielisesti, että kysymyksessä on uusi, ennen käyttämätön polku, mutta, sanon senkin suoraan, ennen kuulumaton tilanne vaatii kokeilua uusilla keinoilla maatalouden auttamiseksi. Jos asialla tunnollisesti hallinnollista tietä kokeillaan, eikä toivottuja tuloksia saavuteta, tulen olemaan ensimmäinen sen tunnustamaan ja siitä

Teille ilmoittamaan."

Asian kiireellisyyttä presidentti korosti viittaamalla ke-
vättylvöjen läheisyyteen. Jos asiaa viivytellään tilaisuus vaikuttaa
tämän vuoden satojen hintaan menetettään. "Lisäksi", hän sanoi, "toi-
mimalla tällä hetkellä Yhdysvallat tulevat olemaan paremmassa asemassa
keskustellakseen maailman satojen liikamäärää koskevista problemeista
pidettäväksi ehdotetussa maailman talouskonferenssissa."

Presidentti ROOSEVELTin saavuttamasta kannatuksesta.

Vaalitaistelun aikana demokraattisella taholla usein esitettiin väite, että Mr. ROOSEVELT aikaisemmassa toiminnassaan, varsinkin New York'in valtion kuvernöörinä, on osoittanut omistavansa taidon saada haluamansa suunnitelmat helposti läpiajetuiksi ja toteutetuiksi niin lainsäätäjäkunnassa kuin hallituskoneistossakin. Hänen kaksi ensimmäistä viikkokaan presidenttinä antaa vahvaa tukea käsitykselle, että Mr. ROOSEVELTillä on valtion johtajalle erikoisen arvokkaita ominaisuuksia.

Kun näki hänet Kapitolilla liikkuvan poikansa käsivarteen nojautuen ja kepin varassa vaivaloisen hitaasti, hänen lapsihalvauksen halvaamien säartensä suorittaessa liikkumiseen välttämättömät liikkeet ilmeisesti suurella ponnistuksella, oli vaikea muodostaa hänestä käsitystä sellaisena voimahenkilönä, mikä hän ilmeisesti on. On kuitenkin nyt selvää, että juuri hänen voimakas persoonallisuutensa ja peloton luonteensa ovat päätekijöinä vaikuttaneet ilmakehän muutokseen Washingtonissa. Urbaanina sormenpäitä myöten hänen kerrotaan ystävällinen hymy huulillaan helposti vakuuttavan neuvotteluihin kutsumansa kongressin johtajat molemmista ryhmistä suunnitelmiansa toimenpiteiden suotavuudesta. Sanomalehtimiehet hän valloitti ensimmäisessä konferenssissaan heidän kanssaan hymyilevän ystävällisellä esiintymisellään sekä sallimalla merkitseviä poikkeuksia aikaisemmin vastaavissa tilaisuuksissa noudatetuista menoista. Aikaisemmin, esimerkkinä mainiten, sanomalehtimiehet ovat ainoastaan ennakolta kirjallisesti esitetyillä kysymyksillä voineet ilmaista, mistä asioista he haluaisivat lausuntoja, ja presidentti vastasi tehtyihin kysymyksiin vain mikäli harkitsi sen sopivaksi. Presidentti ROOSEVELT oli sallinut suullisten kysymysten esittämisen tapaamistilaisuudessa ja oli heti vastannut kysymyksiin. Lisäksi presidentti salli valokuvata itsensä sanomalehtimiesten ympäröimänä, mikä osoitti mitä jyrkintä eroavaisuutta kannatossa, esim. presidentti COOLIDGEN alulle panemaan järjestykseen, jonka mukaan sanomalehtimiehet eivät saaneet millään tavoin ilmaista tavanpeensa presidenttiä. Heidän oli sanottava tavanpeensa vain The White House Spokesman'iksi sanottavaa henkilöä. Otaksuttavasti kuitenkin monet muut Valkoisen talon sanomalehtimiehiin kohdistuvat säännöt jäävät voimaan, kuten esim. se, ettei presidenttiä koskaan saa siteerata ja että vain nimenomaan julaistavaksi annetut tiedot saadaan julaista, kun taasen muut puheet on pidettävä luottamuksellisina tausta-

tietoina.

Kun lähetystöjen päälliköt rouvineen maaliskuun 11 p:n ilta-päivällä Valkoisessa talossa esitettiin presidentille ja rouva ROOSEVELTille saattoi jo teepöydän ympärillä vallitsevassa mielialassa huomata suuren eron, entisiin kankeisiin vastaavahaisiin tilaisuuksiin verraten. Presidenttipari oli tilaisuudessa koko ajan saapuvilla, rouva ROOSEVELTin liikkua vieraiden parissa leikillisessä sävyssä keskustellen täydellisesti maailmantottumuksella, presidentin istuessa ryhmän keskellä, johon hän ajutanteillaan vuoronperään kutsui ambassadeureja ja joitakin ministereitäkin rouvineen rattoisaa keskusteluun.

Näyttää kuin presidentti ROOSEVELT erityisellä taidolla osaisi radion avulla antaa persoonallisuutensa vaikuttaa kansan laajoihin kerroksiin. Molemmilta hänen edeltäjiltään puuttui oleellisia radiossa edullisesti vaikuttavia ominaisuuksia, ennenkaikkea miellyttävä äänen sointu. Presidentti ROOSEVELT on tässä suhteessa ihanteellisesti varustettu. Hän lisäksi saa puheeseensa mukaansa tempaavan sävyn. Mainitsin aikaisemmin hänen molempien koko maan käsittävien asemaverkostojen kautta antamansa pankkitilanteen selostuksen. Hänen virkaanastujaispuheensa radioitiin samalla tavoin. Oli tuskin ilman merkitystä päätöksen nopeaksi aikaansaamiseksi kongressissa veteraanikorvausten vähentämisestä, että presidentti ROOSEVELT maaliskuun 5 p:nä osoitti veteraanijärjestöille ylevähenkisen radiopuheen. Koska voi katsoa tämän puheen puolestaan valaisevan, millaisia argumentteja presidentti ROOSEVELT kansan puoleen kääntyessään käyttää, miten hän koettaa persoonallisuudellaan vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen, käänän tähän lyhyen puheen pari kohtaa.

"Olen iloinen, että voin omistaa nämä ensimmäiset sanat, jotka Valkoisesta talosta osoitan, kansalle, uhrautuvaisuuden ja palvelun suurille ihanteille. Kaikki veteraanit ja kaikki hyvät kansalaiset tietävät, että elämän oleelliset asiat läheisesti liittyvät noihin molempiin sanoihin". ----- "On erehdys luulla, että rauhan hyveet oleellisesti eroavat sodan hyveistä. Kaikki eläminen on taistelua luonnon voimia vastaan ja ihmisten erehdyksiä ja inhimillisiä rajoituksia vastaan sekä itsekyyden ja velttouden, laiskuuden ja pelon voimia vastaan". Lopuksi hän vetosi niihin miehiin ja naisiin, jotka tietävät uhrautuvaisuuden merkityksen ja jotka vaaran hetkellä ovat antaneet loistavaa, epäitsestä palvelusta maalle.

Presidentti ROOSEVELTin käyttämä argumenttien laatu ja niitä vahvistava puheensävy viittaavat selvästi siihen, ettei edessämme ole mikään vallanhimoinen, omiin mielenjohteisiin ja ennakkoluuloihin sokeasti uskova fanatikko, joka olisi valmis pelotteluilla ja uhkuksilla kiihoittamaan joukkoja itseään seuraamaan, vaan asialliseen vaakuutteluun nojaava, yhteiskuntaa rakentaviin tunteisiin vetoava demokratti, joka ottaa vastaan kansan laillisten elinten hänelle antaman poikkeuksellisen vallan, joka on tosiasiallisen tilanteen vaatima, jotta asiat saataisiin nopeasti järjestykseen.

Päätökijä viime viikkoina havaittavissa ilmiöissä sittenkin lienee tosiasiatilanne sellaisena kuin se dramaattisesti tuli näkyviin pankkikriisissä ja sellaisena kuin se jo vuosikaudet on nähty mahdottomuudessa saada tarpeellisia säästäväisyystoimenpiteitä kongressin säännöllisillä päätöksillä syntymään. Niin suuri tekijä kuin itsessään onkin tosiasia, että demokraateilla on ratkaiseva enemmistö kongressissa molemmissa huoneissa, se näyttää viime viikkoina olleen toisarvoisessa asemassa. Tämä ilmenee republikaanisten äänten jakautumisessa päätöksiä kongressissa tehtäessä. Se on tullut näkyviin muissakin mielialan ilmauksissa, jotka ovat osoittaneet, että puolue mieli tällä hetkellä on joko poistunut näyttämöltä tai asetettu syjään. Entinen presidentti HOOVER esitti julkilausuman, että jokaisen kansalaisen on annettava hänen seuraajalleen jakamatonta kannatusta ja yhteistoimintaa. Republikaaniset yhtä hyvin kuin demokraattisetkin lehdet ovat ylistäneet uuden presidentin pelottomuutta, päättäväisyyttä ja valppautta. Lukuaisat eri alojen johtohenkilöt, mukaanluettuna Amerikan työväen liiton puheenjohtaja ja maanviljelijäjärjestöjen johtajat ovat kehoittaneet kansalliseen, yhteiseen toimintaan. Eroa ei näy olevan vanhoillisten ja edistyne mielisten välillä kannatuksen suhteen.

Jotkut sanomalehti kirjailijat näyttävät taipuvaisilta oletta-
maan, että presidentin ehdotuksesta säädettyjen lakien luonne, niiden sisältäessä vain yleisluontoisia määräyksiä ja jättäessä yksityiskohdat päätämisen toimeenpanovallalle, viittaa siihen, että lainsäädäntö on kohonnut uudelle kehitysasteelle. Täytyy kuitenkin pitää mielessä, että valta entisessä laajuudessa on kongressin käsissä, eikä ole mitään syytä olettaa sen olevansiihtä kiinnipitämättä heti kun olosuhteet muuttuvat taikka jos osoittautuu, että toimeenpanoelimet eivät osaa laa-

jennettuja valtuuksia kansan tyydytykseksi pitempää aikaa käyttää. Voi olla varma siitä, että nykyinen presidenttikin tämän asian tietää ja ottaa huomioon. Hän on tähän mennessä osoittanut osaavansa merkkillisen oikein laskea kansan mielialan laadun, eikä tarvinne epäillä hänen tuntevan kansan mielialan vaihtuvaisuuden riittävän hyvin tietääkseen, että mikä tahansa oleellinen muistutuksen aihe voi muuttaa myötätuulen ankaraksi vastatuuleksi.

L. Blom

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA: _____

Nashingtonissa olevan Lähetystön rap. n:o 5.

Ministeri Aström.

5/5 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
WASHINGTON, D. C.

Toukokuun 5 p. 1933.

No. 679

8/176/pe.	
22/5.33	
5	Qg

Herra Ulkoasiainministeri:

Minulla on kunnia lähettää oheisena tämän
vuoden raporttini no. 5, joka koskee

Jälkihuomautuksia Washingtonin keskustelujen
alkupäästä.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, mitä
suurimman kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri A. Hackzell
Suomen Ulkoasiainministeriö
Helsinki

RAPORTTI n:o 5

Washington ssa 5 p:nä touko- kuuta 1933

8/146	33
22/5.33	Liik.
5	Cg

Asia: Jälkihuomautuksia Washingtonin
keskustelujen alkupäästä.

Jos usein tavallisinakin aikoina on vaikeaa postitse tiedoittaa parin viikon postimatkan takaa asioista sillä tavalla, että tiedoitus vielä perille tullessaan on paikkansa pitävä kuvaus tosiasiallisista tilanteista ja muodostaa luotettavan perustan johtopäätöksille, joita kotimaan asioista päätettäessä tiedoituksista tehdään, postitse tiedoittaminen viimeisenä parina kuukautena Washingtonissa vallitsevasta tilanteesta on ollut miltei toivotonta. Täällä on eletty epävarmuuden ja epätietoisuuden aikaa, kunkin ollessa vakuutettu etteivät edes asioita ratkaisevat elimet itse ole etukäteen tienneet miltä asiat näyttäisivät esimerkiksi vain kahden viikon kuluttua.

Huhtikuun 21 p:stä lähtien, Ison Britannian pääministerin McDonaldin Washingtoniin saavuttua keskustelemaan presidentti Rooseveltin kanssa, ja Ranskan entisen hallituspäällikön Herriot'n ja Kanadan pääministerin Bennett'in jo ennen McDonaldin 26 p:nä tapahtunutta poismatkustamista liittyttä keskusteluja käyneiden sarjaan, Washingtonin keskustelut ovat olleet maailman sanomalehdistön huomion kohteena. Päätellen tšekäläisten lehtien kirjoitteluista, lehdet yleensä ovat tienneet kertoa tapahtuneeksi definitiivisempää kuin tosiasiallisesti tapahtui.

Keskustelujen päätyttyä viralliset, epämääräisesti stilisoidut lausunnot, joista lähetystö on muussa yhteydessä tiedoittanut, olivat

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

1

diplomaattien ja politikoidenkin keskuudessa ainoat luotettavat tietolähteet. Pääteltiin että keskustelujen päämerkitys oli siinä, että Amerikan uudet, hallituksesta määräävät henkilöt, olivat saaneet arvokkaita henkilökohtaisia suhteita, sekä joutuneet kuulemaan välittömämmin kuin heille muutoin olisi ollut mahdollista, muiden suurmaiden kannan. Niin Mr. McDonald kuin M. Herriot'kin sekä julkisissa että yksityisissä lausunnoissa ovat esittäneet ihasuksensa presidentti Rooseveltin miellyttävästä olemuksesta ja valistuneesta älystä, joten voi edellyttää henkilökohtaisten kosketusten positiivisen vaikutuksen molemminpuoliseksi, ainakin mikäli osaaottavista henkilöistä on puhe.

Moneen kertaan julkisissa lausunnoissa toistettiin, etteivät keskustelut tarkoittaneet johtaa mihinkään sopimuksiin, vaan että kysymyksessä oli ainoastaan yhteisen toiminnan pohjan löytäminen asiain käsittelylle maailman talouskonferenssissa. Jos näin jätetään näkyviin, kun ainakin joitakin reaktioneja eri tahoilla on tullut näkyviin, yhdistelee havaintoja muodostaakseen käsitystä siitä, mitä tuloksia keskusteluista on näkynyt, huomaa niiden olevan harvoja ja epämääräisiä. Keskustelujen yhteyteen voinee ensiksikin asettaa talouskonferenssin alkamisen määräämisen kesäkuun 12 päiväksi. Herrojen McDonaldin ja Rooseveltin keskustelujen tuloksiin voidaan myös edellyttää kuuluvan Yhdysvaltain yleis-ambassadöörille Norman Davis'ille annetut ohjeet kannattaa Genevessä englantilaista aseista riisumissuunnitelmaa. Lisäksi Yhdysvaltain taholta esitetty "tariffi-aselepo" ehdotus, toisin sanoen ehdotus, ettei kaupankäynnille lisää esteitä rakennettaisi taloudelliseen konferenssiin mennessä ja sen aikana, päätellen reaktioneista ja varauksista, joilla ehdotus on Euroopassa otettu vastaan, sen merkitys käytännössä jäänee vähäiseksi. Englannin tällä välin Tanskan kanssa tekemä kvotasopimus, ja varsinkin sen Argentinan kanssa tekemä sopimus valuutan disponoimisesta ovat täällä herättäneet vahvoja epäluuloja mahdollisuudesta muutoinkaan säilyttää tilanne sellaisella asteella konferenssiin mentäessä ja sen aikana kuin Amerikka toivoisi.

Eräs McDonalldin kanssa käytyjen keskustelujen tulos lienee siinä, että Yhdysvaltain taholla on periaatteessa luovuttu eräästä pyrkimyksestä, joka näkyviin tulleiden merkkien mukaan alkuaan määräsi sen kannanoton asiain käsittelyjärjestykseen näiden tulevassa talouskonferenssissa. Yhdysvallat olivat, niin ilmoitetaan, alkuaan pitäneet kiinni siitä, että ne edellyttivät kunkin konferenssissa esilletulevan asian joutuvan käsiteltäväksi muista käsiteltävistä asioista erillisenä. Täällä käytyjen keskustelujen väitetään osoittaneen tällaisen kannanoton soveltumattomuuden tosioihin. Tästä ilmenee tavallaan viittaus eräässä julkisessa lausunnossakin, nimittäin Bennettin-Rooseveltin antamassa lausunnossa, jossa lausutaan, ettei mitään kysymyksessä olleita probleemeja voida tuloksellisesti käsitellä eristettyinä muista, yhtä vähän kuin mikään yksityinen maa voi päästä tyydyttäviin tuloksiin.

Täkäläisissä sanoma- ja aikakauslehdissä on puhuttu Heriot'n keskustelujen kuluessa saamasta lupauksesta, että Yhdysvallat liittyisivät konsultatiiviseen paktiin, vieläpä sitoutuisivat ottamaan osaa pysyväiseen aseiden kontrollikomissioniin. Joskaanei ole osoitautunut mahdolliseksi saada virallista vahvistusta tälle väitteelle, eikä siis voi varmasti sanoa minkäverran se on tosi, ja missä muodossa mainittu lupaus mahdollisesti on annettu, en tahdo jättää näitä puheita mainitsematta. Onhan otettava huomioon, että asia, mikäli se on sopimuksella järjestettävä, toteutuu vain, mikäli senaatti 2/3 enemmistöllä sopimuksen ratifioi. Jo se epätietoisuus, joka tällaisessa asiassa aina liittyy senaatin kantaan, epäilemättä kehoittaa presidenttiä noudattamaan varovaisuutta hänen mahdollisesti hautomiensa aikeiden julkilausmisen suhteen. Olen taipuvainen edellyttämään, että hän henkilökohtaisissa keskusteluissakin on esittänyt asian aivan varovaisessa muodossa.

Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö viime aikoina vastustus mainitunlaista sopimusta vastaan nykyään olisi heikompi sekä Amerikan kansassa että senaatissa kuin se olisi ollut aikaisempina vuosina. Jo presidentti-vaalin aikana kummankin puolueen ohjelmassa oli kohta.

jossa lausuttiin kannatettavan Kellogg-paktin vahvistamista kansainvälisillä neuvotteluilla tai konsulttoimisella tapauksessa, jolloin paktin rikkominen oli pelättävissä. Kysymys pysyväiseen komissio-niin liittymisestä tosin on pidempi askel kansainväliseen yhteistoi-mintaan päin kuin määrättyssä tapauksessa kokoonkutsuttaviin neuvot-teluihin osallistuminen, mutta ehkä mieliala Mr. Stimsonin käytän-nössä jo ajaman yhteistoimintapolitiikan kautta on senaatissa ke-hittynyt niinkin pitkälle, että presidentti katsoo voivansa laskea 2/3 enemmistön kannatukseen p.o. asiassa.

Keskusteluissahan, kuten virallisissa kommuniqueoissakin mai-nittiin, kosketeltiin varsin lukuisia kysymyksiä, joiden pikainen järjestäminen huomattiin toivottavaksi: tavarain hintatason kohoami-nen, maksuvälineiden ja valuuttakurssien vakavuus, julkisten töiden järjestäminen, luotto-inflatio hopean käyttäminen suorituksissa, aseistariisuminen, j.n.p. joten ne todella "covered a large field".

Pikaista järjestelyä odottavasta sotavelkakysymyksestä myös-kin keskusteltiin, mutta mitään lupauksia ei annettu sen järjestelyn suhteen. Presidentti Roosevelt on antanut tietää, että hän edellyt-tää sotavelkamaksujen tulevan suoritetuiksi kesäk. 15 p:nä, ja vel-ka-asiain joutuvan järjestettäväksi ulkopuolella Lontoon konferanssin. Viikkokausia täällä on puhuttu siitä, että presidentti Rooseveltilla olisi valmistumassa kongressille esitys, jossa hän pyytäisi valtuuk-sia sotavelkakysymyksen järjestämiseksi, mutta tätä esitystä ei ole kuulunut eikä kukaan ole edes tiennyt minkä suuntaiseksi esitys olisi suunniteltu. Näyttää todennäköiseltä, että presidentti ja hänen neuvonantajansa eivät itsekään ole selvillä minkämuotoinen esitys johtaisi tuloksiin. Tiedetään että sotavelkakysymyksestä on ollut asiantuntijain välisiä neuvotteluja senkin jälkeen kun herrat McDonald ja Henriot matkustivat^{pois}, mutta toistaiseksi ei ole kuulunut viittaustakaan siitä, että olisi keksitty hyväksyttävältä näyttävää ratkaisua. Mikä ikävämpää, Kapitolilta päin kuuluu, ettei ole toi-veita siitä, että kongressi antaisi velkaasioissa presidentille sellaisia valtuuksia, joiden nojalla hän voisi järjestää kysymyksen

Europan maita tyydyttävällä tavalla, eikä edes kesäk. 15 päivän maksun lykkäykseen. Näin ollen ollaan sen mahdollisuuden edessä, että kolme päivää talouskonferenssin alkamisen jälkeen useat maat laiminlyövät voimassa olevain sopimusten mukaiset maksunsa, mikä tietenkään ei tule helpoittamaan tuloksiin pääsemistä muissakaan asioissa.

Keskustelujen alkuvaiheissa täällä diplomaattien keskuudessa vallitsi varsin optimistinen mieliala. Se alkaa jo muuttua, nähtävästi etupäässä velkakysymyksen ympärillä vallitsevan tilanteen johdosta. Pessimistisiä lausuntoja alkaa jo muillakin tahoilla kuulua ja tavallinen amerikalainen isoloitumiseen johtava asenne tulee näkyviin yhä useampain henkilöiden puheissa.

L. Aron

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C.

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön rap. n:o 6.
Ministeri Isström.

12/5 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
WASHINGTON, D. C.

n:o 715.

Toukokuun 12 p:nä 1933.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
9 1147/ao	33
23/5.33	
5	Cg

Herra Ulkoasiainministeri.

Minulla on kunnia lähettää oheisena tämän vuoden
raporttini n:o 6,

Lisähuomautuksia Washingtonin keskustelujen
johdosta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, mitä
suurimman kunnioitukseni vakuutus.

L. Aström

Herra Ulkoasiainministeri
A. Hackzell,
Helsinki.

WASHINGTON 1 SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Washingtoni ssa 12 p:nä touko kuuta 1933.

ULKOASIAINLIIK		33
28/5.33	2	L
5	C8	

Asia: Lisähuomautuksia Washingtonin
keskustelujen johdosta.

Jos olisin lykännyt edellisen raporttini kirjoittamisen muutamilla päivillä, olisin ollut tilaisuudessa selvemmin valaisemaan siinä esitettyjä asioita, sillä kääriviivat takalaisissa pyrkimyksissä ja vaikeuksissa alkavat jonkinverran selvitä.

Mikäli saa uskoa puheisiin, joita täällä joutuu kuulemaan nyt kun "tariffi-aselepo" kohtaa toisen vaikeuden toisensa jälkeen Euroopassa, tämä ehdotus oli Amerikan puolelta ele, jonka läpiajamiseen aluksi ei kiinnitetty erikoista huomiota. Mutta kun herrat Mc Donald ja Herriot olivat ilmaisseet sitä kannattavansa, tieto laskettiin julkisuuteen, ja Amerikka piti sen jälkeen velvollisuutenaan tarmolla ajaa asiaa, toistaiseksi vain talouskonferenssin alkuun ulottuvana "aseloepona", tarkoituksella saada esille kysymys jatkamisesta myöhemmin.

Tiedot siitä, että Yhdysvallat ryhtyisivät yhteistoimien muiden valtojen kanssa sodantuhkan kohdatessa, olivat taan/ Amerikan hallituselimille ikävimmässä muodossa joutuneet maailmalle M. Herriot'in ranskalaisille sanomalehtimiehille antamien tietojen kautta. Koko aisan julkisuudessa käsittely käsitetään täällä erittäin onnettomaksi tällä astella, koska reaktio-nit kongressissa ovat aivan laskemattomat. Nyt huomattavissa olevat reaktio-nit vaarantavat presidentille myönnettäviksi ehdo-

Jakelu [kirjainin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta J:
Tavallinen.

tetun aseidenvientikieltovaltuuden, jota vailla hän on jokseenkin voimaton panemaan toimeen mahdollisesti muiden maiden kanssa tehtäviä yhteistoimintapäätöksiä.

Ei enää näytä olevan epäilystäkään siitä, että yritys tullaan vielä tekemään ehkä vasta vähän ennen kuin kongressi hajoaa (kuten hartaasti toivotaan kesäkuun alussa) sotavelkakysymyksen järjestämiseksi, moratoriolla kesäk. 15 p:ksi ja mahdollisilla etukäteen saaduilla valtuuksilla. Mieliala kongressissa on kuitenkin aivan epäedullinen tällä hetkellä, ja suoranaista päätöstä kongressilta ei voida odottaa enempää moratorioon kuin lievennyksiinkään nähden. Mutta yhä toivotaan, että samat asiat vielä saadaan järjestyseen edelleen, presidentille annettavien valtuuksien kautta. Kysymys näyttää nyt olevan vain siitä, voidaanko lähiviikkojen kuluessa keksiä uutta poliittisesti edullisesti vaikuttavaa aineistoa, aseistuksen rajoitusten suhteen tapahtuvaa edistystä tai muuta kansan tunnepohjaisiin ennakkoluuloihin vaikuttavaa, jotta kysymys tällaisiin asioihin käärittyinä saataisiin myönteiseen ratkaisuun. Presidenttiä lähellä olevain henkilöiden tiedetään lausuneen, että presidentti on itse täysin selvillä siitä, että varsin monet joulukuun 15 p:nä maksunsa suorittaneista maista laiminlyövät maksunsa kesäkuun 15 p:nä, joskaan moratoriota ei järjestetä, sekä myöskin että täten syntyisi maailman talouskonferenssin työlle varsin epäedullinen mieliala. Voi siis edellyttää hänen tekevän voitavansa asian ajoissa järjestämiseksi, ilman ennakkovaltuuksiakin hän tietenkin voi neuvotella velkojen alentamisista, mutta ei ole mitään takeita, että kongressi siinä tapauksessa hyväksyisi neuvottelujen tulokset.

L. Ahtola

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C.

ASIA:

Washingtonissa olevan lähetystön rap. n:o 7.

Ministeri Aström.

9/5 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
WASHINGTON, D. C.

Toukokuun 19 p:nä 1933.

n:o 755.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
10/147/22 93		
30/5/33	10	101
AFRICA	EUROPE	ASIA
5	C8	

Herra Ulkoasiainministeri.

Minulla on kunnia oheisena lähettää tämän vuoden
raporttini n:o 7,

Washingtonissa tapahtuneet "keskustelut" paikka-
kunnalla asuvien lähettiläiden kanssa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, mitä
suurimman kunnioitukseni vakuutus.

L. A. Holm.

Herra Ulkoasiainministeri

A. HACKZELL,

H e l s i n k i.

WASHINGTON 1. SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7. -

Washington i ssa 19 p:nä touko kuuta 19 33.

KOKOASIAININ...		
10/14/33		
20/5.33	Co	LR
5	C8	

Asia: Washingtonissa tapahtuneet "kes-
kustelut" paikkakunnalla asuvien lä-
hettiläiden kanssa.

Mikäli jo "keskustelemassa" käynneiltä virkaveljiltäni olen kuullut, heidän keskustelunsa ovat olleet järjestetyt jokseenkin tarkkaan saman kaavan mukaan kuin allekirjoittaneenkin keskustelut, jotka tapahtuivat t.k:n 16 p:nä. Edellisenä päivänä jotkut ambassadöörit olivat olleet vastaavanlaisissa keskusteluissa ja 16 p:nä diplomaattilistan yläpäässä olevia ministereitä oli kutsuttu kokonaista viisi samaksi päiväksi. Lisäksi Meksikon monipäinen delegationi jatkoi aikaisemmin alkamiaan keskusteluja samana päivänä. Kullekin maalle oli varattu yhden tunnin aika ja samallaisia neuvotteluja sanottiin tultavan jatkamaan päivittäin parin, kolmen viikon ajan.

Keskustelut tapahtuivat valtiosihteerin työhuoneen takana olevassa konferenssihuoneessa. Joko valtiosihteeri HULL pistäytyi esittämässä puolestaan puhuvan virkamiehen tai alivaltiosihteeri PHILLIPS istui tilaisuudessa puheenjohtajana. Näin oli meidän tapauksessamme asianlaita. Läsnä oli asianomainen jaoston päällikkö (Mr. KELLEY) ja apulais-taloudellinen neuvonantaja LIVESY sekä Mr. HARRISON Mr. KELLEYn jaostolta. Mr. LIVESY ilmoitettiin esittävän selonteon niistä asioista, joita oli käsitelty erikoisdelegaattien kanssa käydyissä keskusteluissa.

Hän aloitti esityksensä korostamalla, että sotavelkakysymys oli jätetty kokonaan ulkopuolelle valtiodepartementissa käytyjen keskus-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen.

telujen. Kysymykseen vastaten hän lausui, että mikäli sotavelkakysymyksestä oli ollut puhetta, siitä oli ollut puhetta vain presidentti Rooseveltin ja hänen vierainaan olleiden vieraiden delegatien välillä, ja niistä puheista ei departementissa voitu mitään ilmoittaa.

Mr. LIVESY sanoi keskustelujen kohdistuneen kahteen alaan kuuluviin kysymyksiin, finanssiellisiin ja taloudellisiin. Edellisten suhteen, lähinnä kultakantaan palaamiseen nähden, Yhdysvallat olivat esittäneet määrätyn muotoisen suunnitelman, jonka ne tulevat talouskonferenssissa esittämään. Taloudellisiin kysymyksiin nähden Yhdysvaltain puolelta oli esitetty eräitä johtavia näkökohtia, joita ei ole muodostettu miksikään kiinteäksi ohjelmaksi.

Ennenkuin hän ryhtyi rahaolojen järjestelyä koskevaa suunnitelmaa selostamaan, hän esitti lyhyen selityksen Yhdysvaltain julistamasta kullantietokiellosta, kultakannasta luopumisesta. Hän yksinkertaisesti sanoi, että dollarin entiseen alempaan arvoonsa palauttamiseksi oli käynyt välttämättömäksi. Kun sitä tarkoitettiin toimenpiteisiin tähtäävien lakisäädösten säätäminen tuli esille, saattoi arvata, että ulkomailta päin tehtäisiin hyökkäyksiä kultavarastoja vastaan niiden siirtämiseksi ulkomaille. Tätä ei voitu sallia ja kullantietokielto liittyi välttämättömänä supplementtina muihin toimenpiteisiin. (Tulen toisessa yhteydessä valaisemaan kultakannasta luopumisen yhteydessä olevia seikkoja, joten voin tässä selostuksessa syrjäyttää lähemmän keskustelun selostamisen.)

Rahajärjestelmän vakiinnuttamissuunnitelmasta puhuen Mr. LIVESY lausui Amerikan hallituksen käsittävän turhaksi yrittää lopullista järjestelyä niin kauan kuin asiat yleensä ovat epävakaaalla kannalla. On jätettävä keskuspankeille tehtäväksi järjestää kultakantapohjalla, joka tietää vanhan kultakantajärjestelmän uudelleen määrittelyä. Amerikan taholta tullaan ehdottomaan yhdenmukaista järjestämää, joka edellyttää metallikatteen määräämistä 25 %:n paikkeille sitoumuksista ja että viisi noista 25 prosentista saisi kunkin keskuspankin valinnan mukaan olla hopeaa. Rahan vakaannuttamisessa on otettava huomioon hopean vakaannuttaminen, jotta idän hopeakannalla olevat maat pääsevät epäedullisesta asemasta kultakannalla oleviin naapureihin.

verraten. Ehdotus siis tulee sisältämään kohdan, jonka mukaan hopea olisi tunnustettava vaihdonvälinekatteena. Samalla tullaan ehdottamaan, että vaihtorahana käytetyn hopearahan hopeapitoisuutta ei alenneta ja että nyt alennettujen vaihtorahain hopeapitoisuus palautetaan budjettiolojen salliessa. Maiden, joilla on suuret hopeavarastot olisi sitouduttava olemaan niitä myymättä alle määrätyn hinnan, ja hopeaa tuottavien maiden olisi sitouduttava olemaan lisäämättä hopeavarastoja yli määrätyn määrän.

Käytin tilaisuutta hyväksi (korostaen, ettei minulla ollut minkäänlaisia hallitukseni ohjeita) antaakseni lyhyen kuvauksen vaihtovälinekysymyksestä Suomessa 1870:stä alkaen nykyhetkeen saakka huomauttaen, että kuten katsaus osoitti, Suomen asemassa olevalle maalle varsinainen metallikate on toisarvoinen asia, mutta että kultakanta Suomessa toteutetussa muodossa toimii normaalioloissa hyvin. Harrastusta hopeaan ei Suomessa, vanhojen kokemusten perstalla, ole näkyvisissä.

Kosketellen valuuttarajoituksia niiden haittoja kuvaillen Mr. LIVESY sanoi Yhdysvaltain ehdottavan, että ne poistetaan kaikkialta.

Tämä antoi minulle tilaisuuden kiinnittää huomiota siihen tosiasiaan, että Suomi on niitä harvoja maita, joissa valuuttakauppa on vapaa pakkomääräyksistä sekä selostaa maamme finanssitilannetta, korostaen lyhyiden velkain suoritusten tuottamaa rasitusta ja kuinka siitä oli selviydytty, valitettavasti pääasiassa tuonnin ja kulutuksen supistamisella ja kuinka pohjaltaan terve talouselämäme suuresti elpyisi, kun kansainvälinen pääoma pääsisi jälleen vapaasti liikkumaan maasta toiseen suuntautuen ripeästi edistymään pystyvään Suomeenkin.

Mr. LIVESYn selostus taloudellisista ja kauppapoliittisista kysymyksistä tuli rajoittumaan suhteellisesti lyhyeksi, koska ilmoitettiin ennen hänen varsinaista alkuunpääsemistään, että Meksikon monipäiselle delegatiolle varattu aika jo oli käsissä.

Hän kuitenkin ehti, minun väliinpistämieni kysymysten opastamana lausua senverran, että hän vahvisti aikaisemmin tiedoittamani käsityksen Yhdysvaltain suunnittelemasta kauppapolitiikasta. Hän sa-

noi katsottavan, että on epätietoista voidaanko tuloksiin päästä useiden maiden välisillä sopimuksilla, mutta mikäli sellaisilla päästään tuloksiin, tullimuurien alentamisiin, Yhdysvallat suhtautuvat myötätunnolla kaikkiin tällaisiin sopimuksiin. Amerikka omasta puolestaan suosii kahden vallan välisiä sopimuksia, joiden avulla myönnetään molemminpuolisia tullialennuksia. Nämä alennukset tehtäisiin yleisiksi suosituimmuussopimusten kautta. Siinä tapauksessa, että joku tai jotkut tärkeimmistä maista eivät suostu suosituimmuuteen, Yhdysvallat eivät voi suunnitelmansa mukaisesti toimia käytännössä, vaan tulos tulee olemaan, että Yhdysvallatkin siirtyvät toisille maille toisten edellä etuja myöntävään kohteluun (preferential treatment).

Kysymyksen siitä, millä kannalla presidentille valtuuksien hankkimiseksi tarpeellinen lainsäädäntöasia oli, Mr. LIVESY selitti siten, että on jäätty odottamaan maailman politiikassa tapahtuvaksi sellaista asiain kehitystä, joka vaikuttaisi edullisesti kongressin kantaa. Niin pian kuin otollinen tilanne ilmaantuu, kongressille esitetään lakiehdotus, joka myöntää presidentille tariffialennussopimuksiin tarvittavat valtuudet.

Lopuksi lausuin, että joskaan minulla ei ollut nimenomaisia hallituksen ohjeita, saatoin kuitenkin vakuuttaa, että Suomi hartaasti toivoi, että pyrkimykset kaupalle rakennettujen esteiden poistamiseksi ja rahaolojen järjestykseen saattamiseksi täysin mitoin toteutuisivat tulevassa talouskonferenssissa. Sanoin Suomen, sen ollessa enemmän kuin useimmat muut maat toimeentullakseen riippuvainen ulkomaankaupastaan, täysin oivaltavan, että kaupan tuli olla mahdollisimman vapaan, että kunkin maan, joka halusi viedä tavaroita, oli niitä myös tuotava. Tosin nykyolot pakoittavat Suomen noudattamaan suojelua. Se on välttämätöntä nyt ei ainoastaan oman kansan toimeentulon kannalta vaan myöskin Suomelle rahavarojaan uskoneiden pääomanomistajain suojaamiseksi. Meidän on supistettava tuontiamme ja tultava omalla tuotannolla toimeen saadaksemme syntymään ne säästöt, joilla maksamme korot ja kuolletukset ulkomailta ottamastamme luotosta.

L. A. Johnson

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 68.

ASIA:

Washingtonissa olevan lähetystön rap. n:o 8.

Ministeri Aström.

31/5-33.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
WASHINGTON, D. C.

Toukokuun 31 p. 1933

N:o 823

11	147 Sal	33
14/6-33	-	1
5	08	

Herra Ulkoasiainministeri:

Minulla on kunnia oheisena lähettää tämän vuoden
raporttini no. 8,

Amerikan delegationin matkustaessa Lontoon talous-
konferenssiin.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, mitä
suurimman kunnioitukseni vakuutus.

L. Åström

Herra Ulkoasiainministeri
A. Hackzell
Suomen Ulkoasiainministeriö
Helsinki

RAPORTTI n:o 8

Washington:ssa 31 p:nä touko kuuta 1933

ULKOASIAIN		33
11	147 Sal	
14/6-33	-	-
5	Cg	

Asia: Amerikan delegationin matkus-
taessa Lontoon talouskonfe-
renssiin.

Amerikan valtuuskunta Lontoon talouskonferenssiin matkustaa pääosaltaan tänään New Yorkista. On viitattailtu, ettei valtuuskunta vieläkään ole saanut lopullista kokoonpanoaan. Eilen sen jäseniksi nimitettiin kaksi miestä, Michiganin senaattori James Couzens ja texaslainen entinen pankkimies sekä puuvilla ja vehnäkysymysten tun-
 tija, Ralph W. Morrison. Jo pitemmän aikaa neljä muuta jäsentä on ollut tiedossa, valtiosihteeri Hull, puheenjohtaja, ohiolainen sanoma-
 lehtikustantaja ja 1920 vuoden vaalien demokraattinen presidenttiehdo-
 kas James M. Cox, varapuheenjohtaja, senaatin ulkoasiainvaliokunnan
 puheenjohtaja, nevadalainen senaattori ja hopeaintressien innokas esi-
 taistelija senaatissa Pittman ja edustajahuoneen ulkoasiainvaliokunnan
 puheenjohtaja McReynolds.

Aikaisemmin kuului puheita siitä, että apulaisvaltiosihteeri Moley tulisi delegation jäseneksi. Nyt sanotaan hänen tulevan välittö-
 mästi hoitamaan konferenssia täällä Washingtonissa. Tähän mennessä hän
 ei ole juuri nimeksikään hoitanut virkaansa valtiodepartementissa vaan
 toiminut presidentin lähimpänä neuvonantajana ja avustajana, ja päätel-
 lään että konferenssin ohjaus tulee keskittymään Valkoiseen Taloon
 eikä valtiodepartementtiin.

Valtiosihteeri Hullin tiedetään lausuneen, ettei hän tule Lon-
 toossa viipymään kuin noin kuukauden tai puolitoista, hänen edellyt-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen

täessä sen ajan kuluessa jo selviävän onko mitään toivottuja tuloksia odotettavissa vaiko ei. Täällä pidetään todennäköisenä että Mr. Moley matkustaa Lontooseen Mr. Hullin sieltä kotiutuessa.

Huolimatta siitä, että kongressi myönsi varsin pienen määrärahan konferenssia varten, edellyttäen ettei asiantuntijoille suoritettaisi enempää kuin 6 dollaria päivältä, Lontooseen matkustaa aika suuri joukko asiantuntijoita. Valtiosihteerin erikoisavustaja William C. Bullit matkustaa "toimeenpanevana virkamiehenä", valtiodepartementin konferenssijaoston päällikkö James C. Dunn yleissihteerinä, James P. Warburg finanssiasiain neuvonantajana, Fred. K. Nielsen valtiodepartementista lainopillisena neuvonantajana ja valtiodepartementin taloustieteellinen neuvonantaja, tri Herbert Feis johtavana teknillisenä neuvonantajana. Kahdeksaantoista kohoavasta, toistaiseksi tiedossa olevain neuvonantajain määrästä, mainittakoon tässä vain ent. lähettiläs Morgenthau, tariffispesialisti C.W. Taussig ja apulaismaataloussihtööri Rexford G. Tugwell.

Washingtonissa on viime aikoina paljon puhuttu, milloin leikkillisesti, milloin ivallisesti presidentti Rooseveltin epävirallisesta neuvonantajaryhmästä "aivotrustina". Konferenssin yhteydessä tavalla tai toisella toimivien joukossa on tuohon "trustiin" kuuluviksi luetuita henkilöitä ainakin Moley, Warburg ja Tugwell.

Kuvaavaa on millä tavoin hallitus on halunnut saada republikaanisen puolueen edustetuksi delegationissa. Tiedetään jäsennyyttä tarjotun ensin kalifornialaiselle senaattori Hiram Johnsonille, leppymättömälle isoloitumispolitiikan esitaistelijalle, presidentti Hooverin veriviholliselle, republikaaniselle insurgentille, sekä sen jälkeen Rob. La Follette'lle. Senaattori Couzensille tehtävä tarjottiin ensinmainittujen kieltäytyttyä, vasta toissapäivänä. Hän on isoloitumiseen taipuvainen, Hardingin, Coolidgen ja Hooverin innokkaana vastustajana esiintynyt "itsenäinen" republikaani, joka yleensä voi laskea noin 15:een kohoavan "itsenäisten" ja "radikaalien" ryhmän kannatukseen senaatissa. Pidettäessä mielessä,

että Lontoossa mahdollisesti aikaansaadut sopimukset joutuvat lähinnä hänen puollustettavikseen senaatissa, näyttää siltä kuin hallitus ei olisi laskenut "säännöllisten republikaanien" kannatuksen hankkimisen takia kannattaneen delegatioon jäseneksi nimitää yhden heistä.

Alkuaan oli edellytetty, että joskin Yhdysvaltain hallitus pysyisi edellisen hallituksen kannassa, jonka mukaan sotavelkoja ei konferenssissa sallittaisi käsiteltävän, se kuitenkin olisi ennen konferenssin alkamista kongressilta hankkinut valtuudet niiden järjestämiseksi konferenssin ulkopuolella. Kuten sähkeessä ja kirjelmässä olen ilmoittanut, nyttemmin ei enää voi asettaa mitään toiveita siihen, että tällaiset valtuudet tulisivat hankituiksi.

Toinen asia, jossa on edellytetty Amerikan delegation saavan kongressin valtuudet, on tariffisopimusten teko. Olen eri yhteyksissä aikaisemmin tiedoittanut, kuinka oleelliseksi valtiotsihteeri Hull käsittää tullimuurien alentamisen, ja kuinka hän toivoo tämän päämäärän olevan saavutettavissa tariffialennuksia koskevain kahden tai useampain maiden välisten sopimusten kautta, joiden vaikutus yleistytettäisiin suosituimmussopimuksilla.

On jo kuukausien aikana puhuttu kongressille tehtävästä ehdotuksesta presidentille annettavista valtuuksista tullitariffin erien alentamiseksi. Kerrotaan tuottaneen vaikeuksia saada ehdotus laadituksi muotoon, joka olisi sellainen, ettei korkein oikeus jällestäpäin voisi julistaa kongressin päätöstä perustuslain vastaiseksi ja mitättömäksi, ja että voisi edellyttää kongressin ehdotuksen hyväksyvän. Ehdotus on jo kirjoitettu monta kertaa uudestaan ja väitetään sen viimeisessä muodossaan olevan sellaisen, että presidentille edellytetään annettavan valtuus ylentää tai alentaa tulleja 50 % ja että hänen päätöksensä jäisivät voimaan jollei kongressi niitä kumoa määräajan, sanotaan 60 päivän sisään. Tämän suuntaisen ehdotuksen sanotaan tällä viikolla tulevan esil-

le kongressissa. Koska jo monta kertaa aikaisemmin on väitetty tariffivaltuuksia koskevan ehdotuksen tulevan esitetyksi kongressille "lähipäivinä", on taipuvainen epäilemään toteutuuko tuuma nytään. Toiselta puolen toivotaan kongressin hajaantuvan kesäk. 10 p:nä. Aikaa ei siis jää paljonkaan päätöksen aikaansaamiseksi.

Se, mikä tällä hetkellä on merkille pantavaa, on, että delegatio matkustaa Lontooseen ilman että Yhdysvaltain hallituksella vielä on valtuuksia toteuttaa valtiosihteeri Hullin oleellisena pitämää politiikkaa. Vielä pari päivää sitten Mr. Hullin kerrotaan lausuneen, että hänen mielestään esimerkiksi valuuttakysymyksen järjestämisyritykset ovat turhia, jollei tariffeja saada alennetuksi, sillä muussa tapauksessa dollarin suhde muiden maiden rahayksikköihin parissa kuukaudessa palautuu entiselleen.

Joskin siis valtiosihteeri Hull matkustaa Lontooseen toivoen käsityksensä mukaista asiain järjestymistä, on syytä merkitä muistiin, että monella taholla hallituspiireissä suhtaudutaan epäilyllä tuloksien saavuttamismahdollisuuksiin konferenssissa, vieläpä tuloksien merkitykseenkin, silmällä pitäen ulkomaisen kaupan suhteellisen pientä merkitystä Amerikan talouselämässä, koskapa Yhdysvaltain kokonaistuotannosta ainoastaan 6 % lasketaan tuotannoksi vientiä varten.

Erittäin merkillinen on presidentin lähimmäksi neuvonantajaksi väitetty apulaisvaltiosihteeri Moley'n hiljan pitämä puhe (jonka teksti on Ministeriölle toimitettu viime "Press Releases" julkaisussa). Mainitsin jo aikaisemmin että ilmoitetaan Mr. Moleyn tulevan lähinnä hoitamaan konferenssia Washingtonista päin. Voi sentähden olla mielenkiintoista selostaa tässä muutamia kohtia hänen puheestaan.

Viitaten Washingtonissa tapahtuneista keskusteluista saamiinsa vaikutelmiin Mr. Moley esitti päätelmiä, joiden mukaan tuloksiin pääsemisvaikeudet eivät johtuneet yltiöisänmaallisuudesta tai kylmästä itsekkyydestä eri kansojen keskuudessa, vaan yksin-

kertaisesti pelon ja epävarmuuden tunteista. Koston tunteiden hautominen tämän johdosta tekee vain asiat pahemmiksi, hän lausui. Hän jatkaa sitten: "Tämä maailman kansojen syvä pelontunne on vakavin probleemi minkä maailman talouskonferenssi tarjoaa. Voidaan luottaa siihen, että se osaksi saadaan häviämään alkukokouksissa, mutta on muistettava että delegaatit Lontoossa tulevat kukin maasta, jossa pelon jäätävä ilmacehä on vallinnut". Tämän seikan, sekä lisäksi delegaattien velvollisuuden ottaa huomioon minkä verran he voivat kukin kohdaltaan edellyttää heidän maansa lainsäätäjäkunnan hyväksyvän tehtäviä päätöksiä, Mr. Moley käsitteää johtavan kilpailuhengen esiintymiseen konferenssissa. Tämän hengen redusoiminen mahdollisimman vähäiseksi, olisi eräs konferenssin pääprobleemeja. Se osaksi voidaan ratkaista siten, että konferenssi pidättäytyy yrittämästä saavuttaa sellaisia tuloksia, jotka eivät ole saavutettavissa.

Näiden
Niiden probleemien joukkoon, joihin ratkaisu todennäköisesti saavutetaan, Mr. Moley lukee eri maiden rahapolitiikan, jonka suhteen hän arvelee keskuspankkien ja maiden hallitusten suhteiden parantamisen sekä keskuspankkien välisen yhteistoiminnan kehittämisen auttavan olojen parantamisessa. Tämän hän tunnusti pääasiassa olevan keskuspankkien asian, mutta arveli asiaa autettavan hallitusten välisillä sopimuksilla julkisten varojen käyttämisestä kaupan edistämiseksi ja tilaisuuksien lisäämiseksi. Mr. Moley erityisesti korosti olevan vaikeaa kansainvälisessä konferenssissa saada järjestetyksi suurempaa hyökkäystä tullimuureja vastaan. Suurin osa parannuksista nykyiseen depressioniin on löydettävä kunkin maan rajojen sisäpuolelta eikä kansainväliseltä alalta, ja Yhdysvalloissa, Mr. Moley huomautti, on muistettava että ulkomaankauppa on pieni prosentti maan koko kaupasta, joten kotimainen politiikka on suurmerkityksisin, ja hyvinvoinnin perusteet ovat rakennettavat Yhdysvalloissa.

Mr. Moleyn lausunto on käsitetty osaksi vastapainoksi val-

tiosinteeri Hullin monille lausunnoille, jotka kuvastavat varsin suurta luottamusta kansainväliseen yhteistoimintaan nykyisen pulan voittamiseen vievänä tienä. Tässä on syytä lisäksi huomauttaa, että sekä jo laiksi valmistunut maatalouden edistämissuunnitelma, että kongressissa käsiteltävänä oleva teollisuuden edistämislaki sisältävät kohtia, jotka käytäntöön sovellettuina voivat saattaa näkyviin entistä voimakkaampia tullisuojausvaatimuksia. Niinpä maataloustuotteita jalostaville teollisuuksille asetettu vero käsitetään ilman muuta vaativan veroa vastaavaa lisäsuojelua p.o. teollisuuksille. Ja teollisuuden aloittain järjestyminen käsiteltävänä olevan teollisuuslain mukaan, palkkojen ja työtilaisuuksien suojaaminen m.m. silmämääränä, varsin todennäköisesti osoittaa lisäsuojelun monella alalla entistä oleellisemmaksi. Ei siis ole syytä pitää minään yllätyksenä, jos kaiken nykyisen päinvastaisen touhuilun jälkeen Amerikassa tulisikin jo muutamien kuukausien kuluttua näkyviin sellaisia suojelupyrkimyksiä, joita yleensä ei ole edellytetty demokraattisena valtakautena esiintyviksi.

L. A. Ström.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cs.

ASIA:

Washingtonissa olevan lähetystön rap. n:o 9.

U. a. Asianhoit. Wäliteamus.

14/7 1933.

WASHINGTON 1 SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 1139.

Washingtonissa 14 P:nä heinä KUUTA 1933.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön

raportti n:o 9.

Täten kunnioittaen lähetän Ministeriölle viitenä kappa-
leena lähetystön raportin n:o 9, joka koskee Yhdysvaltoja ja So-
vietia.

W. A. L. L. L.
V. a. asiainhoitaja.

Liit.

WASHINGTON 1 SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9

Washingtoni ssa 14 p:nä heinäkuuta 1933.

15148 he. 88	
31/7.33	9
5	Cg

Asia: Yhdysvallat ja Soviet.

Jo kesäkuun alkupuolella liikkui täällä sittemmin lehdistössäkin esiintyneitä huhuja, että Lontoon konferenssin tarjoama tilaisuutta tultaisiin käyttämään kosketuksen aikaansaamiseksi Yhdysvaltain ja Sovietin virallisten edustajain kesken ja että keskusteluja näiden välillä tulisi tapahtumaan ainakin kauppasuhteiden kehittämismahdollisuuksista, jollei suorastaan Sovietin tunnustamiskysymyksestä.

Se seikka, että Yhdysvaltain valtuuskuntaan määrättiin yhdeksi jäseneksi valtiosihteeri Hullin erikoisassistentti Mr. Bullitt, jota pidetään Sovietin erikoistuntijana ja sen tunnustamisen kannattajana, antoi huhuille vielä erikoista virikettä.

Samoihin aikoihin tiedettiin myöskin kertoa, että New Yorkissa oli käyty valmistavia keskusteluja maatalousviranomaisten edustajan ent. senaattori Brookhartin (Iowasta), jolle on annettu tehtäväksi suunnitella maataloustuotteiden viennin edistämistä, ja Sovietin ylläpitämän "Amtorg Trading Corporation"in välillä kauppavaihdon parantamisesta molempien maiden kesken ja lähinnä amerikkalaisten maataloustuotteiden myynnistä Venäjälle. Edelleen tiedettiin että Amtorgin johtaja New Yorkissa, A. Rosenheim, oli tiedustellut mahdollisuuksia vientiluoton saamiseksi "Reconstruction Finance

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

.....
Tavallinen.
.....

Corporation" in taholta.

Varsinaiset neuvottelut näistä kauppakysymyksistä tapahtuivat Lontoossa Litvinovin, ja apulaisvaltiosihteeri Moley'n välillä ja koskivat ne lähinnä vientiluoton myöntämistä puuvillaeksporttia varten Venäjälle. Mitä muita kysymyksiä näissä neuvotteluissa on käsitelty, on toistaiseksi tietämätöntä; ilmeistä lieenee, että Yhdysvaltain ja Sovietin suhteista yleensäkin on keskusteltu, mutta Moley itse on jyrkästi kumonnut kaikki lukuisat huhut täkäläisissä lehdissä, että hän olisi antanut Litvinoville edes mitään viitteitäkään tunnustamiskysymyksestä.

Kuten Suomen lehdetkin epäilemättä jo ovat kertoneet, saatiin Lontoossa sopimus aikaan huomattavan puuvillamäärän viennistä Venäjälle ja sen rahoittamisesta "Reconstruction Finance Corporation" in Amtorgin välityksellä puuvillan viejille myöntämien lainojen avulla.

Sanotun korporation puheenjohtajan Jesse H. Jones' in lehdissä julkaiseman kommunikean mukaan, jonka asiatiedot minulle vahvistettiin valtiodepartementissa, sisältää sopimus seuraavaa: "Reconstruction Finance Corporation" asettaa, presidentin ja rahavarainsihteeri Woodin' in suostumuksella, käytettäväksi varoja aina 4 miljoonaan dollariin saakka, joista myönnetään lainoja puuvillanviejille rahoittamaan 60000 - 80000 paalin myöntiä ja laivausta Venäjälle. Lainat myönnetään yhdeksi vuodeksi 5 % korolla ja ne järjestetään "Amtorg Trading Corporation" in välityksellä sekä Sovietin valtiopankin ehdottomalla takuulla. Amtorg maksaa 30 % ostohinnasta käteisellä ja toivoo voivansa laivata suuren osan puuvillaa jo heinäkuun kuluessa. Lainat myönnetään kaikille amerikkalaisille puuvillanviejille, joilta Amtorg haluaa tavaraa ostaa, edellyttäen, että heidän raha- ja liikeasemansa tyydyttää "Reconstruction Finance Corporation" ia. Heidän on kuitenkin taattava jälleenmaksu aina 25 % saakka. Edelleen määrätään, että ostot on tehtävä vapailta markkinoilta liikapuuvillasta eikä hallituksen agentuurien varastoista.

Huomautettakoon, että viime mainittu määräys sisältyi myöskin kesäkuun alussa tehtyyn sopimukseen, jolla edelläänmainittu

Korporatio myönsi Kiinan kansalliselle hallitukselle 50 milj. dollarin lainan, joka taattiin erikoisveroilla, vehnän ja etupäässä puuvillan ostoa varten Amerikasta. Heti tämän sopimuksen tultua tunnetuksi väitettiin Amtorgin asettuneen kosketuksiin R.F.C:n kanssa.

On luultavaa, että Amtorg tulee ostamaan puuvillamäärän vain muutamilta harvoilta liikkeiltä, ja varmuudella väitetään, että suurimman osan tulevat sille myymään Anderson, Clayton & Co. Texasissa ja George H. McFadden & Co. Philadelphiassa.

Käydessäni askettiin valtiodepartementissa tuli kyseenä olevasta asiasta puhetta Itäeuropan osaston päällikön kanssa. Hän vahvisti sopimuksen sisällön sellaiseksi kuin sen edellä olen esittänyt ja huomautti erikoisesti siitä, että Amtorg oli suostunut niin suureen käteismaksuun kuin 30 % ostohinnasta, mikä hänen tietämänsä mukaan oli enemmän kuin mitä Sovietin kauppajärjestöt missään muussa maassa olivat aikaisemmin vastaavanlaisissa tapauksissa maksaneet. Hän näytti senvuoksi pitävän tätä yksityiskohtaa erittäin merkittävänä.

Edelleen oli puhetta siitä, missä määrin Soviet vastaa luotettavasti ja täsmällään sitoumuksistaan ostoissaan ulkomailta, ja Mr. Kelley kysyi mikä käsitys minulla asiasta oli. Kerroin tähän kuulleen aikoinaan suoraan vientiluottodepartementista Lontoossa, että mitä Englantiin tuli ei heillä koskaan ollut ollut pienintäkään muistuttamista puheena olevassa suhteessa, mikä tieto tuntui kiinnostavan Mr. Kelley'n. Lisäsin vielä, että Sovietin ostot Suomesta olivat siksi vähäisiä, ettei niiden finanssipuolesta juuri kannata puhua, mutta että mikäli tiedän lienee suoritukset ja sitoumukset hoidettu aina täsmällisesti.

Tässä yhteydessä ansaitsee vielä mainita, että kuulemani mukaan pidetään mahdollisena muitakin samantapaisia vientijärjestelyjä Sovietin kanssa. Amtorg lieneekin jo valmistavasti tiedustellut "Reconstruction Finance Corporation"ilta mahdollisuuksia saada vientiluottoa erinäisille muillekin tavaralajidelle, kuten maanviljelyskoneille y.m. (puhutean varsinkin kuparista ja vehnästä, mahdollisesti myöskin sokerista ja kutomatuotteista). Varmaa on, että Soviet tulee tekemään voitavansa, jo yksistään periaatteellisistakin syistä,

saadakseen uusia tällaisia "business deal"eja syntymään nyt kun "ensimmäinen aukko muuriin on ammuttu" ja ennakkotapaus on olemassa. Jotkut sen yritykset tuloksiin lähiaikoina jää nähtäväksi, sillä on mahdollista, että halutaan ensin nähdä kuinka nyt aikaansaatu järjestely toimii ja vaikuttaa, ennenkuin suostutaan uusiin samanlaisiin. Lontoon konferenssin tulos-tai tuloksettomuus!--voi osaltaan myöskin tulla asiaan vaikuttamaan.

On myönnettävä, että tapaus on herättänyt aivan erikoista huomiota maassa, ja lehdistö on sitä laajasti kommentoinut. Itsessäänhän kylläkin on kysymys sangen vähäisestä kaupasta ja pienestä vientiluotosta, mutta asian periaatteellista puolta pidetään sitä tärkeämpänä. On näet muistettava, että tämä on ensimmäinen kerta bolshevikkikomennon vältäen tultua Venäjällä, jolloin Yhdysvaltain hallituksen myötävaikutuksella ja suostumuksella on myönnetty laina rahoittamaan vientiä Venäjälle. Coolidgen ja Hooverin presidenttikausina hallitus koetti suorastaan estää yksityisiäkin pankkiliikkeitä myöntämästä ainakin pitkäaikaista luottoa Venäjälle, ja lyhytaikaisiakin lainoja sallittiin vain amerikkalaisten tavarain oston rahoittamiseksi ja tätäkin sangen pienessä mittakaavassa.

Tässä politiikassa on ilmeisesti nyt tapahtunut muutos, olkoonkin että kyseellistä lainaa ei nytkään ole myönnetty suoraan Sovietille, vaan amerikkalaisille viejille. Mutta Sovietin hallitus on mennyt takuuseen, ja Yhdysvaltain hallitus on antanut transaktiolle siunauksensa, ja juuri tässä on tapahtuman periaatteellinen merkitys. Voi niin ollen ymmärtää, että Moskovassa ollaan tyytyväisiä, kuten saattaa päätellä sieltä lähetetyistä lehtisähkeistä. Onhan saatu murretuksi aukko siihen "luottosaartoon" Sovietia vastaan, jonka johdossa Moskova on tottunut pitämään Yhdysvaltoja.

Tästä on kuitenkin vielä melkoinen askel Sovietin tunnustamiseen, ja huolimatta siitä, että lehdistö on puuvillakaupan solmimisen jälkeen ollut tulvillaan huhuja, olettamuksia, tietoja ja vastatietoja ja yleensä kaikenlaista spekulointia asian johdosta, lie nee totuus se, ettei hallitus ainakaan toistaiseksi harkitse mitään tällaista askelta. Keskustellessani ~~asta~~ varoissa muodossa Mr. Kel-

ley'n kanssa hän sanoi, että "most of the talk in the papers are mere rumors", mutta väisti nauraen lausumasta, kuinka paljon niistä jäisi jällelle asiallista. (Tunnettua on, että Kelley'a pidetään Sovietin tunnustamisen jyrkkänä vastustajana ja lieenee hänellä asiassa melkoinen vaikutusvalta valtiodepartementissa).

Niin paljon uskaltanee kuitenkin sanoa, että hallitus ilmeisesti omistaa tällä hetkellä vakavaa huomiota Venäjän kysymykselle ja sen perusteelliselle tutkimiselle. Tiedetään, että hallituksen ja presidentin "aivotrustin" miesten joukossa on Sovietin tunnustamisen kannattajia; viimeainituista lieenee varsinkin Moley, "presidentin oikea käsi", sellainen. Diplomaattipiireissä olen kuullut väitettävän, että Askettain nimitetty uusi apulaisvaltiosihteeri Harry F. Payer (lähettilääkäsi Tšekoslovakiaan nimitetyn Mr. White'n seuraaja) olisi aivan avoimestikin tunnustamisen puoltajia. Myöskin kongressipiireissä on sellaisia, vieläpä vaikutusvaltaisiakin (esim edustajahuoneen puhemies Rainey), ja erilaisten, tosin vähemmän merkitsevien, kansalaispiirien tahoilta on esiintynyt julkilausumia ja adresseja tunnustamisen hyväksi. Painavampia ovat tietenkin sellaiset kannanilmaisut kuin esim. Amerikan "Trade Commissionin" Askettainen puoltava julkilausuma. Mainittakoon myöskin, että viime viikolla perustettiin Philadelphiassa "American Foundation" in myötävaikutuksella järjestö nimeltään "Committee on Russian-American Relations" ajamaan suhteiden kehittämistä, lähinnä kai kaupallisella alalla, Yhdysvaltain ja Sovietin välillä. Jäseninä on m.m. Morganin osakas Thomas W. Lamont ja "General Motors Export Co"n presidentti James D. Mooney, vain pari huomattavaa nimeä mainitakseni.*

Toiselta puolen taasen on kuitenkin muistettava, että yleinen mielipide on edelleenkin sangen laajassa määrin Sovietin vastainen, olkoonkin että se ehkä on viime aikoina entisestään jonkin verran modifioitunut. Kevään kuluessa esiintyi useita huomattavia mielenilmaisuja Sovietin tunnustamista vastaan, kuten esim. lähes 700,000 Massachusettsin

* New York Times kertoi sunnuntainumerossaan 9.7. Washingtonista saatuna tietona, että harkitaan kysymystä erikoisen corporation perustamisesta 500 milj. dollarin pääomalla ja hallituksen kannatuksella rahoittamaan kauppaa Sovietin kanssa. En ole toistaiseksi saanut mitään vahvistusta tälle tiedolle.

valtion kansalaisen allekirjoittama protesti, jonka senaattori Walsh maaliskuun lopussa esitti presidentille. Huhtikuun 6 p:nä New York'in valtion kauppakamari hyväksyi päätöslauselman Sovietin tunnustamista vastaan, ja saman kuun 18 p:nä oli Washingtonissa suuri kansalaisko-kous (n.5000 henkeä), joka omaksui vieläkin jyrkemman julkilausuman asiasta. Kiinnitti erikoisesti huomiota, että lehtiselostusten mu-kaan Amerikan järjestyneen työväen johtaja Green puhui sanotussa ti-laisuudessa tinkimättömästi Sovietin tunnustamista vastaan, kuten hän jo oli tehnyt aikaisemmin eräessä julkilausumassa viime tammikuus-sa.

Sanomalehdistö on nyt reagoanut puuvillasopimuksen johdos-ta yleensä suopeasti, mutta samalla on huomautettu, että kauppasuhtei-ta voidaan kehittää ilman poliittisten suhteiden solmimistakin So-vietin kanssa. Muistutetaan kuinka Yhdysvaltain vienti Venäjälle ku-koisti Hooverin aikana huolimatta hänen hallintonsa jyrkästi soviet-vastaisesta kannasta ja kuinka vasta pulakausi yleisine vientivähen-nyksineen sekä Saksan ja Englannin kilpailu sen tappoi. (v.1930 vien-ti Venäjälle oli 114,3 milj. ja v. 1931 103 milj. dollaria, kun se taas viime vuonna putosi 12,5 miljoonaan eli siis noin 88%:lla). Kat-sotaan, että Sovietin suhteen sopii "take a chance" vientiluottoa käyttämällä, ja jos se toimii moitteettomasti niin sen ja parantunei-den konjunktuurien avulla voidaan kyllä kauppabalanssia parantaa jät-tämällä poliittinen puoli jatkuvasti syrjään.

Edellä selostettujen mielialojen taustaa vastaan on joka tapauksessa myönnettävä, että määrätynlaista virallista lähentelyä Sovietiin päin on huomattavissa.* Jos Lontoon konferenssi menee myt-tyyn, saanee pitää ainakin todennäköisenä, että siitä on seurauksena Yhdysvalloissa jyrkästi natsionalistinen kauppapolitiikka, joka mah-dollisimman paljon koettaa kehittää vientiä ja rajoittaa tuontia. Täl-loin Sovietin markkinat saavat entistä enemmän merkitystä, ja jos sil-loin kauppasuhteiden hoito ja kehittäminen tekee hyödylliseksi ja tar-peelliseksi myöskin virallisten poliittisten suhteiden olemassaolon, pidättäytyttäneen ajan pitkään tuskin enää Sovietin tunnustamisesta.

W. A. H. H. H.
A. A. A. A. A.

* Muistutettakoon tässä yhteydessä, että presidentti Roosevelt o-soitti kuuluisan viestinsä myöskin Sovietin päämiehelle. Nyt ilmoite-taan, että vastaanimitetty Tukholman lähettäjä Laurence Adolf Stein-hardt on saanut presidentiltä erikoistehtäväkseen asemapaikaltaan huo-mioida Sovietia.

J.K.

Sen jälkeen kun raporttini jo oli puhtaaksi kirjoitettu tulee melkoista huomiota herättävä tieto, että Mr. Serge Ughet, jonka Yhdysvaltain hallitus on tunnustanut tsaarin aikuisen Venäjän ambasadin hoitajana diplomaattisin oikeutuksin--hän esiintyy diplomaatiliistassa "finanssiattashean" ominaisuudessa--on viime päivinä valtiodepartementin luvalla ollut "järjestelemässä" sanotun ambasadin arkistoa. Valtiodepartementin selityksen mukaan tämä tapahtuu tarkoituksella erotella ja poistaa Ughet'in yksityispaperit virallisesta arkistosta. Tapaus on luonnollisesti asetettu yhteyteen Sovietin lähenevän tunnustamisen kanssa ja on aiheuttanut liisää vahvistusta spekulatioille. Valtiodepartementti kuitenkin pidättyy minikäänlaisista enemmistä tiedonannoista.

V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: fr

OSASTO: Cs

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön rap. no 10.

V. a. asiantuntija Wälkangas

8/8-33.

WASHINGTON i SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 1280.

Washingtoni SSA 2 P:NÄ elo KUUTA 19.33.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
16 / 148 Sal. 1933		
25/8-33	10	LMA
KYNNÄ	OSASTO	ALUE
5	C 8	

Ulkosialakministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön
raportti n:o 10.

Täten kummioittaen lähetän Ministeriölle viitenä kappa-
leena lähetystön raportin n:o 10, joka koskee Haitin sotilasmie-
hityksen päättymistä.

W. A. Häkkinen
V.a. asiainhoitaja.

Liit.

WASHINGTON 1 SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 10.

Washington issa 9 p:nä elo kuuta 1933.

Asia: Haitin sotilasmiehityksen
päättymisen.

Kuten tunnettua on Haitin tasavalta ollut syksystä 1915 lähtien amerikkalaisten merivoimien miehityksen alaisena. Syynä tähän olivat ulkomaalaisesti ne lukuisat vallankumoukset ja verilöylyt, joita sanottuna vuonna oli sattunut ja jolloin m.m. raivostunut väkijoukko raastoi Haitin presidentin ulos Ranskan lähetystöstä ja repi hänet jäsen jäseneltä kuoliaaksi. Syvempänä ja ehkä painavampana syynä kuin poliittiset vaikutteet oli kuitenkin Yhdysvaltain taloudellisten etujen valvominen ja nimenomattain haitilaisten obligatioiden amerikkalaisten haltijain saatavien "kokoaminen".

National City Bank sai aikoinaan valvontaansa Haitin Pankin ja järjesti 16 milj. dollarin obligatiolainan, jonka vakuudeksi asetettiin tasavallan tullitulot. Kun korko- ja kuoletusmaksut pahasti laiminlyötiin, ottivat Yhdysvallat Haitin finanssihallinnon hoitoonsa miehityksen yhteydessä.

Miehitys vahvistettiin erikoisella sopimuksella, joka muodostaa osan Haitin valtiosääntöä. Sen ratifiointi aikaansaatiin kirjaimellisesti pistimien avulla, kun amerikkalaisten joukkojen päällikkö lukitutti Haitin Senatin rakennuksen ovet eikä kukaan saanut poistua ennenkuin ratifiointi oli hyväksytty. Omituinen sattuma on, että nykyinen presidentti oli miehityksen tapahtuessa apula-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

laivastosihiteeri, ja kerrotaan, että hän eräässä puheessaan Butlessa (Montana) v. 1920 oli väittänyt kirjoittaneensa Haitin valtiosäännön, joka aina on ollut saarivaltion silmätikkuna.

Pakkotoimenpiteet Amerikan taholta ovat jatkuvasti ylläpitäneet katkeruutta Haitissa, joka on tuon tuostakin protestoinut, semminkin kuin sopimuksen mukaan miehitys oli alkuaan tarkoitettu vain 10 vuodeksi, mutta myöhemmin pidennettiin edelleen samaksi ajaksi. Vuosien kuluessa on myöskin sattunut levottomuuksia ja kapinayrityksiä Yhdysvaltain komentoa vastaan, mutta miehitysjoukot ovat aina nopeasti kukistaneet ne.

Kun Haitin miehitys on puolueettomalta yhdysvaltalaiselta taholta saanut ankaraa arvostelua osakseen, ei kuluneina vuosina ole kokonaan puuttunut yrityksiä järjestää kysymystä tyydyttävämälle kannalle. Kun v. 1930 amerikkalaiset merisotilaat olivat surmanneet joukon haitilaisia, lähetti presidentti Hoover n.s. Forbes komission tutkimaan tilannetta. Komissionin tehtävänä oli myöskin ehdottaa, mikäli mahdollista, suunnitelma miehitysjoukkojen poissiirtämiseksi. Tästä ei kuitenkaan tullut mitään, mutta yhtenä seurauksena oli sentään, että sotilaallisen High Commissioner'in sijaan nimitettiin Haitiin diplomaattinen lähettiläs. V. 1931 solmittiin sopimus, joka valmisti sotilasvalvonnan lopettamista ja määräsi useimpien julkisten asiain hoidon siirtämisen haitilaisiin käsiin, säilyttäen kuitenkin finanssiasiaain ja kansalliskaartin kontrollin Yhdysvaltain hallussa. Syyskuun 3 p:nä 1932 tehtiin lisäsopimus, jonka mukaan miehitysjoukot oli poistettava vuoden 1934 lopulla edellyttäen, ettei vakavia levottomuuksia sattuisi. Tämän sopimuksen ratifiointiin Haitin Kongressi kuitenkin yksimielisesti hylkäsi, koska miehityksen lopettamisaikaa ei oltu täsmällisesti ja ehdoitta määrätty.

Nyt on viime maanantaina, t.k. 7 p:nä allekirjoitettu Port-au-Princessä uusi sopimus, joka on laadittu "eksekutiiviseen" muotoon ja jonka niin ollen ei katsota tarvitsevan kongressin ratifiointia. Sen mukaan lakkaa Haitin miehitys lopullisesti 1 p:nä lokakuuta 1934, jolloin kansalliskaarti yksinomaan haitilaisten upseerien hoidossa

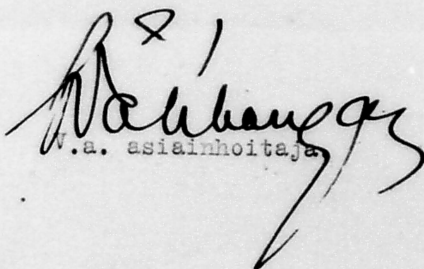
siirtyy kokonaan tasavallan hallituksen käsityksalaisuuteen ja amerikkalaisten miehitysjoukkojen poisvieminen on aloitettava, päättymään viimeistään kolmenkymmenen päivän sisällä. Jos Haitin puolelta pidetään suotavana, voidaan sinne määrätä korkeintaan 7 miestä ennen palvelusta upseeria sotilaslähetyskunnaksi tehtävällä avustaa kansalliskaartin koulutusta ja harjoitusta maan oman sotilasjohdon yllävalvonnassa. Tässä suhteessa on menty nyt melkoista pitemmälle kuin vuoden 1932 ratifioimatta jääneessä sopimuksessa oli tapahtunut.

Sen sijaan uuden sopimuksen finanssimääräykset, jotka itse asiassa ovat tärkeimmät ja ratkaisevimmat, eivät ole suuresti muuttuneet vuoden 1932 sopimuksesta. Niiden sisällys on lyhyesti sanoen se, että Yhdysvallat säilyttävät edelleen ja siksi kunnes Amerikasta saadut lainat on takaisin suoritettu valvontaoikeutensa Haitin raha-asioihin erikoisen edustajan ja hänen apulaisensa välityksellä, joiden hallinnassa lainojen panttina olevat tullitulo edelleenkin tulevat olemaan ja joille jää myöskin tarkastusoikeus maan verotuloihin nähden. Lisäksi Haitin hallitus suostuu erinäisiin muihinkin tiukkoihin säännöstelyihin maan raha-asioiden hallinnossa. Tämä kaikki merkitsee sitä, että Yhdysvalloille näyttää jäävän laajempi finanssivalvontaoikeus Haitin tasavallassa kuin mitä sillä nykyään on saaren toiseen tasavaltaan, aikoinaan niin ikään miehitettyä olleeseen Santo Domingoon nähden tahi mitä sillä on Kuubassa ja Nicaraguassa.

Yhdysvaltain "poliisipolitiikka" erinäisiin pieniin latinalaisamerikkalaisiin tasavaltoihin nähden on aina ylläpitänyt katkeruutta niiden taholla Yhdysvaltoja kohtaan ja on herättänyt epäluuloja Yhdysvaltain tarkoitukseen nähden. Kun Yhdysvallat ovat käyttäneet sotilaallista interventiota siihen tai tähän pikku maahan nähden, finanssietujen valvomisen oltua useimmiten syvimpiä vaikutteena, on toisten taholla, joilla on myöskin suorittamattomia sitoumuksia Yhdysvaltoihin, pelätty samaa ja loogillisesti katsoen hyvällä syyllä. Muistettakoon vain, kuinka Nicaraguan valtaus v.1926

-1927 mitä epäedullisimmalla tavalla vaikutti Yhdysvaltain ja muiden latinalais-amerikkalaisten maiden suhteisiin luoden epäystävällistä mielialaa, joka ei tullut näkyviin vain poliittisesti vaan myöskin ja ehkä ennen kaikkea kaupallisesti.

Tätä taustaa vastaan on Haitin kanssa nyt tehtyä sopimusta katsottava, ja siltä näkökannalta sillä on kylläkin huomattava periaatteellinen merkitys, minkä vuoksi asiaa on kannattanut lyhyesti käsitellä. Tapahtumassa on nähty todistus Yhdysvaltain uudesta orientoitumisesta latinalais-amerikkalaisten maiden suhteen ja siitä pidetään merkinä nykyisen presidentin halusta luoda suhteet näihin maihin uudelle ystävälliselle ja luottamusta herättävälle pohjalle, mikä lasketaan koituvan hyödyksi ennen kaikkea molempien puolien kaupankäynnille. Tässä mielessä on Haitin sopimusta tervetditty mitä suurimmalla tyydytyksellä Yhdysvalloissa ja ennen kaikkea latinalais-amerikkalaisessa maailmassa.

W.A. asiainhoitaja

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: f

OSASTO: C 8

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön rapr. no 11.

V.ö. asiainhoitaja Välikangas.

18/8 - 33

WASHINGTON 1 SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 1299.

Washingtoni SSA 19 P:ÄÄ elo KUUTA 19 33.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkosäntäministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportti n:o 11.

Minulla on kunnia ohellisena lähettää Washingtonin
lähetystön raportin n:o 11, joka koskee Yhdysvaltoja ja Sovietia.

K. A. Hänninen
V.ä. asialhoitaja.

Liite.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
17/1481a D. : 83	
20/8-33	150
TYRÄÄ	OSASTO
5	C 8

WASHINGTON

i SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Washington i ssa 18 p:nä elo kuuta 1933.

Asia: Yhdysvallat ja Soviet II.

Käydessäni eilen, 17/8, eräiden juoksevien asioiden vuoksi valtiodepartementissa tuli keskustelun kuluessa puheeksi myöskin Yhdysvaltain suhteet Venäjään. Sain tällöin luottamuksellisesti kuulla, että "Reconstruction Finance Corporation" in ja Amtorgin kesken käydään paraillaan New Yorkissa neuvotteluja kolmen uuden kaupan rahoittamisesta vientiluotolla samalla tavoin kuin raportissani n:o 9 selostettu puuvillakauppa päätettiin. Toistaiseksi ei kuitenkaan ~~mitä~~ ilmoitettu mitä tavaralajeja nämä neuvottelut koskevat, mutta minulla on syytä olettaa, että kyseessä on ainakin uuden laajahkon puuvillapartian ostaminen. On mainittu, että Soviet olisi halukas tuottamaan puuvillaa Yhdysvalloista aina miljoonaan paaliin saakka. Kuulin myöskin, että maatalousviranomaisten kanssa on valmistavasti ollut tiedusteluja sianlihan tuottamisesta Venäjälle, mihin tarkoitukseen Amtorgin taholla toivotaan myöskin saatavan vientiluottoa.

Otin varovassa muodossa myöskin puheeksi kysymyksen siitä, missä määrin poliittisten suhteiden solmiaminen Sovietin kanssa oli edistynyt. Puhuteltavani myönsi, että nykyinen halli-

Jakelu [kirjainin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

tavallinen.

tus suhtautuu kylläkin vähemmän kielteisesti Sovietin tunnustamiseen kuin edeltäjänsä, mutta lausui henkilökohtaisena käsityksensä, että Soviet saisi vielä odottaa tunnustuksen saamista. Samalla hän kuitenkin lisäsi, että Venäjän kysymys on hallituksen taholla perusteellisen huomion esineenä.

71
Wahkangas
V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C.

ASIA:

Washingtonissa oleva lähetystön raportti n:o 12.

D. a. Maailman Kalkkangas.

3/10 1933.

WASHINGTON 1 SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 1568.

Washingtoni SSA 3 P:nä loka KUUTA 19 33.

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ

LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportti n:o 12.

Ohellisena kunnioittaen lähetän Ministeriölle Washingtonin lähetystön raportin n:o 12, "Yhdysvaltain tariffineuvottelu".

Liite.

W. A. A. asiahoitaja.

WASHINGTON

1 SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12

Washingtoni ssa 3 p:nä loka. kuuta 19 33.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
 19/10-33 33
 5 Cg

Asia: Yhdysvaltain tariffineuvottelut.

Sain tänään aamupäivällä tilaisuuden pitkäaikaisen keskusteluun Ruotsin tšekiläisen kaupallisen neuvoksen Weidel'in kanssa, joka näinä päivinä on nimetty pääkonsuliksi New Yorkiin, mutta tulee ryhtymään uuteen toimeensa vasta ensi joulukuun alussa. Keskustelun kuussa otin puheeksi myöskin tariffineuvottelut Ruotsin kanssa, joiden piti muodollisesti alkaa syyskuun lopulla, kuten olin Ministeriölle ilmoittanut sähköellä 24.8., n:o 67, Ruotsin v.a. asiainhoitajalta silloin saamani tiedon mukaisesti. Herra Weidel kertoi, ettei asia toistaiseksi ole ollenkaan edistynyt, kun valtiodepartementin kauppasopimussosasto ei vielä ole saanut valmiiksi desideratalistaansa. Toiselta puolen ei Ruotsin taholta ole neuvotteluja mitenkään kiirehdytety, pikemminkin päinvastoin. Ruotsin lähettiläs palaa lomaltaan ensi viikon alussa, ja vasta silloin ryhdytään lopullisesti valmistetun ai-neiston perustalla selvittämään kysymystä siitä onko käytännöllisiä edellytyksiä molemmiin puolin olemassa olevan sopimuksen solmiamiselle. Jos kestävä pohja tällöin löydetään, saapuneen Tukholmasta tänne joku asiantuntija lopullisia neuvotteluja varten, vaikkakin herra Weidel katsoikin tämän itse asiassa tarpeettomaksi, arvellen, että lähettiläs ja hän hyvin voisivat ilmentää eksperttejä hoitaa asian loppuun,

Jakelu [kirjainin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ei tiedoituksiin.

jos siitä todellakin tosi tulee.

Tiedustelin herra Weidel'iltä, kuinka oli selitettävissä, että Yhdysvallat olivat tehneet tarjouksen neuvotteluista myöskin Ruotsille, vaikkakin itse asiassa on tarkoitus kohdistaa huomio yksinomaan latinalais-amerikkalaisiin valtioihin, joiden lisäksi Portugal pääsi mukaan Brasilian vanhana emämaana ja sen vuoksi määrättyä intressiä tarjoavana, kuten minulle askettiin valtiodepartementissa selitettiin. Hän ilmoitti tällöin, että Yhdysvallat pitivät Ruotsia jonkinlaisena ihanteellisena tariffimaana, jonka vientitavarat Yhdysvaltoihin ja tuontitavarat tältä tarjosivat tullittomuutensa taikka matalien tulliensä vuoksi sopivan kokeilukentän Yhdysvaltain uusille kappapoliittisille ajatuksille, kuten herra Weidel leikkisästi lausui. Taysin luottamuksellisesti pyytäisin kuitenkin tähän huomauttaa, että diplomaattipiireissä liikkuu aivan toisenlainen selitys Ruotsin mukaan tulemisesta, ja olen sen puolestani kuullut eräältä kolleegaltani, joka on hyvin läheisissä suhteissa Ruotsin lähetystöön. Hänen kertomansa mukaan asian kulku oli seuraava: Kun presidentti Roosevelt eräessä jokaviikkoisessa pressikonferenssissään viime heinäkuun puolivälissä teki selkoa hallitukseen aikeista tarjota tariffineuvotteluja erinäisille latinalais-amerikkalaisille maille, olisi hän vahingossa saanut kätteensä erään paperilapun, johon oli merkittyä Ruotsin nimi. Epähuomiossa hän tällöin erehtyi mainitsemaan, että myöskin Ruotsi aiottaisiin kutsua mukaan. Seuraavana päivänä tällaiset lehdet aivan oikein kertoivat, että myöskin Ruotsille oli neuvotteluja tarjottu, minkä johdosta Ruotsin v.a. asiainhoitaja kiireimmiten riensi valtiodepartementtiin pyytämään tietoa hänelle kokonaan tuntemattoman asian johdosta. Tällöin olisi hänelle avomielisesti kerrottu asiain kulku, mutta samalla huomautettu, että kun presidentti kerran oli maininnut Ruotsinkin muiden maiden mukana, oli valtiodepartementin ryhdyttävä neuvotteluihin.

En ole/Ruotsin lähetystön taholta kontrolloida yllä olevaa tietoa, mutta on minulle toiselta skandinaaviselta taholta vakuutettu sen pitävän paikkansa, minkä vuoksi olen halunnut siitä sen melko huvittavan luonteen vuoksi mainita.

Käytän tätä tilaisuutta lähettääkseni Ministeriölle jäljennöksenä kaksi kappaletta erästä luottamuksellisesti saamaani memorandumia, joka käsittelee Yhdysvaltain ja Ruotsin välistä tariffivastavuoroisuutta ja jonka eräs tällainen taloudellinen toimisto oli viime kesänä laatinut valtiodepartementin pyynnöstä ja sitä varten. Vaikka-kin memorandumini on yksityisesti laadittu, on valtiodepartementti ilmeisesti käyttänyt sitä hyväkseen valmistellessaan kysymystä neuvotteluja varten Ruotsin kanssa ja lienee myöskin omaksunut siinä esitettyt näkökohdat eri tavaroiden suhteen, jotka voisivat tulla kysymykseen. Niin vakuutti minulle p.o. toimiston johtaja, jolta luottamuksellisesti sain jäljennöksen memorandumista käytettäväkseni. Ruotsin lähetystön taholta saamani tiedot osoittavatkin, että ne tavaralajit, jotka molemmin puolisesti mainitaan memorandumissa, tulevat kaiken todennäköisyyden mukaan muodostamaan perustan käytäville neuvotteluille. Laultavaa on, että Yhdysvallat tulevat pyytämään Ruotsilta tullialennusta ennen kaikkea automobiileille ja vehnäjauhoille, joita vastaan se tulisi mahdollisesti myöntämään huojoennuksia määrätynlaisen teräksen, vuotiin ja tulitikkuihin nähden. Myöskin herra Weidel antoi minun tänään ymmärtää, että tähänastiset toistaiseksi aivan valmistavat ja vain eksploratiiviset keskustelut valtiodepartementissa ovat liikkuneet niiden tavaralajien piirissä, joihin memorandumissa viitataan.

Neuvottelut latinalais-amerikkalaisten maiden kanssa eivät ole edistyneet aivan valmistavaa maaperän tunnustelua pitemmälle asteelle. Kun aikoinaan Ministeriölle sähköitin, alkoivat muodolliset keskustelut Kolumbian lähettilään ja valtiodepartementin välillä viime elokuun 22 p:nä. Syyskuun puolivälissä piti tänne sitten saapua erikoinen asiantuntijadelegatio, mutta ei siitä toistaiseksi ole mitään kuulunut. Samaa on sanottava neuvotteluista Brasilian kanssa, ja näinä päivinä tulee Argentiinan suurlähettiläs ottamaan asian muodollisesta esille maansa osalta valtiodepartementissa. Ei liene helppo saada aikaa sopimusta Argentiinan kanssa, koska sen kahdella päätuotteella, vehnällä ja naudanlihalla, tuskin on mitään markkinamahdollisuuksia nykyisenä Argentiina-pula-aikana tässä maassa. Sen sijaan/tullee pyytämään helpotuksia pel-

lavan viennilleen.

Kuten olen aikaisemmin eräissä sähköissäni jo huomauttanut, suhtaudutaan myöskin latinalais-amerikkalaisella taholla jonkinlaisella pidättyvyydellä näihin neuvotteluihin. Toisaalta pidetään varmana, että Yhdysvallat koettavat saada aikaan mahdollisimman kouraantuntuvia tuloksia prestigensä vuoksi näissä maissa sekä osoittaa uutta, ystävällisempää ja hyvään naapurisopuun perustuvaa orientoitumistaan sinne päin. Myöskin on Yhdysvaltain kannalta suotavaa voida esittää tästä unsorientoitumisestaan silminnähäviä todisteita vuoden lopulla alkavalle Pan-amerikkalaiselle konferenssille Montevideossa.

V. A. Asikainen.

COPY

TARIFF RECIPROCITY BETWEEN THE UNITED STATES
AND SWEDEN

Summary.

An opportunity exists for mutual tariff concessions between the United States and Sweden that would result to the advantage of both nations. On the assumption that no increases in present tariffs or restrictions are to be considered by either nation against the goods of the other and that no excise, surtax or other device is to be contemplated, the obvious concession to be offered by the United States is a reduction in the duty on plain stem matches from Sweden, from the present rate of 20 cents per gross boxes to at least the rate assessed against matches with colored stems from Japan (approximately 6 cents per gross boxes), and preferably to the rate in the tariff act of 1913, namely, 3 cents per gross boxes.

The advantage to Sweden of this reduction would be a probable restoration of her match trade with the United States, from the present level of approximately 400,000 gross boxes a year to about 2,500,000 or 3,000,000 gross boxes a year which was the normal annual rate prior to the passage of the United States tariff act of 1930. The domestic production of the Swedish type of match constitutes a minor part of the domestic match industry (a).

In return for a tariff concession on matches, the United

(a) See report of U.S. Tariff Commission in response to Senate Resolution 325, Senate Document 180, Part I., page 181, 72nd Congress.

States could ask for a concession on the part of Sweden in her tariff on United States automobiles and parts. This tariff is at present 20 per cent ad valorem on passenger cars, bodies, chassis and wheels; 15 per cent on motor busses and trucks, bodies, chassis and wheels; and 14 per cent on other parts and accessories for assembling. The decline in United States shipments of automobiles to Sweden (exclusive of parts) was from 11,142 in 1928 to 6,031 in 1931 (Swedish statistics), while during the first six months of 1932 the shipments were only one-fifth in volume of what they were during the similar period of 1931.

If it is not found possible to balance the United States concession on Swedish matches with a Swedish concession on United States automobiles and parts, there is further opportunity for at least a partial concession on Sweden's part with respect to wheat flour, lard and bacon, and leather from the United States. It is also pertinent to point out that by far the greater part of Sweden's sales to the United States, both in quantity and value, is composed of goods admitted to the United States free of duty.

Trends of Total Trade

Swedish trade statistics are in close agreement with United States statistics in so far as imports from Sweden into the United States are concerned, but there is a wide divergence in respect to exports from the United States to Sweden, owing to the fact that a large portion of these exports pass through other countries and is

included by the United States in her trade with those countries. During recent years the value of United States trade with Sweden is shown in the following table:

Value of Total Trade Between United States and Sweden

Calendar Year	U.S. Statistics Bu. of Foreign and Domestic Commerce		Swedish Statistics United States Comm. Yearbook	
(a)	U.S. Exports to Sweden	U.S. Imports from Sweden	U.S. Exports to Sweden	U.S. Imports from Sweden
1910-1914	\$10,033,000	\$ 9,530,000		
1913			\$20,524,000	\$ 9,220,000
1923	40,854,000	44,015,000	53,354,000	46,200,000
1927	44,889,000	47,896,000	53,628,000	47,046,000
1928	57,323,000	46,086,000	37,474,000	44,478,000
1929	59,704,000	52,986,000	70,057,000	53,172,000
1930	44,922,000	45,525,000	61,439,000	43,206,000
1931	32,156,000	34,271,000	44,277,000	33,573,000
1932	17,457,000	34,480,000		

(a) Average fiscal years.

It will be noted from the table that although the United States statistics show a close balance of trade between the two countries, the Swedish statistics show that Sweden has bought each year from 30 to 40 per cent more from the United States than the United States has bought from Sweden. From the peak year, 1929, each set of statistics shows approximately equal declines in both exports and imports, up to and including 1931. In 1932, however, the decline in value of United States exports to Sweden was considerably greater than occurred in imports from Sweden. In part this may be due to the depreciation of the krona, but in large measure it is due to increased Swedish tariffs and restrictions.

Imports from Sweden.

The five chief imports from Sweden, in respect to their aggregate invoice values, during 1931 were as follows:

<u>Commodity</u>	<u>Value in 1931</u> <u>(Swedish Statistics)</u>
Wood pulp	\$ 23,703,000
Newsprint	2,878,000
Hot rolled steel	1,341,000
Matches	1,014,000
Cattle Hides	839,000

The tariff situation in respect to each of these five commodities is outlined below.

1. Wood Pulp. Wood pulp has been on the free list for twenty years. The United States imports about 28 per cent of its total annual requirements, the ratio being substantially constant since 1925. The 1932 depreciation in the currencies of the pulp exporting countries has not caused any increased amounts of foreign pulp to be brought into the United States, pulp importations actually decreasing more than did domestic production. Swedish pulp has certain characteristics not obtainable in wood pulp made from domestic wood and is needed for the production of certain established grades of paper products.

As wood pulp is already on the free list, manifestly no further tariff concessions are possible. At the same time it is decidedly in the interest of the United States that wood pulp be retained on the free list, inasmuch as any material tariff thereon would disrupt the domestic paper industry.

2. Newsprint. Newsprint has also been upon the free list for many years, the reason being that there is not reasonably available in the United States a sufficient supply of wood suitable for the economical manufacture of newsprint. A tariff on newsprint would, therefore, only increase newspaper costs and would probably not increase domestic production. Under present tariff conditions no concession is possible on newsprint as it already is admitted free.

3. Hot rolled steel. Swedish steel is a high-grade, high-priced product suitable to and desired for special purposes. The tariffs on such steels have not been changed since 1922. It is not likely that a reduction of these tariffs would greatly increase imports or affect prices of finished articles.

4. Matches. On matches with plain stems the tariff has been, -

1913	-	3 ¢	per gross boxes
1922	-	8 ¢	per gross boxes
1930	-	30 ¢	per gross boxes

Matches with colored stems paid a tariff of 25 per cent ad valorem in 1913, and 40 per cent since 1922. This is equivalent to a specific rate of from 6 to 10 cents per gross boxes and is thus less than one-half of the tariff on plain stem matches. The effect of the tariff has been the practical disappearance of match imports from Sweden. Over a period of years these imports have been as follows:

Year	<u>Plain Stem Matches</u>		<u>Colored Stem and Miscellaneous</u>
	<u>Cross Boxes</u>	<u>Value</u>	<u>Value</u>
1927	3,651,605	\$1,356,639	\$23,308
1928	3,379,050	1,012,774	13,702
1929	3,963,012	1,626,891	---
1930	1,329,497	745,378	7,909
1931	2,186,575	1,030,932	17,610
1932	1,415,535	489,576	16,159
1933(a)	428,000	106,000	21,000

(a) Annual rate computed from imports of first quarter.

Imported matches are entirely of the safety type, whereas domestic matches (apart from the paper matches in books that are largely given away as an advertising device) are preponderantly of the strike-anywhere type. For purposes of tariff adjustment all wooden matches are like and similar but, although the different types of matches are interchangeable in their use, there is only a limited amount of competition between the imported and the domestic type, the use of each type being governed largely by individual preference for different methods of packaging.

A reduction in the tariff on plain stem matches, and an equalization of the tariffs on plain and colored stem matches, would undoubtedly restore the disappearing trade in Swedish matches, and should be regarded by Sweden as a worth while concession to be balanced by some similar concession on her part toward some United States product.

5. Cattle Hides. Cattle hides were on the free list up to the enactment of the Tariff Act of 1930, since which time they have

as follows:

paid a tariff duty of 10 per cent ad valorem. The purpose of the duty was to increase the price of all cattle hides in the United States market and thus benefit the farmer. There was no intent to shut out or reduce foreign importations, inasmuch as the domestic demand for cattle hides is normally considerably in excess of the domestic supply. Hides are a by-product and slaughterings are regulated by the demand for beef, thus the tariff on hides does not affect either the domestic supply or the imports, and a tariff concession would be of no avail in increasing international trade.

Exports to Sweden.

The principal United States exports to Sweden that have shown a material falling off in volume are as follows (Swedish statistics):

	<u>1928</u>	<u>1929</u>	<u>1930</u>	<u>1931</u>
Automobiles				
Number	11,142	7,245	6,105	6,031
Value (in thousands)	\$10,022	\$7,355	\$6,058	\$5,137
Automobile parts				
Tons	12,213	13,202	7,325	9,302
Value (in thousands)	\$5,702	\$5,945	\$3,137	\$2,834
Wheat flour				
Barrels	146,732	137,224	110,421	15,323
Value (in thousands)	\$ 1,065	\$ 920	\$ 704	\$ 70
Pork, bacon and lard				
1,000 pounds	6,174	7,071	6,016	4,112
Value (in thousands)	\$ 994	\$1,136	\$ 962	\$ 504
Leather				
1,000 pounds	314	220	226	123
Value (in thousands)	\$ 900	\$ 651	\$ 689	\$ 411

1. Automobiles. The Swedish tariffs on automobiles and parts is as follows:

	Effective <u>2/1/32</u>	Prior <u>thereto</u>
Passenger automobiles (except motor busses) and parts not otherwise specified for such automobiles	20 %	15 %
Parts and accessories for the assembly of automobiles, except chassis and bodies ...	14 %	12 %

The tariff on motor busses and trucks is 15 per cent.

As a 20 per cent tariff amounts to \$100.00 on a \$500.00 car, it is probable that a tariff concession would increase the number of automobiles exported to Sweden. The number of motor vehicles in Sweden was 43,000 in 1923 and 149,281 in 1931.

2. Wheat flour. The Swedish tariff on wheat is 3.70 kronor per 100 Kilograms (about 45 cents per 100 pounds at par), and on wheat flour is 6.50 kronor per 100 kilograms (about \$1.55 per barrel at par). The great falling off in United States exports of flour to Sweden, however, was caused primarily by restrictions imposed by Sweden on the use of foreign flour. The Swedish government has entered into an agreement with the Swedish millers whereby the millers are granted a monopoly on imports into Sweden of wheat and wheat flour in return for which the millers are required to purchase all Swedish wheat remaining unsold on June 1st of each year, at prices predetermined by the government.

In addition to this, all foreign wheat ground and all foreign wheat flour sold in Sweden must be mixed with a minimum amount of Swedish wheat or wheat flour, this minimum amount varying from time to time by governmental decree. The proportion of Swedish wheat and

wheat flour originally set in the decree of June 1930 was 45 per cent, but this proportion was later increased until it stood at 95 per cent, under the decree of December 23, 1932. There is at present (May 1933) some discussion in Sweden in favor of further increasing the proportion to 97 per cent.

Although Sweden has deliberately increased her wheat production almost to the point of completely satisfying her internal requirements there is a possibility that she would be willing to grant some concession to the United States wheat or wheat flour in part return for a reduction in the United States tariff on Swedish matches, especially as Sweden needs a certain amount of hard wheat to mix with her own soft wheat. It is not to be hoped, however, that the United States exports of wheat flour to Sweden can be restored to their 1928 level without a considerable change in Swedish policy.

3. Pork, bacon and Lard. The Swedish tariffs on these products are as follows:

Pork, bacon, etc.	
Smoked	18.00 kronor per 100 kilos
Other	12.00 kronor per 100 kilos
Lard	15.00 kronor per 100 kilos

(18.00 kronor per 100 kilos is about equal to 2.2 cents per pound at par)

Sweden has recently made some progress toward establishing a lard industry, but she still imports considerable bacon.

4. Leather. The Swedish tariff on leather is 35 kronor per 100 kilos on sole and insole leather, bend leather (clean out) and machinebelting leather. On glazed leather the rate is higher, going up to 200 kronor per 100 kilos.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C8.

ASIA: _____

Washingtonissa olevan Lähetystön rap. n:o 13.

U. a. Asiamieh. Valikoumas.

6/10 1933.

WASHINGTON 1 SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 1578.

Washingtoni SSA 6 P:nä loka KUUTA 1938.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
20/149/ae.		35.
REF 10-33	LN	
5	C8	

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportti n:o 13.

Ohellisena kunnioittaen lähetän Ministeriölle Washingtonin lähetystön raportin n:o 13, "Yhdysvallat ja Kansainliitto".

Liite.

[Handwritten signature]
V.a. asioinhoitaja.

WASHINGTON

ISSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 13

Washington issa 6 p:nä loka kuuta 1933.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		33
20/10.33	59	33
5	Qg	

Asia: Yhdysvallat ja Kansainliitto.

Viime syyskuun alkupuoliskolla näkyi Washingtonin ja New Yorkin lehdissä tuon tuostakin Genevestä lähetettyjä sähkösanomia, joissa-tiedettiin kertoa, että Yhdysvaltain hallitus suunnittelisi jonkilaista muodollista poliittista lähentymistä Kansainliittoon. Väitettiin että Yhdysvallat pyrkisivät ainakin epävirallisesti olemaan edustettuina muodossa tai toisessa Kansainliitossa asettamalla Geneveen erikoisen ministeriresidentin taihka kenraalikomissaarin, että ajateltiin jollain tavoin osaanottoa tulevaan yleiskokoukseen, että valtiodepartementissa valmisteltiin kysymystä erikoisen Kansainliitto-osaston perustamisesta j.n.e.

Kuulin jo silloin valtiodepartementin taholta, ettei huhissa ollut perää, ja väitettiinpä siihenkin suuntaan, että nuo uutiset oli tänne lähetetty propagandatarkoituksessa määrättyä taholta Genevessä. Kun huhut eivät ottaneet asettuakseen, antoi valtiosihteeri Hull syyskuun 19 p:nä lehdistölle kommunikéan, jossa hän ilmoitti huomionsa kiintyneen vääriin ja harhaanjohtaviin tietoihin Genevestä sekä ilmoitti, ettei hallitus harkitse minkäänlaista muutosta poliittisissa suhteissa Kansainliittoon.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Mitään sen luontoisia suunnitelmiaakaan ei ole ollut eikä ole har-
kittavina valtiodepartementissa. ("This Government is not contem-
plating any change whatever in its political relations with the
League. No project of such a nature has been considered or is
being considered in the Department.").

Samoihin aikoihin departementti saattoi julkisuuteen
tiedon siitä, että Amerikan lähettiläs Bernissä, Hugh R. Wilson,
oli määrätty toimimaan yhdessä Neuvoston kanssa suoritettaessa
jäsenten vaalia opiumisopimuksen edellyttämään vakinaiseen keskus-
lautakuntaan. Ilmoittaessaan tämän nimityksen valtiodepartementti
piti tarpeellisena erikoisesti painostaa sitä tosiasiaa, että sa-
nottu lautakunta on toiminnassaan riippumaton Kansainliitosta se-
kä että Amerikan edustaja yhtenä valitsijamiehenä tulee toimimaan
yksinomaan valitsijaominaisuudessaan eikä millään tavoin jonkin-
laisena osanottajana Kansainliiton Neuvostoon, joka vaalin suorit-
taa. Valtiosihtööri Hull huomautti, että Neuvosto ei tässä asiassa
toimisi tavallisessa ominaisuudessaan, vaan juuri ja yksinomaan
erikoisena valitsijatoimikuntana.

Käydessäni äskettäin valtiodepartementissa ja puhelles-
sani silloin m.m. Yhdysvaltain ja Kansainliiton suhteista, painos-
tettiin minulle sitä, kuinka Yhdysvallat ovat jatkuvasti olleet
yhteistoiminnassa Kansainliiton kanssa sekä poliittisissa ja var-
sinkin ei-poliittisissa kysymyksissä sekä ennustettiin, että tal-
lainen yhteistoiminta tulisi vastaisuudessa todennäköisesti enti-
sestään laajentumaan, sen silti mitenkään muuttamatta Yhdysvaltain
tähänastista muodollista erillään pysymistä Kansainliitosta.

W. A. H. 1
W. A. H. 1
V. a. asioinhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: I.

OSASTO: 88.

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeri Åström.

18/11 - 33.

WASHINGTON 1 SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 1935.

Washingtoni SSA 18 P:nä marras KUUTA 19 33.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
23 / 199	Sal. 19 33
4/12-33	— /
5	Cg

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportti n:o 14.

Minulla on kunnia ohellisena lähettää Ministeriölle
Washingtonin lähetystön raportin n:o 14, Soviet-Venäjän tunnus-
taminen.

Liite.

L. Stenroos

Lähettiläs.

WASHINGTON

ISSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Washington issa 18 p:nä marras kuuta 19 33.

23/129 Sal		33
4/12-33	AS -	-
5	C8	

Asia: Soviet-Venäjän tunnustaminen.

Eilen saatettiin maailman tietoon edellisen keskiyön lähestyessä presidentti Rooseveltin ja Sovietin ulkoasiainkomissaari Litvinoffin välillä vaihdetut asiakirjat, joihin sisältyi Neuvostotasavaltaisen Liiton tunnustaminen ja ne välipuheet, jotka olivat tunnustamisen edellytyksenä. Asiakirjain teksti on lähetetty lähetystön kirjelmän n:o 1828 liitteinä.

Täten päättyneiden neuvottelujen kulusta ei aikaisemmin mitään tietoja oltu annettu, lukuunottamatta presidentin paria päivää ennen niiden päättymistä antamaa lausuntoa, jonka mukaan ne "edistyivät". Sanomalehdetkin ovat todenneet, että sekretessi tässä tapauksessa oli saatu säilymään paremmin kuin yleensä aikaisemmissa salaisissa neuvotteluissa. Siitä huolimatta sanomalehdetkin päivittäin kirjoittelivat neuvottelujen kuluessa käsitellyistä asioista, esiintyneistä vaikeuksista, m.m. siitä, että ne viime sunnuntain seutuvilla olivat pysähtyneet, koska Litvinoffin oli odotettava lisäohjeita Stalin'ilta. Koska voi edellyttää sanomalehtien Suomessakin sähköutisina toistaneen tšekäläisten lehtien erilaisia väitteitä, voi täydellisyyden vuoksi olla syytä tässä mainita, että kun departementissa koetin saada verifioiduksi eri lehtitietoja, minulle vakuutettiin, että ne kaikki olivat vain arvai-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

luja "guesses", jotka ilmeisesti perustuivat siihen, mitä yleisesti etukäteen tiedettiin tultavan neuvotteluissa koskettelemaan. Siten arvailut toisinaan ovat osuneet lähipitäen oikeaan, sanottiin. Tämä näyttää varsinaisesti pitäneen paikkansa "New York Herald Tribune"n uutiseen nähden, että tärkeänä seikkana esiintyisi kysymykset Amerikan kansalaisten oikeusturvasta ja vapaudesta uskonnonharjoitusten suhteen. Mutta on huomattava, että Washingtonissa viimeainitusta asiasta oli liikkunut paljon puheita sen jälkeen kuin jesuittapater, Georgetownin yliopiston vararehtori Walsh, joka aikaisemmin, kuten muistettaneen, on ollut innokkaimpia Venäjän tunnustamista vastaan taistelleita henkilöitä, oli käynyt presidentti Rooseveltin puheilla. Sitävastoin puheet neuvottelujen kuluessa esiintyneistä pysähdyksistä ja vaikeuksista eivät näytä pitävän paikkaansa, koska Litvinoff on katsonut voivansa sen sanomalehtimiesjoukolle antamassaan haastattelussa kieltää huomauttamalla, että kulloinkin sovittujen asiain paperillepaneminen aina välillä vei aikaa.

Se seikka, että neuvottelut pitkittyivät kestäämään kymmenisen päivää, on myöskin aiheuttanut lehtien kommentarioita. Tämä osaksi ilmeisesti on johtunut siitä, että Litvinoffin t.k:n 7 p:nä Washingtoniin saapuessa monet lehdet arvailivat neuvottelujen tulevan lyhytaikaisiksi. Ennustettiin niiden päättyvän ennenkuin valtiosihteeri Hull 11 p:nä lähtisi Etelä-Amerikan matkalle. Olin lomalta palaamiseni jälkeen, joka sattui samaan aikaan, kun presidentti Rooseveltin ja Kalininin välinen sähkevaihto saatettiin julkisuuteen ja Venäjän tunnustus muodostui ajankohtaiseksi, sanomalehtien ensi sivun asiaksi, miltei päivittäisessä, usein kahdestikin päivässä, kosketuksessa valtiodepartementin Itä-Euroopan jaoston päällikön, Mr. Kelley'n kanssa (pääasiallisesti kauppasopimuksemme allekirjoittamisasiasta). Koska departementin työnjaon mukaan Venäjän kysymys kuuluu Mr. Kelley'n jaostolle, kysyin häneltä tuon tuostakin esillä olevista neuvotteluista. Hänen vastauksensa oli, ettei departementissa ensinkään tunneta, mitä presidentti mielessään hautoo. Asia on kokonaan presidentin käsissä. Mutta sen hän, Mr. Kelley, saattoi sanoa luultavaksi, että sanomalehtien tiedot

vain pari päivää kestävästä neuvotteluista olivat väärin, sillä läpikäytävä aineisto oli siksi laaja, että sen käsittely pakostakin veisi huomattavasti aikaa. Erinäiset seikat ovat vahvistaneet käsitykseni, että tunnustamiskysymyksen alkuvaiheissa departementin varsinaisia asiantuntijoita ei konsultoitu. On yleisesti puhuttu, että valtiosihteerin "erikoisapulainen" (special assistant) William Bullitt on hoitanut tunnustamisasian presidentin kanssa, ja kaikki viittaa siihen, että asia onkin näin ollut. Minkäverran tosiasiapohjaa niissä kuulemissani väitteissä on, ettei Bullitt yleensäkään välittäisi Mr. Kelley'n avun käyttämisestä, vaan turvautuisi venäläisiin lähteisiin tietoja ja argumentteja tarvitessaan, en ole tois- taiseksi voinut verifioida. Lähetystö on aikaisemmin tiedoittanut, että Bullit, siitä saakka, kun hän vuoden 1919 alussa, eversti Housen ja Lloyd Georgen sihteerin Kerrin toimesta, kävi Venäjällä oloja tutkimassa, on ajanut Venäjän tunnustamista. Privaattielämässä ollen hän on toiminut kirjailijana ja Famous Players-Loski elokuvafirman toimeenpanevana toimittajana. Naimisissa hän on tunnetun kommunistisen kirjailijan, John Read'in lesken kanssa.

Neuvottelujen alettua komissaari Litvinoffin kanssa Mr. Kelley on ollut kiinni aamuvarhaasta puoliyöhön, enkä ole häntä tänä aikana tavannut kuin kerran pikimmiten. Tänään puhelimesta hänen kanssaan keskustellessani hän vahvisti sanomalehtien julkaisemat asiakirjat koko neuvottelutulokseksi ja sanoi edelleen olevansa useita päiviä kiinni velka-asiaain selvittelyssä.

Joskin olen tavannut henkilöitä, jotka olivat käsittäneet presidentti Rooseveltin Kalininille lähettämän sähkösen loppukappaleen jossa korostettiin kysymyksessä olevan vain keskustelut, jotka eivät velvoittaneet minkään suuntaiseen toimintaan siten, että tuloksen saattoi odottaa olevan negatiivisen yhtä hyvin kuin positiivisenkin, on kuitenkin yleisesti käsitetty presidentin ennakoita siksi vahvasti kallistuneen tunnustamiseen päin, ettei muu kuin positiivinen tulos keskusteluista ollut odotettavissa. Tälle käsitykselle pidettiin vahvistuksena sitä seikkaa, että komissaari Litvinoffia hänen Amerikan alueelle saapumishetkestään saakka on kohdeltu niin kuin jonkin

tunnustetun maan vastaavanarvoista henkilö olisi kohdeltu, (puhumattakaan siitä, että hänen henkensä suojaamiseksi on tehty huomattavasti enemmän kuin vastaavanlaisissa muissa tapauksissa). New Yorkiin häntä vastaan oli lähetetty protokollapäällikkö. Hänet kuljetettiin laivasta maihin erityisellä purrella ja New Yorkista Washingtoniin ylimääräisellä junalla. Asemalla häntä vastassa oli m.m. valtiosihteeri Hull ja asemalta hänet kuljetettiin Valkoisen talon autolla presidentin puheille. Aterioita hänelle ovat tarjonneet sekä presidentti että valtiosihteeri Hull.

Siitä huolellisesta suojelusta, jonka kohteena komissaari Litvinoff on ollut täällä olonsa aikana, varsinkin alkupäivinä, lähetystöstä on osaksi voitu tehdä välittömiä havaintoja, sillä hän on täällä olonsa ajan asunut Sovietin epävirallisen tietotoimiston johtajan, juutalaisen Boris Skirsky'n luona mainitun toimiston vuokraamassa talossa, noin sata askelta lähetystöstämme, ensimmäisessä kadunkulmassa alakaupungille päin. Talon ympärillä on näkynyt runsaasti sekä virkapukuisia että siviilipukuisia vartioita.

Nythän tsaarivallan aikainen muhkea ambassaadirakennus 16:lla kadulla joutun neuvostohallituksen käytettäväksi. Sitä kullutaan jo tänään tarkastetun tarpeellisten korjaustöiden järjestämiseksi. Myöskin 16 p:n iltana ambassaadista siirrettiin sotilaiden ja sotalaitokseen kuuluvan kolmen kuorma-auton avulla asiakirjoja Amerikan hallituksen omistamiin suojiin. Tämä tapahtui, kuten myöhemmin virallisesti ilmoitettiin, komissaari Litvinoffin kanssa tehdyn sopimuksen perustalla tarkoituksessa tehdä mukavammaksi molempain maiden asianomaisille Kerenskyn hallituksen aikaisia velkasioita koskevain asiakirjojen tutkimisen.

Presidentti Roosevelt matkusti eilen iltapäivällä, pari tuntia sen jälkeen, kun hän oli saattanut julkisuuteen neuvottelujen tulokset jo pitemmän aikaa suunnitellulle matkalle Georgian valtioon ottaakseen osaa paikalliseen juhlaan Savannah'issa ja viettääkseen pari viikkoa huvilassaan Warm Springs'issä terveyttään hoitaakseen. Lapsihalvauksensa jälkeen hän on vuosittain jonkin aikaa hoitanut itseään mainitulla paikkakunnalla. Tämä edessä oleva lähtö ehkä

osaltaan aiheutti neuvottelujen loppuunsaattamisen siksikin lyhyessä ajassa. Sen johdosta hän ehkä myös, tavasta poiketen, ennen tiedustelua Moskovasta ilmoitti Bullitt'in nimittämisestä Amerikan suurlähettilääksi Moskovaan. Hänhän kyllä saattoi edellyttää Bullittin olevan persona gratissima. En usko perusteettomiksi niitä varsin yleisesti täällä nykyään kuultuja väitteitä, että tunnustuksen aikaansaaminen ilman huomattavaa vastustusta on Bullittin toiminnan tulos. Eri kysymys on oliko Bullitt mies, jolle helposti saadaan senaatin 2/3 kannatus. Häneen on aikaisemmin senaatissa kohdistunut epäluoja erilaisista syistä. Ehkä hänestä uudella vuodella taasen tulee myrskyn aihe

Siitä saakka kun siksi huomattava ja taitavaksi tunnettu karriäärimies kuin Mc. Murray, entinen apulaisvaltiosihteeri ja ministeri Kiinassa, nimitettiin Riigaan, on sekä sanomalehdissä että keskusteluissa, myöskin valtiopäätösten lähellä olevissa piireissä selitetty hänen nimitystään Venäjän asiain nykyiselle päähavaintopaikalle vain ensi asteeksi ja käsitetty tarkoituksen olevan lähettää hänet Moskovaan, kun Venäjä tunnustetaan. On myöskin puhuttu nykyisestä valtiovarain alivaltiosihteeri Morgenthau'sta ja Bernhard Baruch'ista kysymykseen tulevana ehdokkaina.

Tunnustuksen nyt ollessa tosiasia voi olla mielenkiintoista koettaa tarkastaa, miten tunnustus niin näköjään helposti saatiin aikaan sekä mitä tuloksia ja seurauksia Amerikassa lähinnä odotetaan tästä tunnustuksesta.

Mieliala maassa tunnustuksen suhteen on ilmeisesti muutamien kuukausien kuluessa aivan oleellisesti muuttunut. Tunnustuskysymys on aikaisempina vuosina ennen kaikkea ollut kiitollinen aihe joukkoreaktionien aikaansaamiseksi. Ei ole yleensä ollut suositeltava asia poliittisissa vaaleissa ehdokkaana esiintyvän henkilön mennä valitsijoilleen puhumaan Venäjän tunnustusta suosittelevassa hengessä. Hänellä on ollut mahtava veteraanijärjestö American Legion ja Amerikan ammattiliitto heti organisoituna voimana vastassaan. Vielä viime keväänä kuuli varsin asiantuntevalta poliittiselta taholta huomautettavan, kun esitettiin viittauksia uuden hallituksen aikana havaittaviin

oireisiin, jotka osoittivat halua muuttaa politiikkaa Venäjään nähden, että sellaisen muutoksen sisäpoliittiset seuraukset kävisivät vallassaolevalle puolueelle turmiollisiksi vaaliuurnilla. Tarkoitettiin ilmeisesti vastapuolen saavan käsiinsä ensiluokkaisen agitatioaiheen. Nyt on kuitenkin aivan ilmeistä, että mieliala maassa on oleellisesti muuttunut. Tosin American Legion ja Ammattiliitto vielä hiljan ovat johtoelementensä kautta tuoneet julki vanhan vastustavan kantansa. Mutta oleellisinta on, että sanomalehdistön suhtautuminen on muuttunut. Joskin aikaisemminkin Scripps-Howard ryhmän lehdet ja yksityiset ~~muutamien~~, yleensä vähämerkityksiset sanomalehdet siellä täällä eri osissa maata samoin kuin radikaalisia yliopisto- ja intelligenssipiirejä edustavat ~~ainakin~~ lehdet julkaisivat Venäjän tunnustamista puoltavia kirjoituksia, nämä mielialan ilmaiset olivat jonkinlaisia huutavain ääninä korvessa siihen solidiin vastustavaan sävyyn verrattaessa, joka yleensä väritti sanomalehdistön kannanoton.

Kun nyt viime viikkoina on seurannut sanomalehtien, joskaan ei aina suorastaan myötämielistä niin ainakin suvaitsevaista, vain korkeintaan yksityiskohtiin arvosteluja ja arvelujaan kohdistavaa kirjoittelua, huomaa suuren muutoksen tapahtuneen. Lähettäessään hiljan Ministeriölle "The American Foundation" in varsin tyhjentävän esityksen Yhdysvaltain ja Sovietin suhteista lähetystö lähetekirjelmässään (n:o 1739, 3.11.-33.) selosti mainitun järjestön maan sanomalehdistölle osoittaman Sovietin tunnustamista koskevan kiertokyselyn tuloksia, joista selvisi, että 1139 vastanneesta päivälehdestä 63 % puolsi tunnustamista ja vain 26,9 % vastusti tunnustamista suoranaisesti. Sanomalehtien viimeaikaiset Sovietia kohtaan yleensä suopeat kirjoittelut tekevät nuo kiertokyselytulokset varsin uskottaviksi.

Vieraan vallan tunnustaminen on presidentin prerogatiivi, ja voi edellyttää lojaalisuuden presidenttiä kohtaan varsin monessa tapauksessa määränneen kannanoton. Onhan nykyään "presidentin seuraaminen" ajankohtainen tunnuslause. Presidentti Rooseveltin kannanoton analysointiin ei tässä enempää kuin useissa muissakaan tapauksissa voi ryhtyä millään menestyksen mahdollisuudella. Sellaisiin tosiasioihin viittaaminen, että Moley, Morgenthau, Tugwell ja muut

aivotrustin miehet ovat tunnustusta kannattaneet ja ajaneet, ei oleellisesti mitään selitä.

Kysymykseen yleisen mielipiteen muodostumisesta voidaan ehkä saada valaistusta koskettelemalla muutamia argumentteja, joita asian yhteydessä on esitetty.

Jo viime talvena, uuden vuoden tienoissa, jolloin merkkejä oli näkyvissä, että propaganda tunnustamisen hyväksi oli saanut uutta elinvoimaa, esitettiin uutena vahvasti tunnustuksen puolesta puhuvana argumenttina Kaukaisessa Idässä Japanin edesottamisten kautta syntynyt tilanne sekä se uhka niin Venäjän kuin Amerikankin intresseille, jota Japanissa ilmennyt asioihin suhtautuminen käsitettiin tietävän. Yhteiset intressit Kaukaisessa Idässä tekivät välttämättömäksi, niin väitettiin, virallisten suhteiden pikaisen solmimisen. Tämän argumentin vakavuuden kuulin yksinpä pater-Walshinkin eräässä puheessaan myöntävän. Kun noihin aikoihin kysyin Mr. Kelley'ltä oliko hän tuota argumenttia kuullut ja arveliko hän sen vaikuttavan Yhdysvaltain kannanottoon, hän sanoi, että argumentti oli alkuaan esitetty Venäjältä päin, ja Venäjällä sille annettiin, kuten luonnollista onkin, aivan ensiluokkainen merkitys. Sitä oli juuri noihin aikoihin paljon käytetty propagandatarkoituksessa Amerikassa, mutta se ei ollut Amerikan kannan mukainen, eikä hän edellyttänyt sillä olevan merkitystä tunnustamiskysymykselle. Tämä argumentti on jälleen viime aikoina ollut näkyvissä, mutta minun silmiäni eteen tulevat tapaukset ovat selvästi viitanneet siihen, että sitä on varsinaisimmin käytetty Moskovasta päin.

Joskin voi ilman muuta edellyttää, että mainittu argumentti on Venäjän tarpeiden ja toiveiden sanelema ja joskin täytyy pitää mielessä, että se Amerikassa, huomioonottaen täällä vallitsevan kauhun ulkopoliittisia "entanglementteja" kohtaan, on epäedullinen yleisen mielipiteen muokkaamiseksi, ei kuitenkaan voi ummistaa silmiään Kaukaisen Idän tilanteen tosiasialta. Täällä varsin yleisesti, eikä luultavasti aivan syyttä, väitetään, että Amerikan laivaston tapahtuvasta siirrosta Tyynen Meren satamista Atlannin satamiin ilmoitettiin tunnustuskeskustelujen ollessa nyky-

tärkeät , jotta korostettaisiin Japaniin päin rauhaarakastavaa mieltä ja saataisiin vältetyksi liiät reaktionit Japanissa sen johdosta, että tunnustus Soviet-Venäjälle annettaisiin. (Laivaston siirron syyksi väitetään myös sitä, että pelätään Japanin hermostuvan rakentamaan sotalaivoja liikaa, jos Yhdysvallat jatkuvasti pitävät laivastoaan Tyynen Meren puolella. Olkoot asiaan liittyvät psykologiset laskelmat mitkä tahansa, kun laivasto viikossa voidaan siirtää Atlantin puolelta Tyynen Meren puolelle takaisin, siirtotoimenpiteen merkitys käytännössä näyttää varsin vähäiseltä). Jos nyt niin olisi, että sellaiseenkin seikkaan kuin laivastosiiirron julistamiseen vaikuttaa pelkkä aikomus tunnustaa Neuvosto-Venäjä, voinee edellyttää tunnustamisen jälkeen syntyvän useita tilanteita, joissa Kaukaisen Idän tilanne on otettava huomioon. Kait venäläiset siitä pitävät huolta.

Pari Soviet'in tunnustamista vastaan aikaisemmin hyvällä menestyksellä käytettyä argumenttia on viime aikoina menettänyt merkitystään. Sovietin kieltäytyminen maksamasta velkojaan on kansan silmissä vähemmän veroittava seikka nyt, kun monet Yhdysvaltain kanssa diplomaattisissa suhteissa olevat maat ovat, kuten agiteerattut joukot asian käsittävät, kylmästi kieltäytyneet maksamasta sotalvelkojaan. Toinen argumentti, joka täällä on ollut erinomaisen painava tunnustusta vastustettaessa, on ollut kominternin propaganda. Tämän vuoden kuluessa on tehty paljon jälkeä väitteillä, että Stalin'in käsityksen mukaan sosiaalinen vallankumous voidaan toteuttaa Venäjällä tarvitsematta kääntää muiden maiden asukkaita kommunismin. Hänen eroamisensa kominternin toimeenpanevasta komiteasta, on sekin ollut argumenttina käypää rahaa. Näitä käsityksiä on siinä määrin jo juurrutettu, ettei ole näkynyt, ainakaan vielä, paljonkaan reaktioneja sen johdosta, että lehdet muutamia päiviä sitten kertoivat kominternin viime julistuksesta, jossa maailman köyhälistöä kehoitetaan muodostamaan rintama fascismia vastaan, Japanin ja maailman imperialismia vastaan sekä Soviet Saksan ja Soviet Kiinan puolesta. Lehdet myös New Yorkin pormestarinvaalin yhteydessä rekisteröivät kominternin kylvön tuloksia. New Yorkin kommunis-

tit julistivat päätarkoituksperiinsä kuuluvan taistelun Neuvostoliiton kannattamiseksi.

Kaikesta mitä täällä on tunnustamisasian yhteydessä nähnyt kirjoitetun ja kuullut puhuttavan, joutuu välittömästi päättelämään, että täällä on tunnustamiseen asioita johdettaessa ennen kaikkea pidetty mielessä taloudellisia näkökohtia. On kuviteltu, että tunnustaminen avaa vientimahdollisuuksia ennen kaikkea sellaisille teollisuudenaloille, jotka nykyään kärsivät pahimmin markkinain puutetta, kuten koneteollisuus, ja joillekin maataloustuotteillekin, lähinnä puuvillalle. Joutuu monella tavalla huomaamaan, kuinka taloudelliset näkökohdat Venäjän tullessa puheeksi, ovat etualalla. Niinpä esim. valtiosihteeri Hull, minun hänen kanssaan keskustellessani, kun tuli puhe taloudellisesta tilanteesta Suomessa, yhtäkkiä lausui: "Teillä on tietenkin oivalliset vientimarkkinat Venäjälle". Kun ositin, ettei niin ollut asian laita, hän sitä näytti suuresti ihmettelevän.

Annan ehkä selvimmän käsityksen niistä odotuksista ja toiveista sekä epäilyksistä, jotka täällä nykyhetkellä liittyvät Sovietin tunnustamiseen, selostamalla muutamia eri vivahteisia tunnettujen henkilöiden lausuntoja.

Suurta optimismia kuvastavana selostan aluksi entisen Iovan senaattorin, Smith W. Brookhart'in lasunnon. Brookhart, joka senaatissa ollessaan tunnettiin haihattelijana ja joka muutoin oli yksi niistä harvoja senaatin jäseniä, jotka kannattivat senaattori Borah'in vuosittain uusiintuvia Venäjän tunnustamista kokevia päätöslauselmaehdotuksia, toimii nykyään Farm Administration'in Venäjän kaupan neuvonantajana. Eräässä Associated Press'ille antamassaan lausunnossa hän korostaa Venäjän tunnustamisen merkitsevän enemmän kuin miltei mikään nykyajan tapaus maailman rauhan säilyttämiseksi. Hän käsittää sen tietävän vuotuisten vientimahdollisuuksien avaamista 520 miljoonan dollarin arvoon kohoavalle viennille. Jos tarpeellinen luotto on järjestettävissä, Yhdysvallat lähitulevaisuudessa ovat tilaisuudessa myymään mainitun summan edestä tuavaroita Venäjälle. Edellä mainittu määrä jakautuisi hänen uskonsa mukaan seuraavasti eri tuotteiden osalle: 50 a 60 miljoonaa dollaria raakaa puuvillaa; aina

30 miljoonaan karjatuotteita; yli 30 miljoonaa puuvillavalmisteita; aina 300 miljoonaan raskaita koneita ja noin 100 miljoonaa rautatie-tarpeita.

Mr. Brookhart korosti Sovietin erinomaista huolellisuutta velkojensa maksamisessa ja karakterisoi sen luottoaseman paremmaksi kuin Wall Street'in tai minkään muun maan, Yhdysvaltoja lukuunottamat-ta.

Lausunto kuvastaa varsin selvästi Mr. Brookhart'in mentali-teetia, mutta antaa myöskin käsityksen argumenteista, joita asiassa käytetään maataviljelevän väestön keskuudessa.

Toiseksi esimekiksi esitän selostuksen suuremmalla intelli-genssillä esitetystä lausunnosta, nimittäin "aivotrustin" kuuluvaksi lasketun maatalousdepartementin apulaisvaltiosihteeri Rexford Guy Tugwellin kirjoittamassa artikkelissa esiintyneistä arvailuista.

"Kaksi seikkaa on lähinnä pidettävä mielessä", hän huomaut-taa. "Ensiksikin suhteiden järjestäminen tulee viemään kuukausia ja vuosia eikä vain päiviä tai viikkoja. Toiseksi pitemmälle katsoen voimme myydä Venäjälle vain, jos sallimme sen myydä meille. Luoton myöntäminen sille ei sentähden tule riippumaan Venäjän luotettavai-suudesta ja maksukyvyistä, joissa suhteissa se jo on itselleen ansain-nut korkean arvioinnin, vaan se tulee riippumaan meidän halustamme päästää maahan venäläisiä tavaroita amerikkalaisten tavaran suoritukse-na. Ei ole puhuttakaan siitä, etteikö Venäjä tarvitsisi koneita, ras-vaa, öljyä, karjaa, puuvillaa ja monia muita tuotteita. Kysymys on siitä paljonko Venäjän manganesia, puutavaroita, kalastustuotteita, turkiksia ja mineraaleja me olemme halukkaat tuomaan maahan." Mr. Tugwell senjälkeen esittää laskelmia, joiden mukaan Venäjä tuontinsa maksamiseen osaksi voi käyttää kultakaivostensa tuottamaa kultaa, n. 70 miljoonaa dollaria, torgsin liikkeistään saamaansa valuuttaa n. 65 miljoonaa ja emigrantti rahalahetyksistä saatua rahaa ehkä sa-man verran (nämä varat kait pääasiassa ovat identtisiä edellisen erän kanssa?), joten Venäjän käytettävissä olevat varat, jotka voidaan käyttää ulkomaille tehtäviin suorituksiin viennistä saatujen valuut-

tain jatkoksi, kohoavat vuosittain ehkä , Mr. Tugwell laskee, 200 miljoonaan dollariin. Hän huomauttaa, että sellaista kauppasetta molempain maiden välillä, joka v. 1930 saavutettiin, jolloin Amerikan vienti Venäjälle oli 1144 miljoonaa dollaria ja tuonti Venäjältä 21 miljoonaa, ei voisi pitkäaikaisesti jatkua. Mutta hän pitää mahdollisena sellaisten tavarain kuin turkisten, kalatuotteiden, raakain rohdosten, pellavan ja eräänlaisten puutavarain tuonnin kaksinkertaistuttamista. Tällöin ehkä tuontinnumero kohoaisi 50 miljoonaan dollariin ilman vahinkoa omalle teollisuudellemme. Jos vienti tämän lisäksi voisi Amerikan osalle muodostua 1/4 Venäjän käteistuloista ja kullasta, nämä erät yhteensä muodostaisivat perustan vähintään 100 miljoonan dollarin viennille. Vientitavaroihin hän arvelee joutuvan laskettavaksi puuvillan, iهران, tupakan, karjan, siitostarkoituksiin ja lihana, erilaiset koneet ja pitkämlistamuita tuotteita, joita ei kannata yrittää luetella. Mr. Tugwell sanoo esittämässään numeroita arvioiksi tai suoraan sanoen vain vähän paremmiksi kuin arveluisi, "guesses".

Kolmantena esimerkkinä selostan kohtia entisen alivaltiosihteeri W.R.Castlen julkaisemasta, useissa lehdissä painetusta, pitkästä Venäjän tunnustamisasiaa koskevasta kirjoituksesta.

"Niihin aikoihin, jolloin kauppa Venäjän kanssa kukoisti, koska Venäjä pystyi suorittamaan ainakin osan maksuista käteisellä ja tarvitsi vain lyhyttä luottoa muun osan maksua varten, liikemaailma yleensä kannatti tätä kauppaa ja oli tyytyväinen sen tuloksiin sekä uskoi, todennäköisesti aivan oikein, että valtava diplomaattinen lähetystö vain monimutkaistuttaisi neuvotteluja kaupoista".

"Suuremmassa määrin kuin koskaan ennen tunnustamiskysymys jälellä on etualalla etupäässä tietenkin sen väitteen perustalla, että tunnustus lisää myyntejä Venäjälle. Jos Amerikan hallituksen tarkoitus on finanssioida myynnit, sen on välttämättä tunnustettava Soviet-hallitus. Kukaanhan ei lainaa rahaa miehelle, jota hän kieltäytyy tervehtimästä. Toiselta puolen, jos kysymykseen tulee luoton myöntäminen, Amerikan kansalla pitäisi olla tilaisuus sanoa sanottavansa asiasta. Tottahan on, että luotot tulisivat olemaan epäsuoria, koskapa hallituksella ei ole oikeutta lainata rahaa vieraalle maalle ilman kongressin

valtuutusta. Myönnetäänkö luottoa suoraan tai epäsuoraan, periaate on kummassakin tapauksessa sama. Tähänastinen kokemuksemme varoihin nähden, jotka vieraat hallitukset ovat velkaa Amerikan hallitukselle, eivät ole olleet kovinkaan onnellisia, ja meidän ei ole unohdettava, että Venäjän hallitus jo on kieltäytynyt maksamasta yhden velan. Ne, jotka uskovat, että olisi oikeuden ja kohtuuden mukaista tunnustaa Venäjän hallitus, puhuvat vahvan asian puolesta, mutta he eivät ole niitä, jotka ^{nyt} painostavat hallitusta tunnustamisen puolesta. Tätä tekevät sellaiset henkilöt, jotka haluaavat myydä tavaroita Venäjälle. Heidän kannaltaan tunnustus on oleva hyödytön ilman luottojen myöntämistä. Jollei siis Amerikan hallitus aio finanssoida suuria myyntejä Venäjälle, tunnustaminen olisi hyödytön käytännölliseltä kannalta katsoen. Jos se haluaa finanssoida suuria myyntejä, liike epäilemättä joillakin aloilla saadaan väliaikaisesti elpymään. Vähän myöhemmin kuitenkin saadaan kuulla tuo tunnettu valitus, ettei Venäjä pysty maksamaan taikka ainakin, ettei se pysty ostamaan enempää, jollei Amerikka suostu ottamaan venäläisiä tavaroita suurissa määrin. On vaikea kuvitella Yhdysvaltain avaavan ovensa kilpailevien maataloustuotteiden virralle." Kirjoituksessaan Mr. Castle vielä korostaa, että luottojen myöntäminen on kysymys, joka läheisesti kuuluu veroamaksavan Amerikan yleisön harkittaviin asioihin.

On syytä mainita, että Venäjän tunnustamista vastaan innokkaasti taistellut kongressin jäsen ja edustajahuoneen ulkoasiainvaliokunnan oppositionin johtaja, Hamilton Fish erään hiljan tapahtuneen käyntinsä jälkeen Valkoisessa talossa ilmoitti, että jos tunnustamisen jälkeen Venäjälle valtionvaroista luottoa myönnetään, republikaanit tulevat tekemään asiasta taistelunseen ensi vaaleissa. Samaan suuntaan ovat lausuneet useat muut republikaanien johtomiehet senaatissa ja edustajahuoneessa, joten johtopäätös, että oppositionin tarkoituksena on nyttemmin kohdistaa taistelunsa luottojen myöntämisen vastustamiseen, näyttää oikeutetulta.

Lahtien siitä edellytyksestä, joka täällä näyttää täysin perustellulta, että tunnustamisasia on ajettu läpi etupäässä sillä saavutettavia etuja korostamalla, voi tarjota mielenkiintoa tässä yhtey-

dessä kiinnittää huomiota Yhdysvaltain ja Venäjän välisen kaupan laajuuteen eri aikoina. Vuodesta 1910 vuoteen 1914 Amerikan vienti Venäjälle oli keskimäärin noin 25 miljoonaa dollaria vuodessa muodostaen vähän yli 1 % Amerikan kokonaisviennistä. Amerikan tuonti Venäjältä samana ajanjaksona oli keskimäärin suunnilleen 21 miljoonaa dollaria vuodessa, sekin aivan vähäpätöinen osa Amerikan tuonnista. Vuosijaksona 1926-1930 keskimääräinen vienti Amerikasta Venäjälle oli noin 75,611,000 dollaria. Vuosina 1930-1931 vienti Venäjälle saavutti huomattavan laajuuden ollen edellisessä vuonna 114,398,000 dollaria ja jälkimmäisessä 103,716,000 dollaria, käsittäen edellisessä tapauksessa 3 % ja jälkimmäisessä 4,2 % Yhdysvaltain kokonaisviennistä. Mutta vuonna 1932 vienti Venäjälle rajottui 12,640,000 dollariin, tuonnin silloin ollessa vain 9,737,000. Ja kuluvan vuoden aikana Amerikan Venäjän kauppa on edelleenkin ollut suhteellisen vähäpätöinen.

Näyttää aivan ilmeiseltä, että kauppasuhteet Amerikan ja Venäjän välillä, molemmissa maissa vallitsevat tarpeet huomioonottaen, ovat taipuvaiset kehittymään siihen suuntaan, että vienti Amerikasta Venäjälle muodostuu monin verroin suuremmaksi kuin tuonti Amerikkaan Venäjältä. Näin ollen on luonnollista, ettei ole kuin kaksi keinoa, joiden avulla kauppasuhteet pääsevät kehittymään. Toinen on se, että Venäjä laajentaa vientiään muihin maihin ja käyttää siitä saamansa valuutat Amerikasta tehtävien ostosten maksamiseen. Toinen keino on luoton, minkä Venäjän nykyinen rahatilanne huomioonottaen täytyy edellyttää pitkäaikaiseksi luotoksi, myöntäminen. Mutta sellaisessakin tapauksessa tulee ennen tai myöhemmin eteen välttämättömyytenä vientienemmyyden aikaansaaminen Venäjällä, johon myöskin liittyy kysymys siitä, missä määrin Yhdysvallat sallivat laajennettua Venäjän tuotteiden tuontia alueelleen taikka sitten laajennettua tuontia niistä maista, joihin viemällä tavaroitaan Venäjä vientienemmyytensä kehittää.

Venäjän kanssa käytävän kaupan laajentamisen innokkaat esitaistelijat kuvittelevat mielessään, että Amerikka Venäjään nähden tulee näyttämään samaa osaa kuin Eurooppa Amerikan teollisen kehityk-

sen alkuaikoina näytteli Amerikkaan nähden varustaessaan Amerikan pääomilla ja teknillisellä taidolla luonnon rikkauksien hyödyksi käyttämiseksi. Nämä henkilöt ilmeisesti unohtavat tällöin, että Amerikan voidakseen ajan pitkään tätä tehdä on muutettava kaupp- ja tariffipolitiikkaansa aivan oleellisesti toisenlaiseksi, kuin mitä se tällä hetkellä on, toisin sanoen on päästettävä alueelleen muun maailman tuotteita vapaamin kuin se nyt niitä päästää. Tällaisesta Amerikan suhtautumisen muutoksesta ei tällä hetkellä ole merkkejä näkyvisä.

L. Ström

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 68.

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 15.

Ministeri Åström.

20/11-33.

WASHINGTON 1 SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 1846.

Washingtoni SSA 20 P:nä marras. KUUTA 1933.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportti n:o 15.

Ohellisena kunnioittaen lähetän Ministeriölle Washingtonin lähetystön raportin n:o 15, "Kauppapoliittinen tilanne, lähinnä Montevideota varten annetun evästyksen valossa".

Liite.

L. Miettinen

Lähettiläs.

WASHINGTON

I SSA OLEVA LÄHEIYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Washingtoni ssa 20 p:nä marras kuuta 1933.

24/189 Sp. 33	
7/12-33	33 -
5	Cg

Asia: Kauppapoliittinen tilanne, lähinnä
Montevideota varten annetun evästyksen
valossa.

Joulukuun 3 p:nä Uruguain pääkaupungissa, Montevideossa, alkaa pan-amerikkalainen konferenssi. T.k:n 11 p:nä Yhdysvaltain edustava ja mieslukuinen delegationi, valtiosihteeri Hull itse sen puheenjohtajana, lähti New Yorkista konferenssikaupunki päämääränsä.

Mikään ei oikeuta otaksumaan, että Montevideon konferenssi tulisi maailman tai edes molempain Amerikkain historiassa säilymään asiain kehitykseen syvällisesti vaikuttavaksi. Mutta presidentti Rooseveltin delegationille kaksi päivää ennen sen lähtöä antamat evästyset, katsottuina muutoin tunnettujen tosiasiain taustaa vastaan, luovat valaistusta tällä hetkellä esiintyviin kauppapoliittisiin tendensseihin Yhdysvalloissa.

Tiedoitin viime keväänä ja kesällä valtiosihteeri Hull'in Lontoon konferenssiin kiinnittämistä suurista toiveista ja siitä, kuinka hän varsinkin valmistautui sen varalta, että konferenssissa saataisiin aikaan tullimuurien tuntuvaa alentamista. Mainitsin myöskin (raportissani n:o 8) silloisen apulaisvaltiosihteeri Moley'n esittämistä, päämiehensä hautomien aikeiden ja suunnitelmain kanssa ristiriidassa olevista lausunnoista. Lontoon konferenssin kulku tunnetaan ja tiedetään valtiosihteeri Hull'in konferenssin kuluessa saaneen Valkoisesta talosta ohjeita, jotka estivät häntä yrittämästäkään lempisuunnitel-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

maina toteuttamista. Valuuttain vakauttamiseen kohdistuneet toiveet niinikään tehtiin Amerikastakin käsin tyhjiksi. Lontooseen dramaattisesti matkustaneen Mr. Moley'n osuutta muuttuneeseen kantaan kukaan ei epäile, joskaan kukaan myöskään ei osa sitä tarkoin määritellä.

Presidentti Rooseveltin mielessä kulloinkin liikkuvista ajatuksistahan ei kukaan minään ajankohtana näytä olevan täysin selvillä, siksi monisäikeisistään ne näyttävät olevan, mutta täällä asiantuntevaksi katsotulla taholla väitetään, että presidentti itse mieluummin olisi antanut valtiosihteeri Hull'in erota ja Mr. Moley 'n jäädä valtiodepartementtiin. Tämä olisi kuitenkin sisäpoliittisista syistä näyttänyt mahdottomalta. Moley'ta poliittiset piirit, niin kongressissa kuin sen ulkopuolellakin vihasivat ja epäilivät. Hull'illa entisenä senaattorina aina saattoi laskea olevan voimakkaita suosijoita senaatissa. Siis Hull oli säilytettävä paikallaan ainakin toistaiseksi, huolimatta siitä, että presidentti Rooseveltille sanotaan käyneen yhä selvemmäksi, että Moley'n nationalistinen, korkeasuojelun ylläpitämistä ja kehittämistä edellyttävä kanta paremmin soveltui tilanteessa, jossa elvyttämislakien toimeenpanon saattoi edellyttää aiheuttavan lisäsuojelutoimenpiteitä ulkomailta tulevaa kilpailua vastaan. Mikäli tässä esitetty käsitys pitää paikkansa, raporttini n:o 8 lopussa esittämäni ennustus jo olisi toteutumassa, ja demokraattisen hallituksen politiikka muuttumassa korkeaa suojelua suosivaksi.

Lontoon konferenssin jälkeen valtiosihteeri Hull'in tariffin alentamisharrastukset ovat pääasiassa keskittyneet Etelä-Amerikan maihin. "Hyvän naapurin" leitä ja otteita on esiintynyt monessa muussakin yhteydessä ja muodossa. Haitin asian järjestäminen, josta lähetystö on aikaisemmin tiedoittanut, on ollut yksi vaikuttava ele ja pidättyväisyyttä Kuuban epäjärjestyksiin nähden täällä ollaan taipuvaisia pitämään toisena hyvän naapuruustunnelman ylläpitämiseen tähtäävässä kannanottona. Lukuisat pienet seikat lisäksi ovat vahvistaneet käsitystä, että viime kuukausina on erikoisesti harrastettu Etelä-Amerikan suhteiden kehittämistä ja vastaisten markkinain luomisen edistämistä.

Viikon verran ennen matkalle lähtöään Mr. Hull lausui

tariffineuvottelujen edistyvän huonosti ilmoittaen yhdeksi syyksi Yhdysvaltain oman epämääräisen kannan, niillä kun ei ollut mitään selvää, määrättyä kauppapolitiikkaa.

Joka tapauksessa edellytettiin tariffien alentamiskysymysten ja valuuttakysymysten tulevan olemaan tärkeitä kysymyksiä Montevideossa. Tariffiaselevon jatkamista Amerikkain maiden välillä on myös touhulla valmisteltu.

Kaksi päivää ennen delegationin matkalle lähtöä presidentti Roosevelt antoi sille evästyksensä. Kysymystä läheltä seuranneet henkilöt väittävät evästyksen tulleen valmistetuiksi ilman valtiosihteerin Hull'in myötävaikutusta tai ilman kosketustakaan hänen kanssaan, ja ilmoitetaan hänen ehdoittaneen presidentille, että hänet vapautettaisiin delegationin puheenjohtajan toimesta sekä kun presidentti ei ollut tähän suostunut, että koko konferenssi ehdotettaisiin lykättäväksi (jonka suuntaisia epävirallisia ehdotuksia väitetään saapuneen Brasiliasta ja Colombiasta päin). Tähänkään presidentti ei ollut suostunut.

Mielenkiintoisin evästyksen osa esiintyy sen viimeisissä lauseissa, joissa ilmaistaan mitä Yhdysvallat eivät katso voivansa ottaa käsiteltäväksi konferenssissa. Koska sillä muodollakin on merkityksensä missä asia esitetään, käännetään tähän p.o. kohdat.

"Muutoin" (t.s. yli sen mitä liikenneyhteyksien parantamiseksi molempain Amerikkain mantereiden välillä Yhdysvaltain puolelta ajottiin ehdoittaa) "konferenssi Montevideossa tulee käsittelemään asioita, jotka olivat kaksi vuotta sitten välttämättömästi lykätyn konferenssin ohjelmassa. Mutta sen jälkeen melkein kaikkien kysymyksen tulevien maiden sisäinen talous on tehnyt välttämättömiksi jotkut väliaikaiset toimenpiteet, jotka ovat koskeneet useita taloudellisten ja kauppapoliittisten suhteiden puolia ja jotka ilmeisesti asettavat käytännöllisiä esteitä muutamien vanhaan ohjelmaan kuuluvien kohtien käsitteilylle tällä kertaa. On ilman muuta selvää, että kun tilapäiset olosuhteet, jotka tekevät väliaikaisiin hätäkeinoihin turvautumisen tarpeelliseksi, ovat muuttuneet, Yhdysvallat tulevat ottamaan nämä kohdat käsi-

teltäviksi alkuperäisen ohjelman mukaisesti. Siihen mennessä väliaikaiset olosuhteet, kuten eurooppalaiset kaupalliset kvotarakiotukset, tekevät Yhdysvaltain kannalta suotavaksi keskustelujen välttämisen sellaisista asioista kuin maksuvälineiden stabilisoinnista, yhdenmukaisista tuontikielloista, pysyväisistä tullimääristä ja muusta senkaltaisesta."

Lainatuista kohdista käy selväksi, että kielteinen kanta ilmoitetaan väliaikaiseksi. Se ei kuitenkaan jätä epäilykselle varaa, etteikö presidentti pitäisi täysin epäajankohtaisena sellaisen seikkain käsittelyä, jotka tarkoittavat tehdä tavarain vaihdon edellytykset ainakin vakviksi. Valtiosihteeri Hull'in jalot, tähän tähtäävät pyrkimykset siis ilmeisestikään eivät ole sopusoinnussa presidentin käsityksen kanssa siitä, mikä tällä hetkellä on edullisinta.

Valtiosihteeri Hull tulee Etelä-Amerikan matkalla käymään useissa Etelä-Amerikan pääkaupungeissa vieraskäynneillä. Hänen matkansa päätarkoituksiksi käsitetään sympaattisen mielialan vahvistamista Etelä-Amerikan maissa näiden visiittien kautta. Tiedot siitä kauvanko hän matkallaan viipyy ovat vielä toistaiseksi epävarmoja. Ilmoitetaan hänen tulevan olemaan poissa Washingtonista kaksi tai kolme kuukautta.

Tällä on jo totuttu kuulemaan ja käsittämään, että presidentti mieluummin itse on oma valtiosihteerinsä. Samoin kuin dollariin kohdistuvien kokeilujen yhteydessä on saatu nähdä, että hän mieluummin on oma valtiovarainsihteerinsäkin.

L. Ståhl

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 88.

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 16.

Ministeri Åström.

23/11-33.

WASHINGTON I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 1851.

Washingtonissa 23 P:nä marras KUUTA 1933.

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportti n:o 16.

Ohellisena kunnioittaen lähetän Ministeriölle Washingtonin lähetystön raportin n:o 16, "Yhdysvaltain inflatiopolitiikka".

Liite.

L. Stenroos

Lähettiläs.

WASHINGTON

ISSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Washingtoni:ssa 23 p:nä marraskuuta 1933.

KOASIAIN	
25 / 150 Sal 2	33
7/12-33 M2 -	-
OSASTO	
5	C8

Asia: Yhdysvaltain inflatiopolitiikka.

Lomalta paluuni päivästä alkaen olen kuullut keskusteltavan inflatioasiasta enemmän kuin mistään muusta enkä ole minkään muun asian suhteen huomannut niin suurta epävarmuutta keskusteluvien käsityksissä siitä, mitä tapahtumat tosiasiallisesti merkitsevät kuin juuri tämän asian suhteen. On näyttänyt siltä kuin varmin johtopäätös kuulemistaan olisi ollut se, että sen kahden viikon aikana, joka kuluu postitse lähetetyn tiedoituksen perillejoutumiseen, asiat muuttuisivat aivan oleellisesti ja joutuisivat toiseen valoon kuin ne kirjoittamishetkenä olivat olleet. Vasta t.k:n 15 p:nä valtiorahaston johdossa tapahtunut henkilövaihdos (lähetystön sähke n:o 102) ja sen jälkeen sattuneet tapahtumat vahvistavat käsityksen siitä, että presidentillä todellakin on mielessä jatkuvasti koettaa inflatioon johtavilla kultaoperationeilla saada aikaan kotimaisten tavarain hintain kohoaminen.

Presidentti Roosevelt oli lokakuun 22 p:nä pitämässään radiopuheessa (lähetystön kirje n:o 1695 lokakuun 23 p:ltä) ilmoittanut, että hänen politiikkaansa kuuluu lopullisesti saada hinnat entisestäänkin kohoamaan ja hintain kohoamiset ulotetuiksi sellaisiin tuotteisiin, joiden hinnat tähän mennessä eivät ole kohonneet, sekä lausunut, että jollei mainittu päämäärä olekaan saavutetta-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

vissa nyt koetettavalla keinolla, ~~mmmm~~ asia tullaan joka tapauksessa suorittamaan loppuun saakka. Samassa puheessaan hän oli lausunut pitävänsä vääränä järjestyksenä sitä, että dollarin arvo ensin pysyväisesti määrättäisiin uudelle tasolle ja hinnat saataisiin senjälkeen kohotaan. Hallituksen politiikka on palauttaa hintataso ensin. "Minä en tietäisi eikä kukaan muukaan tietäisi, mikä dollarin pysyväinen arvo tulee olemaan. Sen kulta-arvon arvaaminen nyt varmasti vaatisi myöhempiä muutoksia myöhempien tosiasiain valossa". Senjälkeen kuin hintataso on palautettu hän sanoi hallituksen koettavan määrätä ja ylläpitää sellaisen dollarin, jonka osto- ja velkainmaksamisvoima ei tule vaihtumaan tulevan sukupolven aikana. Ilmoitettuaan samassa puheessa, että hän dollarin kulta-arvon kontrolloimiseksi kotimaassa valtuuttaisi Reconstruction Finance Corporation'in ostamaan Yhdysvaltain kaivokista saatua uutta kultaa hintoihin, jotka määrättäisiin valtiorahastosihteerin ja presidentin välisissä aika ajoittain pidettävissä neuvotteluissa ja että tarpeen vaatiessa asetetun päämäärän, dollarin arvon kontrolloimisen, saavuttamiseksi kultaa ostettaisiin tai myytäisiin myöskin maailmanmarkkinoilla, hän lausui kysymyksessä olevan politiikan eikä tilapäisen apukeinon (a policy not an expedient).

Huolimatta siitä, että presidentti siis ahnpiteen korosti kysymyksessä olevan jatkuvan politiikan, täällä yleensä ei uskota ko-keilujen kontrolloida dollarin arvoa ja kotimaisia tavarahintoja, kull-
lan hinnan määräämisellä ja kullan ostoilla, tulevan kauvaa jatkumaan. Washingtonissa saatiin pian tietää, että niin valtiorahaston kuin Federal Reserve Board'inkin etevimmät asiantuntijat eivät uskoneet tarkoitettujen päämäärien olevan saavutettavissa kysymyksessä olevin keinoin. Tiedettiin heidän pelkäävän, että noiden keinojen käyttämi-
nen johtaisi valtion luoton heikentymiseen ja sitä tietä epäluottamuk-
sen ja sekasorron syntymiseen. Monien asiantuntijain tiedettiin myös pelkäävän, että dollarin arvon alentaminen ulkomaisiin valuuttoihin
verrattuna aiheuttaisi kansainvälisen inflatiokilpailun, joka kävisi
turmiolliseksi koko maailman talouselämälle. Arveltiin asiantuntijain
verrattain pian saavan sanansa kuuluville, minkä edellytettiin johta-
van siihen, että manipuloimisyrityksistä luovuttaisiin ja dollari

verrattain pian stabilisoitaisiin. Muistettiin presidentti Rooseveltin lausunto kongressille erään maatalouden avustuslainsäädännön yhteydessä: "Sanon sen teille avomielisesti, että tämä on uusi polku, jota ei aikaisemmin ole kuljettu... Jos tunnollisen hallinnollisen kokeilun jälkeen huomataan, että toivottuja tuloksia ei saavuteta, olen oleva ensimmäinen sen tunnustamaan ja siitä teille ilmoittamaan". Toivottiin pian huomattavan, että presidentti oli samassa ennakkoluulottomassa mielessä julistanut kullanostamista käsittävän suunnitelmansa.

Otettiin lukuun myöskin mahdollisuus, että p.o. kokeilu tarkoittaisi vastavaikuttaa eri osissa maata, varsinkin Keski-Länessä, esiintyvää pyrkimystä aikaansaattaa suorainen, paperirahan painattamisen kautta toimeenpantava inflatio. Senaattori Norris, entinen insurgentti republikaani, joka presidentinvaalissa äänesti presidentti Roosevelt'ia, on ajanut suunnitelmaa ostaa pois 6 miljardia vapauslaina obligatioita paperirahalla. Viime aikoina hän näyttää peräytyneen ehdottamaan 1,500 miljoonan mainitulla tavalla lunastamista. Oklahoman senaattorin, inflatiota harrastavain aines-ten johtajaksi käsitetyn Elmer Thomas'in, lausunnoista myöskin saa käsityksen, ettei inflationistien ohjelma vielä ole kiteytynyt yhtenäiseksi ja selväksi. Presidentin pidettyä aikaisemmin mainitun ohjelmapuheensa senaattori Thomas julisti inflatiotaistelussa "aselevon" ilmoittaen kannattavansa presidentin suunnitelmia ja odottavansa niiden toteuttamisella saatuja tuloksia, ennekuin jatkaa taistelua. Toimeenpannut kiertokyselyt ovat osoittaneet, että tammikuun 3 p:nä kokoontuvassa kongressissa pitkälle menevillä inflatiotoimenpiteillä tulee olemaan enemmistön kannatus. Mutta presidentin veton kumoamiseen tarvittavaa kvalifisoitua enemmistöä tällä suunnalla ei lasketa tulevan olemaan. Presidentti siis tulee siihen asemaan, että hän, jos tahtoo, vetollaan estää radikaalisen inflatiolainsäädännön syntymisen.

Presidenttiä lähellä olevain henkilöiden tiedetään käsittävän, että presidentti Roosevelt vastustaa ja koettaa välttää pa-

perirahan painattamisen avulla aikaansaataavaa inflatiota. Samaa väitetään vieläkin suuremmalla varmuudella valtiotrahaston nykyisestä johtajasta, alivaltiosihteeri Morgenthau'sta. Presidentin toimenpiteitä parhaimpaan päin selittämään pyrkivät vakavan rahan kannattajat esittävät olettamuksenaan, että presidentti koettaa ennen kongressin kokoontumista saada demonstroiduksi inflatooristen toimenpiteiden vaikutukset tilanteeseen.

Tapahtumain taustaan on täydellisyyden vuoksi vielä hahmoteltava se mahdollisuus, että presidentin ohjelma tuli ennen aikojaan, epäkypsänä, puoleksi harkittuna esitetyksi, koska sitä ehkä käytettiin taktillisena vetona mielten tyyntymiseksi Keski-Lännen maanviljelijäväestön keskuudessa. Ohjelma nimittäin saatettiin julkisuuteen ajankohtana, jolloin kuului tietoja ärtyneestä mielialasta, järjestetyistä uhkaavista ostolakoista ja maidon myyntilakosta maanviljelijäin keskuudessa. Kun oli huomattu, että samalla kuin maataloustuotteiden hinnat olivat viimeisen puolen vuoden aikana kohonneet, olivat myöskin maanviljelijäin tarvitsemien teollisuustuotteiden hinnat menneet ylöspäin, joten maanviljelijäin ostokyky ei ollutkaan mainittavasti vahvistunut, alettiin voimaperäisen agitation vaikutuksesta vaatia pikaisia, radikaalisia toimenpiteitä maatalouden tilan parantamiseksi. Presidentin radiopuheen samanaikaisuus näiden ilmiöiden kanssa näytti viittaavan siihen, että presidentti julisti hintain kohottamissuunnitelmansa mainitun mielialan tyyntymiseksi.

Amerikan poliittisen elämän luultavasti terävin ja syvällisin analyttikko, Walter Lippman, lausui edelläänmainittuun asiaan yhteyteen viitaten: "Minun mielestäni levottomuutta herättävin näkökohta uuden politiikan suhteen ei koske tätä politiikkaa itsessään, mutta niitä olosuhteita, jotka liittyvät sen käyttäntöön ottamiseen... ..Historiallinen kokemus tekee täysin selväksi, että rahapolitiikka, jonka määrää kansan keskuudessa vallitseva kiihoitus, on miltei poikkeuksetta vaarallinen..... Kansallinen rahapolitiikka, joka syntyy paikallisen kiihtymyksen rauhoittamiseksi, on välttämättä epäluulojen alainen. Kansalaiset aiheutetusti kysyvät itseltään onko koko kansakunnan rahat saatettava ohjaavain toimenpiteiden alaisiksi, vastauk-

seksi poliittiselle painostukselle, joka on peräisin eräästä kansan osasta."

Kun presidentti Roosevelt, finanssiasioihin perehtymättömänä, astui toimeensa, hän piti huolta siitä, että hän läheisyyteensä saisi ensiluokkaisia asiantuntijoita. Sellainen hänellä oli Englannin Pankin neuvonantajan toimesta valtionrahaston palvelukseen siirtyneessä entisessä Harvard'in professorissa, O.M. W. Sprague'ssa ja presidentin ympärillä olevain nuorten aivojen joukossa oli nuorundestaan huolimatta varsin eteväksi/^{finanssimieheksi} tunnettu James P. Warburg. Mutta heidän asiantuntemustaan presidentti p.o. asiassa ei ole käyttänyt hyväksi. Warburg jo Lontoon konferenssissa Amerikan delegation jäsenenä joutui huomaamaan presidentin kannan olevan sellaisen, ettei Warburg sitä voinut velvollisuutensa mukaisesti muille selittää, ja erosi senjohdosta delegatiojäsenyydestä. Presidentti oli silloin ilmoittanut haluavansa dollarin sellaiseksi, että sen/^{osto}voima ja velkain maksuvoima säilyisi konstanttina. Mr. Warburg on kuitenkin myöhemminkin ollut tialisuudessa läheisesti keskustelemaan näistä asioista presidentin kanssa. Mutta jo syyskuun lopussa hän oli huomannut toivottomiksi kaikki yritykset saada presidentti vakuutetuksi epätodennäköisyydestä, että hänen suosimansa menettelytavat veisivät hänen mielelensä hautomiin pöytämaariin.

Presidentti Roosevelt perustaa ohjelmansa Cornellin yliopiston maataloustieteen professorin, George F. Warrenin teoriaan. Professori Warren'in opit Suomessa tuntenee parhaiten maatalousministeri Jutila, professori Warren'in entisenä oppilaana. Muillekaan Suomen taloustieteilijöille p.o. teoria, läheisenä sukulaisena Yalen yliopiston professorin, Fisherin commodity-dollar- teorialle, ei lie ne outo. Tällä hetkellä Amerikassa koetetaan näihin ajatuksiin tutustua lähinnä lukemalla G.F. Warrenin ja Frank A. Pearson'in kirjaa "Prices", joka ilmestyi tämän vuoden alussa.

Mikäli pikaisella kirjaan tutustumisella olen voinut huomata, tekijät eivät edes yritä todistaa, että rahan kulta-arvon, tai kullan arvon vaihteluilla olisi niin välitön vaikutus hintoihin, jotta se oikeuttaisi päättelämään nyt kysymyksessä olevilla keinoilla,

uuden kaivoksista saadun kullan hinnan säännöstelyllä ja kullan ostoil-
toilla ja myynneillä maailmanmarkkinoilla, voitavan niin välittömäs-
ti ja varmasti vaikuttaa tavarain hintoihin, että niillä mm. voisi
päättellä olevan käytännöllistä merkitystä nykyhetkellä vallitsevassa
tilanteessa. Kirjan tekijäin johtopäätökset laajasta esittämästään
tilastoaineistosta ovat varsin vaatimattomia ja pidättyväisiä. Kir-
jassa osoitetaan, että 75 vuoden kuluessa ennen maailmansotaa, las-
kien viisivuotiskautisilla keskimäärillä, jotta lyhytaikaiset vaihtelut
eliminoitaisiin, tavarahinnat Englannissa pysyivät vakavina ja maailman
rahavarastot lisääntyivät samassa suhteessa kuin maailman tuotannon
volymi. Jos kultavarastot lisääntyivät nopeammin kuin muut hyödykkeet,
hinnat kohosivat, jos ne lisääntyivät hitaammin, hinnat laskivat. Amerikan
suhteen he eivät voi osoittaa samanlaisen vuorovaikutuksen olleen olemassa
läheskään samassa määrin.

Uuden, kaivoksista saadun kullan hintaa on kohotettu asteittain toisinaan säilyttäen hinnan muutamien päivän ajan. Missä
mittakaavassa kultaa on ulkomaiden markkinoilla ostettu, ei ole tiedossa,
mutta se on kaikkialla huomattu, että dollarin arvo on kansainvälisillä
markkinoilla mennyt huomattavasti alas, suhteessa puntaan paljon alle pari
suhteen. Merkitsen tähän havainnollisuuden vuoksi muutamia valaisevia numeroita:

	25.10	15.11.	22.11.
Uuden kullan hinta kotim.	\$31.36	\$33.56	\$33.76
Lontoon kultahinta dollareissa...	\$30.93	\$34.75	\$34.24
Dollarin kulta-arvo frangikurssin pohjalla.....	66.7	59.9	60.7
Frangikurssi senteissä.....	5.87	6.54	6.45
Puntakurssi senteissä.....	475.59	538.51	541.33

Tässä ei ole vähintäkään syytä ryhtyä tarkastamaan min-
käverran suoritettut toimenpiteet mahdollisesti ovat suoranaisesti
myötävaikuttaneet dollarin vaihteluihin, ja mitä näiden toimenpitei-
den aiheuttama luottamuksen väheneminen dollariin, ja siitä johtu-
neet, epäilemättä suuret dollarien myynnit ulkomailla ovat saaneet
aikaan kurssivaihtelujen suhteen. Todettakoon vain, että kotimaises-
sa tavamin hintain tasossa on joitakin tapauksia, kuten vehnä, joissa

on huomattavissa dollarin laskua vastaavaa hinnan nousua, mutta on toisia tapauksia, joissa vastaavaa nousua ei ole huomattavissa. Tavararyhmittäin, virallisten tietojen mukaan, maataloustuotteiden, ruokatavarain, vuotien ja nahkatavaroiden, metallien ja metallituotteiden, rakennusaineiden sekä kemikalioiden ja rohdosten hinnat ovat kohonneet, kun taas tekstiilitavarain, polttoaineiden ja valaistuksen sekä huonekalujen hinnat ovat laskeneet. - Keskimäärin tukkuhinnat marraskuun 18 p:nä päättyneenä viikkona, työtilastotoimiston vasta julkaisemien tietojen mukaan, olivat n. 20 % korkeammat kuin maaliskuun alussa, jolloin ne tämän vuoden kuluessa saavuttivat alimman pisteensä. Indeksiluku oli nyt 71.7 oltuaan maaliskuun alussa 59.6. 1926 vuoden hinnat lasketaan 100:ksi. Eri yhteyksissä on annettu tietää, että hallitus pyrkii palauttamaan 1926 vuoden hintatasoon. Edellä esitetty indeksiluku siis osoittaa eron vielä olevan yli 23 pistettä.

Dollarin arvo on, kuten aikaisemmin näytettiin, laskenut lähes 40 prosenttia siitä arvosta, mikä sillä olisi kultaan kiinnitettynä. Tätä laskua siis vastaa vain 20 % keskim. hintain nousu. Jos saa edellyttää hintain reagoivan näin heikosti raha-arvon alenemiseen, näyttää siis luultavalta, että dollarin hinta on ajettava varsin paljon alemmaksi, jos kerran sitä tietä ajetaan palauttaa 1926 vuoden hintataso. Valtuuksia rahan arvon alentamiseen presidentille annettiin n.s. Thomas-amendment'issa. Siinä presidentti sai oikeuden alentaa dollarin kultapitoisuuden 50 %:lla. Kun lähes 40 % ei ole johtanut sen huomattavampaan hintain kohoamiseen kuin mistä edellisessä oli puhe, päämäärän saavuttaminen siis näyttää etäiseltä.

Yhdysvaltain obligationien kurssit ovat nekin menneet alas ja osoittaneet epävakaisuutta. Joskaan Yhdysvaltain hallitus ei juuri tällä hetkellä tarvitse myydä uusia lainoja, niin luoton huononemista osoittavat kurssien alenemiset, jos ne jatkuvat, voivat tietenkin tulevaisuudessa muun ohessa tuottaa senkin vaaran, että kurssveja ruvetaan ylläpitämään, viime kädessä yksinpä paperidollarienkin avulla. Mutta valtion lainain kurssien säilymisellä on

merkitystä paljon lähempänä käsillä olevan vaaran johdosta. Pankit ovat sijoittaneet suuret määrät rahojaan tällaisiin papereihin ja kurssilaskut tietävät, että nämä sijoituksetkin, joita jos mitään on pidetty likviideina, muodostuvat sellaisiksi, joita ei tappiota voi muuttaa rahaksi. Vain Federaali Reserviin viikkoraportteja toimittavilla pankeilla oli marraskuun 8 p:nä 5,147 miljoonaa dollaria valtion obligatioita.

Liikemaailman huolestumista ja toiveita tilanteen johdosta maan kauppakamarien keskuselin, Yhdysvaltain kauppakamari, esiintoi päätöslauselmassa tämän kuun 18 p:nä, jossa lausuttiin m.m seuraavaa:

"Pyrkimyksissä stimuloida ja kehittää parannusta raakatavarain, teollisuustuotteiden ja palvelusten hintoihin kauppakamari vastustaa kaikkea toimintaa, joka synnyttää epäluottamusta vaihdonvälineisiin, koska tällainen toiminta on pystymätön saamaan aikaan pysyväistä parannusta"....."Me katsomme, että on korostettava nykyisen rahapolitiikan aikaansaamaa, laajalleulottuvaa sekaannusta ja levottomuutta. Me vakavasti suosittelemme, että Yhdysvaltain presidentti antaisi selvän julistuksen, että valtion obligatioita ei ajeta alas rahajärjestelmään kohdistuvien toimenpiteiden kautta. Me myöskin pyydämme hartaasti, että ensi tilassa ilmoitettaisiin aikomuksesta palata kultakantaan välttämällä täydellisesti rahaan kohdistuvia kokeiluja, paperirahan ja muun tyhjään perustuvan rahan käyttöä ja luopumalla täydellisesti teoreettisista, mielivaltaisista ajatuksista määrätä kullan hinta tavarahintaindeksien perustalla."

"Muuten työtilaisuudet tulevat muodostumaan epävakaisiksi, koska jokaiselle tulee olemaan mahdotonta tehdä tulevaisuuteen ulottuvia sitoumuksia kohtuullisen liikeriskin perustalla, joutuen sen sijaan keinotteluuhkanpelistä riippuvaiseksi. Valuuttakurssien demoralisointi tulee jatkumaan ja sen mukana sen haitalliset seuraukset kotimaisen ja ulkomaisen kaupan alalla. Tulee olemaan epävarmuutta kansamme kaikilla luokilla, ja paranemisprosessi tulee vakavasti hidastumaan"....."Valtion luoton vakavuudesta nykyään

suuresta määrin riippuu pankki- ja vakuutustoimintaa harjoittavien laitosten ylläpitäminen sekä luoton virtaaminen. Rahan luotettavuudesta riippuu työntekijän, maanviljelijän ja julkisen palvelijan sekä heistä riippuvien henkilöiden hyvinvointi, säästäväisyyden ja säästämisen jatkuminen ja terveen kapitaalisen sijoituksen kehittäminen."

Samana 18 p:nä presidentti Roosevelt piti Savannah'issa, Georgian valtiossa, puheen, jossa hän lausui arvostelevia sanoja hänen "kokeilujaan" arvostelleista henkilöistä. Hän viittasi käsittevänsä kokeilut suoritetuiksi siinä samassa pioneirihengessä, jota Amerikan asuttamisesta ja viljelyksestä saadaan kiittää. Käännös tähän pari hänen puheensa kohtaa:

"Viime aikoina jotkut nykyajan "tory"t ovat väittäneet, että ne, joiden huollettavana on tämän kansan hallituksen asiain hoito, ovat syyllisiä suureen kokeiluun. Jos minä olen lukenut historiani oikein, samaa väitettiin kun englantilaiset esitettyyään turhaan vastalauseita sietämättömiä oloja vastaan kotona löysivät uusia siirtomaita Amerikan erämaista ja silloinkin kun Washingtonit, Adamsit ja Bullockit suorittivat erään toisen kokeilun vuonna 1776..... Kun me nyt juhlimme tässä Georgian siirtomaan vakuunpanoa, muistamme että jos mm ensi aikoina tänne asettuneet henkilöt olisivat tyytyneet jäämään rannikolle, mitään Georgiia ei nykyään olisi olemassa. Se oli tuo eteenpäin liikkumiseen kehoittava henki, joka johti löytämään ja asuttamaan sen hajan laaksojen ja vuorten alueen, joka asetti siirtokunnan läntisen rajan itsensä Mississippi-joen rannalle. Kaikkina näinä pioneerivuosina oli olemassa epäileviä Tuomaksia, oli olemassa tuota jatkuvaa vastustusta selllaisten taholta, jotka pelkäsivät muutosta ja niiden taholta, jotka näyttelivät sen muullakin osaa, jota oli piikillä pistettävä, jotta sen saisi ulos tallista."

Hän edelleen valaisi sitä henkeä, missä hän kokeiluihinsa on ryhtynyt lainaamalla seuraavat John Stuart Mills'in sanat:

"Historia näyttää, että suuret taloudelliset ja sosiaaliset voimat virtaavat kuten vuoksi yli yhteiskuntien, jotka ovat vain puoleksi tietoisia siitä, mitä niille tapahtuu. Viisaat valtiomiehet

näkevät edeltä päin, mitä aika sitten tuo mukanaan ja koettavat muodostaa laitokset ja muokata ihmisten ajatukset ja päämäärät sen muutoksen mukaiseksi, joka hiljaa saapuu. Epäviisaat ovat ne, jotka eivät tuo mitään rakentavaa tähän prosessiin ja jotka suuresti vaarantavat ihmiskunnan tulevaisuutta jättämällä suuret kysymykset riita-asioiksi tietämättömän muutoksen ja tietämättömän muutoksen vastustuksen välillä."

Presidentin Savannah'issa pitämän puheen johdosta Walter Lippman kirjoitti "New York Herald Tribune"ssa joitakin ytimekkäitä huomautuksia, joista käännän tähän muutamia:

"Ei voi etsiä yksinkertaisempaa eikä terveempää käsitystä amerikkalaiselle johtajalle tällaisena aikana kuuluvasta tehtävästä kuin se, joka ilmenee lauseessa, jonka mukaan hänen on koetettava ymmärtää tulossa olevia muutoksia ja sitten ohjata niitä siten, että ne rauhallisesti mukautuvat Amerikan traditioneihin. Siinä totisesti on standardi, johon useimmat ihmiset voivat yhtyä. Asettamalla esille tämän standardin vetoamalla vuoden 1776 henkeen, julistaessaan oikeuden ja tarpeen suorittaa kokeiluja, presidentin on tunnustettava, että kokeilevan hengen ydin on siinä, että perustelut ja menettelytapoja myötänsä tarkastetaan. Kun joku diktatuuri pakokokeinoin toteuttaa laitoksia, joiden suojassa se edellyttää jonkun kansan elävän ja siten panee sukapulan arvostelijain suuhun, se ei ole kokeilun suorittamista. Kun demokratia säätää uuden lain ja sitten leimaa oppositionin epäsuurelliseksi ja rikolliseksi se ei ole kokeilun suorittamista. Ainoastaan kun valtiomies todella haluaa tietää jokaisen vastaväitteen hänen suunnitelmiansa vastaan ja on valmis suunnitelmiansa muuttelamaan, kun vastaväite on vakuuttava, ainoastaan silloin voidaan sanoa, että hän rehellisesti kokeilee.

"Pankaamme pisteet ii'tten päälle ja viivat t'aiden päälle. Presidentti on vetänyt viivan ja sen toiselle puolelle hän asettaa "tory"t ja epäilevät Tuomokset". Toiselle puolelle hän asettaa omat kannattajansa. On olemassa sellainen viiva. On henkilöitä, jotka pelkäävät kaikkia muutoksia, jotka sen tähden, että ne ovat heidän intressejään vastaan taikka sen tähden, että ne ovat heidän temppe-

ramenttinsa vastaiset. Mutta tuota linjaa ei voida vetää niin, että toiselle puolelle asetetaan kaikki, jotka sanovat "kyllä" jokaiseen hallituksen toimenpiteeseen, ja toiselle puolelle ne, jotka eivät sano "kyllä" jokaiseen toimenpiteeseen. Lyhyesti sanoen jonkun "tory"n vastakohta ei ole "kyllä-mies". Minä en tahdo sanoa, että presidentti ajattelee näin. Hänellä on syvästi suvaitsevainen mieli ja laaja jalomielinen henki. Mutta sen tahdon sanoa, että eräs suurimmista vaaroista, jotka vaativat ketä tahansa ihmisten hallitsijaa, on taipumus ympäröidä itsensä kokonaan sellaisilla miehillä, jotka eivät halua olla eri mieltä hänen kanssaan tai joilta puuttuu rohkeus sanoa mitä ajattelevat. Valtion päämiehen valta on niin suunnaton ja niin häikäisevä, että häntä ympäröivät miehet ovat usein, epäsuosion aiheuttamista peläten tai vastaisia suosionosoituksia odottaen, taipuvaisia sanomaan "kyllä" niin usein kuin suinkin ja sanomaan "ei" niin harvoin kuin suinkin ja ilman riittävää korostusta. Viisas hallitsija aina koettaa suojata kanssatyöntekijänsä itsenäisyyttä, sillä valtiomiehet joutuvat useammin häviöön liian alistuvaisten ystäviensä kautta kuin suorasukaisten vastustajiensa toiminnan johdosta. Tästä syystä kokeneet poliittiset havainnoitsijat tutkiesaan poliittista johtajaa, alunpitäen etsivät todistuksia siitä, onko hän sellainen mies, joka ymmärtää pitää ympärillään vahvoja miehiä vaiko sellainen, joka pitää parempana ympäröidä itsensä heikoilla miehillä, haluaako hän työtovereita vaiko hovimiehiä, haluaako hän neuvonantajia, jotka ainoastaan vahvistavat toinen toistaan vaiko neuvonantajia, jotka ovat vastapainona toinen toiselleen. Jos maassa viime aikoina on ollut havaittavissa kasvavaa huolestuneisuutta, se ei suinkaan kokonaan johdu "tory"laisuudesta. Sillä on syvemmät juuret siinä huolestumisessa, jonka suuren kokeilun aiheuttama lämmin into synnyttää joissakin piireissä Washingtonissa, joka panee ne arvelemaan, että se ja se ei ole täysin yhtämieltä paljosta jota tehdään, siis pää poikki, säilyköön uuden menetelmän totuttaminen yksinomaan sen läheisten kannattajien käsissä.".....

"Siis jos Rooseveltin hallitus aikoo seurata korkeita

amerikkalaisia traditioita, sen on aina annettava tilaa miehille, jotka pyrkivät samaan päämäärään, mutta ovat toista mieltä menetelytavoista ja toimenpiteistä. Jos heille ei tässä hallituksessa ole tilaa, silloin "uusi menetelmä" ei ole mikään kokeilu, se on vain dogmaattinen ilmentys (revelation)..... Jos uudet toimenpiteet aiotaan toteuttaa todellisina kokeiluina eikä ampumisena pimeyteen, on mitä tärkeintä, että erilaisia mielipiteitä edustavat henkilöt ovat yhteistoiminnassa niitä toteutettaessa, ja että jokainen taipumus nurkkakuntaisuuteen, dogmatismiin ja palvonnan perustamiseen saavat vastustusta osakseen".

Lippmanin viittailut sellaisen järjestyksen heikkouteen missä valtion päämies ympäröi itsensä miehillä, jotka sanovat "Ei yllä" kaikkeen, mitä hän esittää, osaamatta tai uskaltamatta esittää asiallisesti perusteltua, poikkeavaa kantaa, käy samaan suuntaan arvostelujen kanssa, joita nykyään Washington'issa usein kuulee ja jotka Acheson'in syrjäyttämisen ja Morgenthau'n nimittämisen yhteydessä saivat uutta virikettä. Niille antoi lisäpontta Mr. Sprague'n eroaminen valtionrahaston neuvonantajajan toimesta, jossa tilaisuudessa Amerikan kansa sai tietää, ettei hänen asiantuntijalausuntoaan oltu huomattu tarvittavan maan rahajärjestelmään kohdistuvia suunnitelmia laadittaessa.

Morgenthau on maataloutta tutkinut ja harjoittava varakas mies (ent. ambassadööri Morgenthau'n poika). Hänen maatilansa on lähellä presidentti Rooseveltin Aidin maatilaa New Yorkin valtiossa. Presidentti ja Morgenthau ovat vanhastaan läheisiä ystäviä ja ovat olleet läheisessä yhteistoiminnassa jo edellisen ollessa New Yorkin valtion kuvernöörinä. Hän oli silloin järjestänyt Morgenthau'n johdolla toimivan maatalouden edistämislautakunnan, joka suoritti tehtävänsä menestyksellä käyttäen pääasiallisimpana asiantuntijana Morgenthau'n entistä opettajaa, Cornellin professoria, Warren'ia. Morgenthau, kuten useimmat muut Warren'in oppilaat, on säilyttänyt kiintymyksensä Warren'iin ja luottamuksensa häntä kohtaan.

Morgenthau'n tuttavat kuvaavat häntä konservatiivisena

miehenä, jolla on taipumusta kokeiluihin. Hänen sanotaan lisäksi olevan nopeasti toimivan ja erittäin tarmokkaan. Hän tuntee rajoituksensa ja kuulee mielellään neuvoja. Mutta häneltä puuttuu kokemusta finanssiasiain hoidossa, siinä mielessä, missä tätä kokemusta valtion rahastossa tarvitaan. Katsotaan sentähden, että presidentti on hänet valinnut voidakseen itse hänen kauttaan hoitaa valtion rahastoa. Presidentillähän myöskään ei ole erikoista kokemusta eikä syvällisempiä tietoja raha-asiaiden alalla. Kun hän lisäksi on osoittanut taipumusta itse hoitaa myöskin ulkopoliittikkaa, kysytään yleisesti, miten hän voi kaikki niskoilleen ottamansa tehtävät suorittaa vajomatta diletanttimaisuuteen.

Morgenthau'n ensimmäisiä toimenpiteitä oli kieltää alaisensa virkamiehet antamasta tietoja sanomalehdille ja keskittää tietojen anto yhdelle, hänen kanssaan läheisessä yhteydessä olevalle miehelle. Tämä ei ollut ihmeteltävää, sillä paljon asiantuntevaa arvostelua, joka kohdistettiin hallituksen viimeaikaisiin kokeiluihin, perustui epäilemättä valtion rahaston asiantuntijain antamiin tietoihin. Mutta toimenpide nosti myrskyn sanomalehtimiesten keskuudessa. Toimenpidettä on myöhemmin ollut lievennettävä siten, että rutiinitiedot ja uutiset saadaan antaa eri toimistoista, kuten tähänkin saakka, mutta periaatteellisten kysymysten suhteen on sanomalehtimiesten käännäyttävä mainitun, sanomalehtisuhteita hoitavan virkamiehen puoleen.

Joskin kauppakamarit ja jotkut liikemiesjärjestöt jo o-
vat ryhtyneet yleistä mielipidettä kehittämään, ja joskin/Keski-
Länneestä on näkynyt tietoja erityisten järjestöjen perustamisesta
terveen rahajärjestelmän puolustukseksi, näyttää kuitenkin siltä
kuin yleisen mielipiteeseen vetoaminen nyt vasta olisi pääsemässä
vauhtiin. Näyttää kuin professori Sprague'n sanomalehdistössä jul-
kaistu eronpyyntökirje olisi muodostunut merkinannoksi aktiivisem-
man vastustustoiminnan henkiin herättämiseksi.

kirjeessään
Mr. Sprague/luomauttaa nykyisen politiikan tuottaman
suurimman vaaran olevan siinä, että se uhkaa täydellisesti turmella
valtion luoton. "Elvytysohjelma" edellyttää menoja, jotka suuresti

ylittävät juoksevat tulot. Jo kuluvan tilivuoden aikana on lainatein hankittava kaksi miljardia dollaria. Obligatiot, niihin luetuna valiton obligatiot, tarjoavat epätyydyttävän sijoitusmuodon ajaa kohtana, jolloin tiedetään hallituksen päättäneen huonontaa rahaa." Viitattuaan obligatiokurseissa huomattavaan laskuun hän lausuu hallituksen olevan kahden vaihtoehdon välillä: sen on joko luovuttava nykyisestä politiikastaan tai suoritettava menonsa paperirahalla. Hän vielä muistuttaa kulovalkean tavoin puoli vuotta sitten levinneestä epäluottamuksesta pankkeihin ja sanoo samanlaisen epäluottamuksen maksuvälineisiin nyt uhkaavan syntyä. Kirjeensä lopussa hän huomauttaa tulleen johtopäätökseen, että ainoa puolustus rajoittamatta inflaation solumista vastaan, on yleisen mielipiteen nostaminen ja organisoiminen. Hän sanoo eroavansa valtiotrahaston palveluksesta tarkoituksella ottaa osaa tähän puolustukseen.

Kaikki johtavat lehdet kirjoittivat pääkirjoituksia hänen eronsa johdosta. Professori Sprague'n erottua myöskin James P. Warburg esiintyi julkisuudessa ilmoittaen katsovansa olevan Amerikan kansan latentin enemmistön asia antaa presidentin tietää, että Amerikan kansa on valmis kestämään kaikki kärsimykset, jotka liittyvät hitaaseen, järjestykselliseen talouselmän elpymisprosessiin.

Philadelphiassa eilen pitämässään puheessa hän m.m. lausui ettei hän usko olevan mahdollista saada mitään kansallista rahajärjestelmää toimimaan tyydyttävästi, jolleivät muut tärkeät kansat ota käytäntöön samanlaista järjestelmää. Hän ei myöskään sanonut keksivänsä mitään perustaa luulolle, että muut maat ottaisivat käytäntöön mitään niistä uusista järjestelmistä, joita viime aikoina on ehdotettu. "Sanon tämän siitäkin syystä", hän lausui, "että jokaisen kansan keskuudessa on ainakin yksi etevä professori, joka on keksinyt oman rahajärjestelmänsä. Jos oletettaisiinkin, että kukin hallitus kannattaisi omaa keksijätähtään, en voi kuvitella neuvotteluja, joissa nämä tähdet yhtyisivät kannattamaan yhtä yhteistä suunnitelmaa. Kukin heistä on kutakuinkin varma, että hän on ainoan täydellisen rahajärjestelmän kannattaja, ja siitä huolimatta heidän

ajatuksensa voivat olla keskenään siinä määrin erilaisia, ettei näitä eroavaisuuksia voida sovittaa". Hän huomauttaa Lontoon konferenssin osoittaneen, että kansojen enemmistö on halukas palauttamaan voimaan kultakannan parannetussa, nykyajan vaatimuksia vastaavassa muodossa.

Hallituksen nykyisen rahapolitiikan puolesta ei ole toistaiseksi esitetty mitään asiallisti perusteltua lausuntoa. Asian valaistaminen käsillä olevalla aineistolla ehkä siten pakostakin jää yksipuoliseksi. Mr. Morgenthau kyllä on vakuuttanut Yhdysvaltain luoton olevan "vahvan kuin Gibraltar". Mutta näyttää siltä kuin tämä vakuutus ei olisi riittänyt epäilysten torjumiseksi.

Dollarin vastainen kohtalo edelleenkin säilyy arvoituksena. Edellä esitetyt seikat luonevat valaistusta vastaisuudessa näkyviin tuleviin asian kehityssasteisiin.

Mitkään kullon tai kullasta irroitettujen rahan arvoon kohdistuvat manipulatiot eivät ainakaan pitkiin aikoihin muuttane sitä tilanteen pohjalla olevaa tosiasiaa, että Yhdysvallat muuhun maailmaan nähden ovat saamamiehen asemassa. Siitä johtuen dollareita edelleenkin tullaan kysymään suhteellisesti enemmän kuin muita valuuttoja, ja sen kansainvälisen arvonhan pitäisi tämän johdosta säilyä vähän muiden valuuttain yläpuolella oloissa, joissa valuutat eivät ole sidotut yhteiseen kiintopisteeseen. Nykyinen, dollariin kohdistuneen epäluottamuksen ilmeisesti aiheuttama tilanne, jossa dollari on alapuolella pariteettisuhteen puntaan verraten, näyttää siis, taloudelliset tekijät huomioonottaen, luonnottomalta, ja voi olettaa suhteen jälleen palutuvan entiselleen, jos syystä tai toisesta epäluottamus dollariin häviää. Jollei se häviä ja stabiileteetti yritetä saavuttaa jollain tuon epäluottamuksen aiheuttamalla tasolla, voinee laskea siihen, että muut suuret talousmaat huomaavat olevan intressissään, kaupantekomahdollisuuksien säilyttämiseksi, justeerata taloudellisesti kestävämpiä valuuttain välistä suhdetta. Kun Suomesta palatessani Wall Street'illä keskustelin dollariin nähden lukuun otettavista mahdollisuuksista, huomasin silloin pidettävän varsin suotavana, mutta toiveiden ulkopuolelle asetettuna asiana dollarin

pikaista stabilisointia. Sitä ei uskallettu toivoa, koska pidettiin todennäköisenä, että heti kun dollari olisi stabilisoitu määrättyyn pisteeseen, punta pantaisiin senverran dollarin alapuolelle, että Englanti voisi vientiä tuloksella harjoittaa. Tätä mahdollisuutta taalla nykyäänkin pidettäneen mieleensä. Dollarikysymykseen siis liittyy myöskin tekijöitä, joita Amerikan ulkopuolella olevat voimat kontrolloivat.

L. Atrom

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 68.

ASIA:

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 17.

Ministeri Åström.

5/12-33.

WASHINGTON I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 1937.

Washingtoni SSA 5 P.NÄ joulukuuta 1933.

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportti n:o 17.

Ohellisena kunnioittaen lähetän Ministeriölle Washingtonin lähetystön raportin n:o 17, "Presidentti Rooseveltin politiikka Kuubassa"

Lite.

L. Stone

Lähettiläs.

WASHINGTON

I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Washingtoni ssa 5 p:nä joulukuuta 1933.

27/1/33 Sal 33	
2/12-33	No —
5	OS

Asia: Presidentti Rooseveltin
politiikka Kuubassa.

Suomen sanomalehtien uutissähkeet ovat elokuun alkupuolelta lähtien sisältäneet varsin runsaasti tietoja Kuuban tapahtumista. Joskaan nämä tapahtumat irrallisina katsottuina eivät suurtakaan merkitse ulkopolitiikkamme johdon kannalta katsoen, Kuuban taloudellinen ja valtiollinen riippuvaisuus Yhdysvalloista antaa niille kuitenkin välillisesti merkityksen, kun niitä tarkastetaan Yhdysvaltain nykyisen hallituksen toimenpiteiden taustaa vastaan. Kuuban politiikassakin presidentti Rooseveltin valtakaudella on kokeiltu uusilla menettelytavoilla.

Vuoden 1930 raporttini n:o 4 10 alkusivulla selostelin Kuuban yleisiä oloja ja sen läheistä suhdetta Yhdysvaltoihin, joten tässä ei ole syytä mennä yksityiskohtiin. Johdatettakoon kuitenkin tässäkin mieleen, että Yhdysvalloilla on sopimukseen perustuva oikeus interventioniin maan itsenäisyyden säilyttämiseksi ja henkeä ja omaisuutta sekä yksilöjen vapautta riittävästi suojaamaan pystyvän hallituksen ylläpitämiseksi. Valtion velkojen valvontaan Yhdysvalloilla myös on oikeus siihen nähden, että Kuuba sopimuksessa on lupautunut olemaan tekemättä velkaa, jonka korkoihin säännölliset tulot, säännöllisillä menoilla vähennettyinä, eivät riitä. On myöskin syytä muistaa, että amerikkalaista pääomaa

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

on Kuubaan sijoitettu yli puolitoista miljardia dollaria, ja että amerikkalaiset tämän pääoman kautta kontrolloivat rautatiet (paitsi yhtä englantilaisten kontrolloimaa) lennätin- ja puhelinlaitokset sekä miltei kaikki suuret sokeriviljelykset rautateineen ja tehtaineen. Kuuban valtavasti ylivoimainen päätuote on sokeri, jonka luonnolliset, läheiset markkinat Yhdysvalloissa ovat häviämistään hävinneet Yhdysvaltain tariffipolitiikan johdosta. Varsinkin vuoden 1930 tullikorotus oli Kuuballe ankara isku. Kuuba tosin nauttii tullialennusta, mutta Filippiineillä, Havaijissa ja Porto Ricossa viljelty sokeri pääsee tullitta maahan, ja sokeriviljelys näillä alueilla on nopeasti kasvanut. Niin edullinen kuin Kuuban ilmasto onkin kaikenlaiselle viljelykselle ja niin viljavan kuin maakin on laadultaan, Kuuba on kuitenkin suuresti riippuvainen elintarpeiden tuonnista. Tämä tilanne on senkin tähden vaikeasti korjattavissa, että laajimmat viljavat alueet kuuluvat sokeriyhtiöille. Sokerin hinnan ollessa nykyisellä alhaisella tasolla tässä sokeria edullisimmin viljelevässä maassakin sokerin tuotanto käy tappiolla ja sitä on ollut suuresti supistettava.

Pula-ajan tultua suuren rahanrunsauden ajan jälkeen sen vaikutukset Kuubassa tuntuivat kautta yhteiskunnan. Hermostuneisuus ja tyytymättömyys kohdistui yhä yleisemmin presidentti Machadoon. Kuka levottomammaksi mielet kävivät, sitä tiukemmaksi muodostui Machadon hallituksen ote asioihin. Kaikkelaisten väärinkäytösten väitetään olleen Machadon aikana yleisiä, mutta erikoisesti mieliä kiihoitti hirmuvaltainen julmuus, jolla Machado kosti vastustajilleen salamurhauttaen ja murhauttaen toisia sekä pitäen toisia vankeudessa tai maanpaossa. Jo pitkät ajat hänellä väitetään olleen käytännöllisesti katsoen koko yhteiskunta vastustajain leirissä, ainoana tukenaan huolellisesti järjestetty ja hoidettu palkkasotaväki. Amerikkaan päin hän hoiti asiansa m.m. sillä, että suoritti kaikki valtion lainojen korot ja kuolletukset. Tällä politiikallaan hän saavutti sen, että voi vielä 1930 runsaasti kartuttaa valtion velkaa.

Demokraattisella taholla kuului jo ennen presidentin-

vaihdosta moitteita Hoover'in hallituksen suhtautumisesta Machadon hirmuhallitukseen, ja oli odotettavissa, että uusi hallitus muuttaisi vallinnutta politiikkaa. Tarkan harkinnan jälkeen suurlähettilääksi Kuubaan lähetettiin latinalaisen Amerikan asioita hoitamaan vähän aikaisemmin nimitetty, taitava ammattidiplomaatti, Sumner Welles. Hänen tilalleen departementtiin nimitettiin toinen etevä ammattimies Jefferson Caffery, josta ensin oli aiottu tehdä ambassadööri Havanaan.

Oli ilmeistä, että Mr. Welles, siitä saakka kuin hän toukokuulla ryhtyi tointaan hoitamaan, työskenteli sovinnon aikaansaamiseksi hallituksen ja vastustusryhmän välillä sekä asiain järjestämiseksi sillä tavoin, että Machadon valtakausi voitaisiin laillisia muotoja noudattaen lopettaa. Jo kesäkuun alussa presidentti Machado antoi lausunnon, jossa hän esitti suunnitelmia perustuslakiuudistuksiksi, m.m. varapresidentin viran perustamiseksi (johon virkaan hän sanoi edellyttävän valittavaksi neutraalisen, yleisesti hyväksyttävän henkilön) sekä lupaili vapaamielisempää suhtautumista poliittisten ryhmien organisoitumiseen. Tämä lausunto yleisesti käsitettiin Mr. Welles'in ylipuhuttelujen tuloksiksi.

Kesäkuun kuluessa hän sai hallituksen ja useimpain vastustusryhmien suostumuksen siihen, että hän toimisi sovittajana niiden välillä. Tähän sopimukseen yhtyi yksinpä "Kuuban Sandino" guerillasotaa hallitusta vastaan jo pitkän aikaa Santa Claran maakunnassa käynyt Hernandez. Mutta ulkopuolelle jäivät kiivaimmat yliopistopiireihin ja nuoreen väkeen kuuluvat ainekset.

Valtiodepartementti Washingtonissa julkaisi ilmoituksen, että mitä ikinä Mr. Welles teki puolueryhmien välisen ristiriitain sovittamiseksi, hän sen teki persoonallisessa ominaisuudessaan, eikä virallisena Yhdysvaltain sovittajana. Tämä persoonallinen esiintyminen hänen asemassaan olevalle henkilölle oli tietenkin arkaluontoinen. Tällaisen käsityksen ylläpitäminen oli sitäkin vaikeampi, kun hän heti toimintansa alussa luki sekä hallitukselle

että vastustuspuolueiden edustajille presidentti Rooseveltin viestin. Tässä viestissä presidentti lausui: "Olen vakuutettu, että poliittisen rauhan palauttaminen on tarpeellinen alkuaskel taipaleella Kuuban taloudellista elpymistä kohti. Kaikkien ryhmien edustajat voivat olla vakuutettuja, että Amerikan kansan moraalinen kannatus on näiden yritysten takana, jotka tarkoittavat kuubalaisten ongelmien rauhallista ratkaisua perustuslaillisen hallinnon säännönmukaisten menettelytapojen kautta".

Heinäkuun alkupuolella sovinnollisen politiikan tuloksia jo huomattiin siinä, että Machado lupasi sovintoyrityksiin osaaottavain ryhmäin jäsenille turvallisuutta ja vapautti 18 poliittista vankia. Heinäkuun 26 p:nä vapautettiin uudella amnestialla suurempi ryhmä. Vapautetuista jotkut jo kolme päivää myöhemmin kiihoittivat tuhansien henkilöiden muodostamaa väkijoukkoa Mr. Welles'in sovintoyrityksiä vastaan.

Yleisen tilanteen pohjalla olevista taloudellisista vaikeuksista olivat omiansa muistuttamaan m.m. heinäkuun 17 p:n iltapäivällä Havanan liike-elämässä toimeenpantu lakko, mielenosoitus suunniteltuja uusia veroja vastaan, ja 22 p:nä tapahtunut tuhansien koulunopettajien lakko mielenosoituksena siitä, etteivät 11 kuukauden olleet saaneet palkkojaan. Kesäkuun lopussa^{valtiolla} paitsi 165 miljoonaa dollarin koheavaa ulkomaista velkaansa oli nimittäin 48 miljoonaa maksamattomia palkkoja, eläkkeitä ja töitä kotimaisena maksuvelvollisuutena.

Elokuun alussa asiat saivat uhkaavan käänteen lakkoliikkeen yhteydessä. Se levisi muodostamaan yleislakon, joka keskeytti Mr. Welles'in yritykset saada asiat järjestykseen perustuslaillisten uudistusten ja puoluerhymäin välisen sovinnon kautta. Jo tätä ennen oli osoittautunut, että Machado pelasi kaksinaamaista peliä suostumalla Mr. Welles'in ehdotuksiin ja toimimalla muilla tahoilla suunnitelmallisen läpiajamisen estämiseksi kongressissa. Lakko kului aluksi rauhallisesti. Elokuun 7 p:nä radioitse ilmoitettiin, kuten väitettiin jonkun Machadon provokaattoriagentin toimesta, että Machado

oli eronnut ja kansa voisi mennä kaduille osoittamaan iloaan. Monituhatuinen väkijoukko kerääntyi eduskuntatalon eteen riemuitsemaan. Tilaisuuteen saapui valtiollisen poliisivoimain n.s. Porran, osasto. Se ampui väkijoukkoihin, jolloin 20 kuoli ja 80 haavottui. Presidentin palatsin puolella sotilaat ampuivat sinne kulkeutuneita väkijoukkoja.

Näiden tapahtumain jälkeisenä päivänä Mr. Welles ojensi presidentti Machadolle elokuun 16 p:nä kirjoittamansa asiakirjan. Machadon viimeinen valtios sihteeri Mr. Orestes Ferrara (entinen ambasadori Washingtonissa) on saattanut julkisuuteen osan tämän asiakirjan tekstistä. Suomennan sen tähän hänen julkaisemassaan muodossa:

"Amerikan Yhdysvaltain Suurlähetystö. Sovittelijan ehdotus, katsottu oikeuden ja kohtuuden mukaiseksi Kuuban poliittisten problemien ratkaisemiseksi".

"1. Tasavallan presidentin on heti (immediately) nimitettävä valtios sihteeri, jonka tulee olla puolueiden ulkopuolella oleva henkilö, joka ei ole yhteydessä aktiivisen politiikan kanssa ja joka voi nauttia kaikkien ryhmäin luottamusta.

2. Heti tämän nimityksen saatua Kuuban senaatin vahvistuksen presidentin on pyydetävä virkavapautta, jonka tulee jatkua siksi kunnes varapresidentti on astunut toimeen.

3. Heti varapresidentin virkaan astuttua presidentin on erottava toimestaan."

Kolmessa lisäkohdassa, Mr. Ferrara ilmoittaa, Mr. Welles vaatii, että kongressi heti toimeenpanisi perustuslain uudistuksen ja lyhentäisi jäsentensä toimikautta.

Presidentti Machado raivostui ja piti radioitse puheen Kuuban vapaussodasta ja Amerikan suurlähettilään edesvastuuttomuudesta.

Havanassa alkoi liikkua huhuja amerikkalaisten sotalaivojen tulosta, mutta 11 päivää mennessä ei mitään ollut tapahtunut. Sotaväen nuoremmat upseerit olivat joidenkin päivien aikana valmisteelleet valtiokaappausta. Mainittuna päivänä nämä upseerit ottivat haltuunsa Cabanes linnoituksen ja armeijan päämajan. Yhtään laukausta ei tällöin tarvittu vaihtaa. Sotaministeri Herrera kutsuttiin paikalle

ja häntä kehoitettiin viemään presidentti Machadolle viestin, että hänen oli luovuttava toimestaan ja poistuttava Kuubasta 48 tunnin kuluessa. Herrera ensin kieltäytyi, mutta upseerit ilmoittivat, ettei hänen kieltäytymisensä muuttaisi asiain kulkua ja että Machadon noudattama suunta heidän käsityksensä mukaan aiheuttaisi Amerikan interventionin ja asiain rauhallinen selvitys kävisi mahdottomaksi. Häntä pyydettiin Machadolle ilmoittamaan, että tykit olivat tähdätyt presidentin palatsia kohti.

Presidentti kieltäytyi ultimaattumia noudattamasta ja yritti vielä saada kaupungin ulkopuolella olevan sotaväenosaston puolelleen. Vasta tässä epäonnistuttuaan hän pakeni maatilalleen ja sieltä Bahamain saarille.

Herrerasta tuli automaattisesti väliaikainen presidentti. Häneen ei edes armeijakaan tyytynyt, vaan vaati häntä nimittämään Carlos Manuel Cespedes'in valtiosihteeriksi ja eroamaan toimesta, jolloin Cespedes'tä tuli väliaikainen presidentti.

Presidentinvaihdon jälkeen tapahtui suuria väkijoukkojen vallattomuuksia poliisimurhineen ja talojen ryöstämisineen sekä sanomalehtikirjapainohävityksineen.

Cespedes pani pystyyn useimpain vastustajaryhmäin kannatus-ta nauttivan, suureksi osaksi nuorista miehistä kokoonpannun hallituksen. Mr. Welles antoi eri tilaisuuksissa tietää olevansa varsin tyytyväinen Cespedes'in valtaan pääsyn johdosta.

Muorten, Mr. Welles'in sovintoyritysten ulkopuolelle jääneiden ja niihin liittyneiden radikaalis-nationalististen ainesten keskuudessa Cespedes'in hallitukselle annettiin leima "Made in America". Soluttamalla sotaväen alipäälystösä valmistauduttiin uuteen kaappaukseen ja jo syyskuun 5 p:nä toinen vallankumous, edellisen mallin mukaan, suoritettiin kersantti Batistan johtaman sotaväen avulla. Radikalisen ylioppilasdirektorion johtaja, professori Ramon Grau San Martin esiintyi ensin 5-miehisen komitean "juntan" johtajana ja asetettiin kolmen päivän kuluttua esille väliaikaisena presidenttinä.

Tämän toisen vallankumouksen syistä puhuttaessa annetaan suuri merkitys Havanassa ennen sen tapahtumista levineelle huhulle,

jonka mukaan sotaväkeä aijottiin säästävällisyyssyistä vähentää ja palkkoja pienentää. Tästä väitetään alipäälytyksessä ja miehistössä syntyneen toivomus saada säästäminen järjestetyksi siten, että armeijan 900 upseeria työnnettäisiin syrjään. On myöskin näkynyt paljon tietoja kommunistisesta vaikutuksesta asiain kulkuun ja väitetään, että eräs viiden miehen juntan jäsenistä, Sergio Carbo, olisi kommunisti. Amerikan sotavoimain saapumispelko, konsulimme käsityksen mukaan, kuitenkin hävitti kommunistiset harrastukset hallituksesta. Mutta kautta maan ilmenneet lakkoilut ovat osaksi kantaneet kommunistista leimaa. Niinpä konsulimme lokakuussa ilmoitti siimaassa, sokeritehdas Senadossa, 4000 miehen aseistautuneen ja julistaneen soviet-hallituksen Stodolki nimisen venäläisen johdolla. Hallitus lähetti sotaväkeä selvittämään asiaa. Lokakuun 24 p:nä konsuli Evertz ilmoitti miltei kaikkien Camague maakunnassa olevien sokeritehtaiden ja useiden Oriente maakunnassa olevain joutuneen työväen käsiin. Muual-
lakin on sokeritehtaissa ollut selkkauksia, mutta haltuun ottamisia ei ole tapahtunut.

Tässä ei ole tarvis selostaa sanomalehtien tiedoittamia aseellisia yhteenottoja sotaväen ja kommunistien välillä. Mainittakoon vain, että erään kommunistijohtajan hautajaistilaisuuden yhteydessä syntyneen laukaustenvaihdon jälkimaininkeina sotilaat ja kansanjoukot hävittivät kolme kommunistien keskusta Havanassa.

Sotaväen toimeenpanema amerikkalaisen yhtiön omistaman hotelli National'in kolmiviikkoinen piiritys, joka johtui siitä, että hotelliin oli asettunut puolustusasemaan 500 upseeria, ja näiden antautuminen taistelun jälkeen suurin tappioin on niinkään tullut sanomalehdissä kerrotuksi. Niinkään marraskuun 8 ja 9 p:nä tapahtuneet nykyistä hallitusta vastustavien Machadon entisten vastustajain epäonnistuneet yritykset asevoimin kukistaa nykyinen hallitus ovat sanomalehdistä tunnetut. (Konsulimme ilmoitti, että viimeksi mainittujen tapahtumain aikana satamassa oli eräs "Stark" niminen suomalais-
suomalaiselle
nen laiva, mutta ettei hän tiedä mitään vahinkoa kenellekään/tapahtuneen.)

Amerikan reaktioista ja suhtautumisesta Grau San Martin'in

hallitukseen mainittakoon seuraavaa: Syyskuun 5 p:stä Kuuban vesillä on ollut 29 amerikkalaista sotalaivaa, mutta Yhdysvaltain hallituksen taholta on koko ajan vakuutettu, ettei sillä ollut mitään halua interventioon. Niinpä presidentti Roosevelt syyskuun 6 p:nä kutsui luokseen Argentiinan, Brasilian, Chilen ja Meksikon edustajat ja vakuutti heille, ettei Yhdysvalloilla ollut halua interventioon, vaan että se koetti keksiä keinoja, joiden avulla interventio voitaisiin välttää. Hän lausui Yhdysvaltain toivovan, että Kuuba pian saisi oman valintansa mukaisen hallituksen, sellaisen hallituksen, joka pystyisi ylläpitämään järjestystä. Saman kuun 11 p:nä Mr. Hull pitkähkössä lausunnossa antoi ymmärtää Amerikan hallituksen olevan valmiin tervehtimään mitä Kuuban hallitusta tahansa, joka edustaisi kansan tahtoa ja pystyisi ylläpitämään lakia ja järjestystä kautta saaritasavallan.

Ambassadööri Welles luonnollisestikaan ei ollut tunnustamatta jääneen Grau San Martin'in hallituksen tai sen kannattajien suosiossa. Vitettiin, että hän oli kiihoitus-aihe maassa.

Mr. Welles'in käytyä presidentti Rooseveltin puheilla Warm Springs'issä presidentti ilmoitti Mr. Welles'in jonkin ajan kuluttua palaavan apulaisvaltiosihteeriksi valtiodepartementtiin ja apulaisvaltiosihteeriksi Cafferyn siirtyvän Kuubaan. Presidentti siinä yhteydessä myös antoi julkilausuman Yhdysvaltain politiikasta Kuubaan nähden. Viitaten molempien maiden sopimusten ja muiden seikkain johdosta erikoisen läheisiin suhteisiin, presidentti huomautti Yhdysvaltain hallituksen, jollekin Kuuban hallitukselle antaman tunnustuksen tietävän, suuremmassa määrin kuin muissa oloissa, kysymykseen tulevan hallituksen taloudellista ja moraalista kannattamista. Tästä johtuen presidentin mielestä ei olisi ystävällistä eikä oikeudenmukaista Kuuban kansaa kohtaan tunnustaa jokin väliaikainen hallitus, jolla ei selvästikään ole Kuuban kansankannatusta ja hyväksymistä. Presidentti vakuutti Yhdysvaltain hartaasti halunneen teossa osoittaa aikomuksensa olevan Kuubaan nähden näytellä hyvän naapurin osaa ja lausui Amerikan ilmoittaneen olleensa halukkaan neuvottelemaan kauppasopimuksen muuttamisesta ja yleisen sopimuksen ehtojen lieven-

tämisestä. Mihinkään tämän suuntaiseen ei voida ryhtyä, hän sanoi, ennenkuin Kuubassa on väliaikainen hallitus, joka nauttimansa kannatuksen ja yhteiskunnan taholta saamansa yhteistoiminnan kautta voi osoittaa todistuksia stabiilitetistään. Presidentti vielä korosti Yhdysvaltain tervehtivän ilolla väliaikaista hallitusta, johon Kuuban kansa voi osoittaa luottavansa. Hän lopuksi lausui toivomuksen, että läheisessä tulevaisuudessa kaikkien ryhmäin taholla tehtyjen myönnytysten kautta Kuuban kansa itse saavuttaa rauhallisen sopimuksen, jonka avulla saavutetaan jonkin hallituksen yleinen kannatus ja vältetään vahingolliset sisäiset häiriöt.

Kuubassa on tämän julkilausuman jälkeen esiintynyt yrityksiä saada eri ryhmäin välistä sovintoa aikaan. Tulokset tullevat näkyviin sitten kun Mr. Caffery, aluksi ilman ambassadöörin asemaa, "observerina" saapuu Kuubaan.

Amerikan suhtautuminen Kuuban asiaan selvästi osoittaa, että todellakin halutaan pysytellä syrjässä, interventio-oikeutta käyttämättä. Kuubassa amerikkalaisten intressien edustajat ja kuubalaiset omaisuutta omistavat luokat ankarasti arvostelevat tätä syrjässä pysyvää kantaa ja toivovat interventiota, koska se näiden piirien käsityksen mukaan on ainoa keino niin amerikkalaisen kuin kuubalaisenkin omaisuuden säilyttämiseksi. Machadon pienessä jällelle jääneessä uskollisten joukossa katsotaan Mr. Welles'in Machadon eroon johtanutta toimintaa Kuuban asioihin sekaantumiseksi edesvastuuttomalla tavalla. Pitämättä huolta siitä, että pystyttäisiin estämään jälki-seuraukset, Machado pakoitettiin eroamaan, ja Amerikan vastainen, espanjalaishenkinen haihattelu päästettiin valloilleen. Vallankumouksellisten, varsinkin räikeimpäin kiihkoilijain taholla Kuuban taloudellista ja valtiollista riippuvaisuutta Yhdysvalloista pidetään esillä muun latinalaismaailman silmiin edessä pelottavana ja varoitavana esimerkkinä ja koetetaan tehdä uskottavaksi, että Kuuba täysin riippumattomana kyllä pystyisi asiansa hoitamaan.

Presidentti Rooseveltin kyllä julkilausumassaan viittaili Amerikan halun korjailla ja lieventää voimassa olevia sopimuksia. On kuitenkin kysymyksen alaista voisivatko mainitunlaiset toimenpiteet olla muuta kuin ystävällinen ele. Onhan viime kädessä Yhdysvaltain senaatista riippuvaa totentuisivatko ne.

L. A. Stenroos

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 68.

ASIA: _____

Washingtonissa olevan lähetystön raportti n:o 18.

Ministeri Åström.

30/12-33.

WASHINGTON I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 2193.

Washingtoni SSA 30 P:nä joulukuuta 1933.

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkosasiainministeriö LLE

ASIA: Washingtonin lähetystön raportti n:o 18.

Ohellisena kunnioittaen lähetän Ministeriölle Washingtonin lähetystön raportin n:o 18, "Presidentin puhe ulkopoliitikasta".

A. Ström

Lähettiläs.

Liite.

WASHINGTON

ISSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Washingtoni:ssa 30 p:nä joulukuuta 1933.

ULKO/		
2	145	34
17/34	2	—
5	Ca	—

Asia: Presidentin puhe ulkopoliitiikasta.

Washingtonissa asioita seuraavien keskuudessa vallitsee nykyään epävarmuutta miltei joka alalla esiintyviin kysymyksiin nähden. Ei olla täysin selvillä hallituksen noudattaman politiikan suuntaviivoista. Tämä pitää myöskin paikkansa ulkopoliitiikkaan nähden. Tällaisissa olosuhteissa jokainen pikinikin lisää, olkoon se kuinka ylimalkainen tahansa sanamuodoltaan, joka antaa osviittoja siitä, mitä presidentin mielessä ulkopoliittisten kysymysten suhteen liikkuu, on sentähden tervetullut politiikan suunnan selvittämiseksi. Tällaiseksi viittaukseksi ulkopoliitiikan suunnasta muodostui presidentti Rooseveltin Woodrow Wilson -säätien vuosipäivällisillä pitämä puhe.

Presidentti Roosevelt alkoi puheensa viittaamalla presidentti Wilson'in Mobilessa v. 1913, eli siis 20 vuotta sitten, pitämään puheeseen, jossa presidentti Wilson lausui, etteivät Yhdysvallat koskaan enää tule yrittämään/jalkaakaan uutta aluetta valloituksella. Lisäksi presidentti Roosevelt viittasi samassa edeltäjänsä puheessa olleeseen huomautukseen latinalais-amerikkalaisiin maihin nähden, ettei mitään aineellisia harrastuksia koskaan saa asettaa yläpuolelle ihmisten vapauden. Tämän epäitsekään politiikan täyd-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

listä hedelmäksi kypsäystä, presidentti Roosevelt huomautti, ei ole suureksi osaksi maailmansodan vaikutuksesta saatu toteutuksi. Mutta nyt hänen sanojensa mukaan on tullut aika täydentää ja tehdä tehokkaaksi presidentti Wilson'in politiikan julistus julistamalla Yhdysvaltain määrätietoiseksi politiikaksi tästä lähtien intervention vastustamisen.

Tässä presidentti Roosevelt ei lausunut muuta kuin sen, minkä Yhdysvaltain hallitus hänen hallintokautenaan on teossa osoittanut niin Haitissa kuin varsinkin Kuubassa. Saman asian on myöskin valtiosihteeri Hull hiljan Montevideon konferenssissa painokkaasti esittänyt. Presidentti Roosevelt puheessaan kehitti ajatusta vähän pitemmällekin lausumalla, että lain ja säännöllisen hallitustoiminnan ylläpitäminen tässä maanosassa lähinnä kuuluu kuitenkin yksityisen valtion omien rajojen sisäpuolelle. Mutta jos säännölliset menettelytavat pettävät, se koskee myöskin muita maita tässä maanosassa ja siitä muodostuu myöskin heidän asiansa. Hän sanoi erityisesti alleviivaavansa, että sellaisessa tapauksessa tällainen säännöllisten menettelytapojen syrjäyttäminen muodostuu yhteiseksi asiaksi koko sille maanosalle, jolla sijaitsevat maat ovat kaikki toistensa naapureita. Hän huomautti, että juuri tämän opinkappaleen esittäminen oli tehnyt Amerikan tasavaltojen välisen konferenssin Montevideossa suureksi menestystilaisuudeksi ja väitti keskinäisen hyvääntahtoisen tunteen Pohjois- Keski- ja Etelä-Amerikan naapurimaiden välillä olevan vahvemman tällä hetkellä kuin kokonaisen sukupolven aikaan. Hän antoi erityisen tunnustuksen valtiosihteeri Hullille niistä ansiosta, jotka hänellä on ollut tämän tuloksen aikaan saamisessa.

Ne epäilyt ja epävarmuudet, jotka olivat huomattavissa valtiosihteeri Hull'in Montevideon lähtiessä ovat siis tämän hetken tilanteen valossa ilmeisesti häipyneet. Mikäli amerikkalaisten tasavaltojen väliset suhteet edullisen tunneaseteen varassa kehittyvät entistä läheisimmiksi, niin pohja sellaiselle kehitykselle epäilemättä on viime aikoina onnistuttu löytämään sekä suhtautu-

misella Kuuban tapahtumiin että valtiosihtööri Hull'in esiintymisellä Montevideossa, jonka esiintymisen vaikutusta epäilemättä tulevat lisäämään hänen paraikaa tapahtuvat vieraskäyntinsä eri Etelä-Amerikan maiden pääkaupungeissa.

Presidentti lisäksi puheessaan kosketteli muita ulkopolitiittisia kysymyksiä ja niitä esittäessään lausui ajatuksen, että ne eivät ole kansat sellaisina, vaan pienet, kansoja johtavat vähemmistöt, jotka aiheuttavat sotia maailmassa. Hän huomauttaa itse nähneensä Pariisissa v. 1919, kuinka vähäsen presidentti Wilson'in siihen aikaan esittämä vetoamus maailman kansoihin vaikutti valtiomiehiin, jotka olivat kokoontuneet tekemään sopimusta "niin kutsutusta rauhasta". Valtiollinen etu, henkilökohmainen prestige, kansalliset laajenemispyrkimykset liittyivät kansainliiton syntymiseen ja muodostivat sille "handicap" in sen lapsuudesta saakka. Siitä huolimatta hän tunnustaa kansainliiton/^{ansiotkin} "Valiillisesti tai välittömästi kansainliiton avulla maailman valtiot ovat eteenpäin haparoiden kulkemalla löytäneet jotakin, joka on parempi kuin entinen tapa selvittää erimielisyydet. Kansainliitto on tarjonnut yhteisen kokouspaikan, se on varustanut koneiston kansainvälisten keskustelujen palvelukseen ja hyvin monissa käytännöllisissä tapauksissa se on auttanut työtä ja terveyttä ja kauppaa ja kasvatusta ja viimeksi, mutta ei suinkaan vähimmin, se on auttanut suurten ja pienten maiden välisten suurten ja pienten riitojen ratkaisun aikaansaamista." Nämä sanat epäilemättä kuvaavat sitä käsitystä, joka nykyään esiintyy presidentin mielessä kansainliiton hyödyllisen toiminnan suhteen. Hän huomautti lisäksi, että Yhdysvallat nykyään avoimesti esiintyvät yhteistoiminnassa kansainliiton koneiston entistä täydellisemmäksi hyödyksi käyttämiseksi. Hän sanoi uskovansa, että hän lausuu maanmiestensä näkökohdat oikein sanoessaan, että vanha politiikka liittoineen, valtakombinatiolineen ja valtatasapainoineen on osoittautunut riittämättömäksi maailman rauhan säilyttämiseksi. Kansainliitto edistessään hyökkäämättömyyssopimusten laajentamista ja aseistuksen

rajoittamista koskevien sopimusten lisäämisestä on, hän sanoi, tukihirsi maailmanrauhan rakennuksessa. -- Kansainliiton tukihirreksi nimittäminen näyttää olevan suurin tunnustus, minkä presidentti Roosevelt tuntee voivansa kansansa nimessä lausua, ja on sitä pidettävä jonkinlaisena kuvastuksena käsityskannan edistymisestä tässä maassa kansainliiton suhteen, että liittovaltion presidentti tällaisen tunnustuksen katsoo voivansa antaa. Mutta miltei samassa hengenvedossa hän kuitenkin näyttää haluavan rauhoittaa kansansa sitä osaa, joka ehkä uskoo hänen kehuvaan lauseensa viittaavan liian pitkälle menevään kannatukseen lausumalla: "Me emme ole jäsen emmekä harkitse jäseneksi liittymästä". Hän huomauttaa Amerikan olevan yhteistoiminnassa kansainliiton kanssa jokaisessa asiassa, joka ei ole etupäässä poliittinen ja jokaisessa asiassa, joka selvästi edustaa maailman kansojen näkökohtia ja niiden parasta eroitukseksi etuoikeutettujen luokkien ja imperialististen tarkoitusperien poliittisten johtajien näkökohdista ja heidän parhaastaan. -- Nämä lauseethan ovat varsin ihanteellisia, mutta myöskin varsin ylimalkaisia. Ne myöskin viittaavat varsin suureen optimismiin. Erittäin selvänä tämä optimismi esiintyy, kun hän puheensa jatkossa lausuu, että vähintään 90 % maailman koko väkiluvusta on tänään tyytyväinen maittensa alueisiin ja rajoihin ja ovat halukkaat vähentämään aseistettuja voimiaan vaikkapa huomenna, jos vain jokainen muu maa maailmassa suostuu tekemään samoin. Tämän mukaisesti siis olisi olemassa vain 10 %, joka olisi valmis seuraamaan johtoa, joka etsii alueellista laajennusta naapurien kustannuksella. -- Olisi kai vaikea kenenkään tahansa nykyaikana tarkalleen määritellä esim. Japanin sotahaluaavien aineiden lukumäärän vain 10 %:ksi.

Lopuksi presidentti Roosevelt huomauttaa jo ennen antaneensa maailman tietää ehdotuksestaan rauhan tukemiseksi, ehdotuksesta, jonka hän esitti kolmena kohtana:

"1) Annettakoon jokaisen kansan suostua lyhyen vuosi-

jaksen kuluessa ja edistyvin aselin poistamaan omistamansa hyökkäysaseet ja kieltäytymään rakentamasta uusia hyökkäysaseita. Tämä ei takaa kansalle suojaa invasionsia vastaan, jollei sitä varusteta oikeudella vahvistaa omaa rajaansa pysyväisillä, liikkumattomilla puolustusvarustuksilla ja jollei sille myönnetä oikeutta vakuuttautua kansainvälisen, jatkuvan tarkastuksen kautta, että sen naapurit eivät rakenna tai ylläpidä hyökkäysaseita."

"2) Yksinkertainen julistus, ettei mikään kansa salli omien aseistettujen joukkojensa kulkea sen omien rajojen yli toisen kansan alueille. Sellaista tekoa ihmiskunta pitäisi huonona tekona, siis sellaisena tekona, joka aiheuttaisi tuomitsemisen ihmiskunnan puolelta."

"3) On selvää tietenkin, että mikään tällainen yleinen sopimus hyökkäyksen ja hyökkäyvän sodan käynnin poistamisesta ei olisi minkään arvoinen maailmalle, jollei jokainen kansa ilman poikkeusta liittyisi sopimukseen juhlallisella velvoituksella. Jos tällaisen sopimuksen allekirjoittaa kansain suuri enemmistö sillä nimenomaisella ehdolla, että se astuu voimaan vain senjälkeen kuin kaikki kansat ovat sen allekirjoittaneet, olisi verrattain yksinkertainen asia päätellä, mitkä kansat nykyisenä valistuneena aikana ovat halukkaita esiintymään siihen pieneen ihmiskunnan vähemmistöön kuuluvina, joka vielä uskoo miekan käyttöön naapurin alueelle astuakseen ja sitä vastaan hyökätäkseen."

Presidentti Roosevelt lausui, ettei hän ole tätä esitystä tehnyt ennen kuin hän oli vakuutettu kylmästi asioita tarkkaamalla, että suuri miesten ja naisten enemmistö hänen omassa maassaan sekä muissa maissa kannattaa sitä päämäärää, jonka hän on esittänyt ja sitä käytännöllistä tietä päämäärän saavuttamiseksi, johon hän edellä olevissa lauseissaan on viitanut.

Presidentti Rooseveltin puheen ylimalkaisuus on aiheuttanut sen, että siitä julkaistuissa kommentaarioissa on hänen lausunnoitaan tulkittu monella eri tavalla ja esitetty kysymyksiä, miten nämä kauniit ajatukset todellisuudessa toteutettuina tulevat

osoittautumaan olemassa olevien tosiasioiden mukaisiksi. On kysytty, mikä on oleva seuraus presidentin asemassa olevan henkilön non-interventio vakuutuksista, jollei niiden vakuutusten perusteisiin kuulu käytännöllistä interventioniin johtavien voimien käsittelyn selvitystä. Samoin kysytään, mitä merkitsee vetoaminen siihen, että häiriöt jossakin maassa ovat kaikkia naapureita koskeva asia, jollei esitetä ja ajeta läpi käytännöllistä suunnitelmaa, jonka avulla yhteistoiminta järjestyksen ylläpitämiseksi toteutetaan.

Kansainliiton ystävien taholla iloitaan siitä tunnustuksesta, jonka presidentti Roosevelt puheessaan antoi kansainliiton hyödylliselle toiminnalle. Ilon aihe on sitäkin suurempi, kun tämänkään muotoista tunnustusta ei häneltä uskallettu odottaa sen yllättävän kansainliiton hylkäämistä osoittavan kannan johdosta, jolle Mr. Roosevelt presidenttiehdokkuuttaan ajassa asettui.

Vielä on lausuttu ihmettelyjä siitä, että presidentti Roosevelt vielä 20 vuoden kuluttua omaksuu presidentti Wilsonin käsityksen, että sodat ovat hallituksien eikä kansojen tekemiä. Tämä ihmettely perustuu siihen, että osoitetaan, ettei viimeisen parin vuosikymmenen kuluessa tehdyt havainnot tue presidentti Wilson'in mainittua käsitystä, koskapa sotien alkajuuret tarkemmin niitä tarkastettaessa ovat osoittautuneet kovin eri laisiksi ja epäperusteisiksi tullakseen lausutuksi mainitunlaisessa yksinkertaisessa muodossa.

Kun Washingtonissa on viime viikkoina odotettu jonkinlaista selvitystä nykyisen hallituksen ulkopolitiikkaan nähden, nämä odotukset ovat etupäässä suuntautuneet kysymykseen nykyisen hallituksen suhtautumisesta Kaukaisen Idän tilanteeseen. Koko syksyn ajan ja varsinkin Venäjän tunnustusneuvottelujen aikana ja sen jälkeen kysymys sodan vaarasta Kaukaisessa Idässä on ollut etualan kysymyksiä kaikkien mielessä, ja vastausta on

etsitty kysymykseen, mikä tulee olemaan Yhdysvaltain suhtautuminen. Koko nykyisen hallituskauden aikana kanta tähän asiaan kuuluviin kysymyksiin on jäänyt merkitsemättä. Tosinhan presidentti Roosevelt jo ennen toimeensa astumista antoi hyväksymisensä Stimson-doktriinille, toisin sanoen sopimusvastaisten tekojen kautta syntyneen tilanteen tunnustamatta jättämisen periaatteelle, joten voidaan edellyttää tämän periaatteen edelleenkin olevan Yhdysvaltain Kaukaisen Idän politiikan johtotähtenä. Mutta kaikki puheet Venäjän tunnustamisen suuresta vaikutuksesta rauhan säilyttämiseksi ovat vielä lähempää selvitystä vailla.

L. Stimson